

Vážené dámy, vážení pánové

strategické plánování je jedním z mnoha nástrojů pro posílení ekonomického rozvoje města. Statutární město Liberec schválilo svůj první strategický plán v únoru 2002. Tento plán byl průběžně realizován a při jeho monitoringu bylo v roce 2006 zjištěno, že většina projektů je již naplněna či naplňována a některé z nich již nelze realizovat (ať již z legislativních či jiných důvodů). Proto koncem roku 2006 započal proces, který vlastně aktualizoval původní strategii a doplnil ji o nové možnosti vyvolané vstupem ČR do EU.

Analýza města, jeho slabých a silných stránek, doplněná o příležitosti (nové zdroje strukturálních fondů EU) a hrozby (zákaz veřejné podpory, větší konkurence spojené s otevřením trhu) a prověření výchozího rámce (nadřazených strategií EU, ČR a Libereckého kraje) byly prvními kroky k novému dokumentu. Tuto analýzu města zpracovaly expertní firmy.

Postup tvorby se odvíjel od námětů sesbíraných od širokého okruhu představitelů života města (cca 300 námětů), přes definování společných témat, ve kterých se náměty nejčastěji objevovaly, až k definici strategických oblastí rozvoje města. Oproti minulému procesu, kdy byly vytipovány 3 oblasti a k nim 11 dlouhodobých záměrů, které byly z hlediska rozvoje kritické, je aktualizovaná strategie zaměřena na 5 rozvojových oblastí s 26 rozvojovými opatřeními. Rozvojová opatření byla rozšířena o oblasti B. Sociální rozvoj a zdraví a E. Životní prostředí, především v důsledku nových trendů ve společnosti, jako např. rozvoj informační společnosti, péče o životní prostředí a udržitelný rozvoj ve všech jeho dimenzích.

Další novinkou při tvorbě strategie byl i proces hodnocení vlivu strategie na životní prostředí tzv. proces SEA a hodnocení z hlediska vlivu strategie na veřejné zdraví tzv. proces HIA.

Vlastní kroky tvorby strategie byly projednávány Komisí pro rozvoj města, partnery a politickými garanty za danou oblast.

Techniky tvorby a projednání strategie se mohou lišit. Důležité je dospět k pochopení k čemu taková strategie slouží – k dosažení společného sdílení vize budoucnosti města a způsobu jak tuto vizi naplnit.

Strategie rozvoje Statutárního města Liberec 2007 – 2020

je tedy aktualizovaný strategický rámec, který bude podkladem pro individuální rozvojové projekty na území města Liberce, rámec pro čerpání prostředků ze strukturálních fondů v období 2007-2013, a také nezbytný podklad pro tvorbu integrovaných plánů rozvoje města (dílčích akčních plánů zaměřených na rozvoj v určité lokalitě či tématické oblasti). Prostřednictvím Integrovaných plánů rozvoje lze čerpat další prostředky pro rozvoj regionálních center, jímž Statutární město Liberec je.

Nejedná se však o dokument stvořený úředníky „od stolu“, veřejnost mohla zasahovat, a také zasahovala, do tvorby v celém procesu. Tímto bych rád všem srdečně poděkoval za spolupráci.

Ing. Jiří Kittner
primátor

Obsah:

Úvod.....	4
Východiska pro zpracování studie.....	8
Evropská úroveň.....	8
Národní úroveň.....	10
Krajská úroveň.....	14
Obecní úroveň.....	17
Socio-ekonomická analýza.....	18
ÚVOD.....	18
ZÁKLADNÍ ÚDAJE.....	18
Krátce z historie.....	18
Postavení města v rámci vyšších územních celků.....	19
OBYVATELSTVO.....	21
Obecná charakteristika.....	21
Prognóza do budoucna.....	23
BYDLENÍ.....	25
Bydlení ve městě.....	25
Prognóza vývoje počtu domácností.....	26
EKONOMIKA.....	29
Ekonomika.....	29
Trh práce.....	34
DOPRAVA.....	39
Železniční doprava.....	39
Silniční doprava.....	40
Městská hromadná doprava.....	44
Letecká doprava.....	45
Parkování a odstavování vozidel.....	45
Pěší a cyklistická doprava.....	46
TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA.....	48
KVALITA ŽIVOTA.....	54
Zdravotnictví.....	54
Sociální oblast.....	56
VZDĚLÁVÁNÍ.....	60
Školy a školská zařízení.....	60
KULTURA A CESTOVNÍ RUCH.....	65
Kultura, sport a rekreace.....	65
Cestovní ruch.....	67
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ.....	69
Návrhová část.....	77
Vize:.....	77
Globální cíle:.....	77
Strategické cíle:.....	77
Strategický cíl A: Ekonomický rozvoj.....	79
Strategický cíl B: Sociální rozvoj a zdraví.....	82
Strategický cíl C: Dostupnost a mobilita.....	84
Strategický cíl D: Přitažlivé město.....	86
Strategický cíl E: Životní prostředí.....	89

Shrnutí.....	91
Indikátory měřitelnosti.....	97
Proces implementace Strategie rozvoje Statutárního města Liberec 2007 - 2020.....	99
Nejnižší úroveň strategie.....	99
Typologie projektů plánu rozvoje města	99
Investiční projekt	99
Neinvestiční projekt.....	99
Program	100
Iniciativa / kampaň	100
Organizační a legislativní opatření	100
Minimální rozsah projektových informací – projektový list.....	101
1. Kódový identifikátor projektu	101
2. Název projektu	101
3. Typ projektu.....	101
4. Cíle a popis projektu	101
5. Opatření k eliminaci a minimalizaci potenciálních vlivů realizace Strategie rozvoje SML 2007 – 2020 a Plánu rozvoje města a Integrovaného plánu rozvoje města na životní prostředí.....	102
6. Opatření k eliminaci a minimalizaci potenciálních vlivů realizace Strategie rozvoje SML 2007 – 2020 na veřejné zdraví	105
7. Nositel projektu	105
8. Spolupráce	105
9. Výstupy, Aktivity a Vstupy	106
10. Financování.....	106
Proces schválení Strategie rozvoje SML pro 2007 – 2020.....	107
Pokračování v implementaci - tvorba Plánu rozvoje města na 2007 – 2013 a Integrovaného plánu rozvoje města.....	109
Systém řízení realizace strategie, plánu rozvoje města, integrovaného plánu rozvoje	109
Financování realizace strategického plánu	110
Příprava rozpočtu	110
Vnější zdroje.....	111
Komunikační strategie	111
Cíle komunikační strategie	112
Základní cílové skupiny	112
Nástroje, komunikační kanály a média.....	113
SEZNAM ZKRATEK.....	114
PŘÍLOHY	116

Úvod

Strategický plán ekonomického rozvoje Statutárního města Liberec byl schválen zastupitelstvem města v únoru 2002. Pro řízení realizace a monitoring realizace jmenovala rada města Komisi pro řízení, realizaci a monitoring strategického plánu. Jedním z prvních úkolů komise bylo zajistit, aby veřejnost měla kdykoli možnost seznámit se s projekty strategického plánu, měla možnost se k nim vyjadřovat, sledovat realizaci, případně oslovit zodpovědné osoby v projektech. Tak vznikl moderní webový orientační a informační systém tzv. WISP, který poskytl všem, kdo mají přístup k internetu, možnost sledovat realizaci projektů. Tento software jsme vyvinuli společně se softwarovou firmou CertiCon v Praze a společností Berman Group s.r.o. Náš systém si postupně pořídilo desítky měst nejen v ČR, ale i na Slovensku a Ukrajině.

Dalším úkolem Komise bylo hlídat realizaci, podávat radě města informace o stavu projektů. Statut komise, název komise i členové byli v průběhu let 2002 – 2007 několikrát změněni. Nyní nese komise název Komise pro rozvoj města a má tyto členy:

Jméno	Nominace
Ing. Ivo Palouš	ČSSD
Martin Sepp	ČSSD
Ing. Rudolf Jágr	KSČM
Ing. Tomáš Hampl	odborník
JUDr. Marek Řeháček	odborník
Ing. Pavel Bernát	ODS
Ing. Vladimír Vojtíšek	ODS
MUDr. Zdeněk Kubr	ODS
RNDr. Zdeněk Kadlas	ODS
Pavel Hruška	SNK-ED
Ing. arch. Jiří Špikla	SOS
Prof. Ing. Zdeněk Kovář	SOS
Mgr. Květa Morávková	SZ
Ing. Jiří Veselka	USZ
Otto Gudas	USZ
Ing. arch. Filip Horatschke	odborník

Úkol sledovat realizaci strategického plánu komisi však zůstal. V roce 2005 (duben až květen) proběhla první rozsáhlá revize. Z 52 projektů SP

- 20 projektů bylo jednotlivými realizovanými opatřeními naplňováno;
- ve 22 případech projektů byla učiněna opatření směřující k přípravě nebo částečné realizaci projektů či byly učiněny kroky k modifikaci projektových záměrů dle aktuální situace a možností SML.
- pouze u 10 projektů nebyla realizace zahájena vůbec, nebo byly učiněny jen nevýznamné kroky.

Druhá revize strategického plánu proběhla v září 2006 a z 52 projektů

- 19 projektů bylo naplňováno dle původního plánu
- ve 28 případech projektů byla učiněna opatření k částečné realizaci, či modifikaci
- pouze u 5 projektů nebyla realizace zahájena vůbec.

Od února 2002 do 2006 došlo nejen ke změně vnitřního prostředí, změnilo se slabé a silné stránky města, ale došlo především ke změně vnějšího prostředí, např. nejvýznamnější změna byl vstup ČR do EU a to přineslo nejen nové příležitosti, nové trhy, nové možnosti financování, rozvoj mobility lidí, ale také nové hrozby-zákaz veřejné podpory, silnější konkurence, příliv imigrantů. Proto město přikročilo k aktualizaci strategického plánu.

Komise pro rozvoj města doporučila na svém jednání dne 11.10.2006 aktualizovat dlouhodobý strategický dokument. Rada města na svém jednání dne 5.12.2006 tento záměr schválila pod č. usnesení 587/06.

Práce byly zahájeny nejprve na aktualizaci „Profilu města“- souboru objektivních dat o městě v různých oblastech života města. K tomu byli osloveni odborníci na jednotlivé kapitoly profilu města:

Téma (kapitola)	Zpracovatel	Termín předání
Lidské zdroje (obyvatelstvo, bydlení, sociální služby, zdravotnictví), doprava, cestovní ruch, regionální rozvoj	Agentura regionálního rozvoje Liberec, s.r.o.	2/2007
Průzkum podnikatelského prostředí 2006, ekonomika v Liberci	Berman Group s.r.o.	1-2/2007
Životní prostředí	RNDr. J.Novák, RNDr. V.Poštolka,PhD RNDr. Z.Ryšlavý	2/2007
Lesy SML-historie a budoucnost městských lesů	Jiří Bliml	1/2007
Informační společnost	ELSET, LIS a.s.	1/2007
Program výstavby cyklistických tras na období 2007 - 2013	EDIP s.r.o.	1/2007
Situace na trhu práce	Úřad práce, Matyášová	1/2007
Další statistická data	ČSÚ, Ing.Knap	2/2007
SWOT analýza – trh práce a zaměstnanost	Úřad práce, Ing.Záleský	1/2007
Strategie rozvoje vědy, výzkumu, vývoje Fakulty strojní Technické univerzity v období 2007 - 2013	Fakulta strojní TU Liberec	3/2007
Výroční zpráva školství MML	Ing.Škaloud, SML	1/2007
Katalog poskytovatelů sociálních služeb v Liberci	Odbor sociálních a zdravotních služeb SML	1/2007
Potenciál rozvoje vědy, techniky, inovací na VUTS a TU	Ing. Štefanová, odbor rozvojových projektů	2/2007
Památky v Liberci	Odbor školství, kultury a sportu , Kopecký	1/2007

Každá kapitola byla zakončena SWOT analýzou dané oblasti (popsány slabé a silné stránky, příležitosti i hrozby).

Nad tímto „zdrojem dat“ byla odbornou společností „Berman Group-slужby ekonomického rozvoje“ zpracována socioekonomická analýza a globální SWOT analýza celého města.

V prosinci 2006 byly osloveny všechny odbory magistrátu, všechny organizace řízené městem, a to jak příspěvkové organizace města, tak organizace, ve kterých má město nějaký podíl (např. LIS a.s., DPML, Technické služby města Liberec, Centrum sociálních služeb, ELSET, atd.), současně i neziskové organizace (některé přímo, některé prostřednictvím ANNOLK), všechny mateřské a základní školy, Technická Univerzita a veřejnost (zveřejněním výzvy na webu města), aby podávaly náměty na projekty, které by přispěly k rozvoji města. Všechny náměty byly postupně zařazeny do databáze námětů odboru rozvojových projektů, byly k nim vytvořeny projektové listy, které buď sami vytvořili autoři námětu, nebo byly vyplněny na podkladě doplnění iniciátora projektovými manažery. Tato databáze je neustále aktivní, je doplňována dále. V současné době je v ní více než 270 projektových námětů, z nichž některé byly podány shodně jak odborníky na MML, tak někým zvenčí, některé se opakovaly, a tak bylo zřejmé, že námět je „ten pravý“. Náměty byly zařazovány pod společné jmenovatele - oblasti. Byly vytvořeny i první formulace, jaké cíle v jednotlivých oblastech by mělo město dosáhnout, na co by nemělo zapomenout a tyto body byly rozeslány jednotlivým garantům na městě (náměstkům, tajemníkovi, rektorovi, KHK...).

Současně se město účastnilo i projektu Partnerství pro Liberecký kraj - s cílem vytvořit platformu spolupráce na Strategii Libereckého kraje, zapojit se do spolupráce na krajské strategii, poznat své partnery ve městě. I zde vznikla databáze projektů nejen pro kraj, ale i pro vlastní město, na které se podíleli partneři ve městě - zástupci SML, podnikatelů, škol, neziskových organizací.

Na základě těchto dvou databází a po konzultaci se zpracovatelem socio-ekonomické analýzy jsme navrhli a projednali v Komisi pro rozvoj města dne 22.3.2007 návrh 5 hlavních strategických cílů-oblastí rozvoje. Komise doporučila schválení těchto 5 oblastí:

1. Ekonomický rozvoj
2. Sociální rozvoj
3. Dostupnost a mobilita
4. Přitažlivé město
5. Životní prostředí

Pro jednotlivé oblasti (strategické cíle) byla na základě databází vytipována opatření, jejichž realizace přispěje k naplnění strategických cílů. Tato opatření byla opět rozeslána garantům oblastí na městě, předsedovi Komise pro rozvoj města, příslušným odborům, odboru strategie a územní koncepce, KHK, ANNOLK, Regioinfu, TU, LIS a dalším.

Jednotlivá opatření byla projednávána postupně s garanty za oblasti rozvoje a byly zpracovány jejich připomínky.

Datum	Oblast	Garant
16.4.2007	Sociální rozvoj	N.Jozífková
2.5.2007	Ekonomický rozvoj a Přitažlivé město	Ing.O.Červinka Ing.I.Palouš
3.5.2007	ŽP a Dostupnost a mobilita	M.Šír

Komise pro rozvoj města dne 9.5.2007 projednala vizi, globální cíle, strategické cíle a doplněný a odpřipomínkový návrh opatření, a návrh monitorovacích ukazatelů.

V průběhu března jsme oslovili odbornou firmu z Prahy CITY PLAN spol. s.r.o., aby zpracovala oznámení „Vliv Strategie rozvoje SML 2007 – 2020 na ŽP“ a prověřila, zda budeme muset zpracovávat dokumentaci SEA.

Dne 13.2 byla rada města seznámena se stavem metodiky tvorby Integrovaných plánů rozvoje, jeho významem a důvody, proč je dělat. Rada města 17.4.2007 uložila primátorovi města pod usnesením 196/07 ustanovit a jmenovat pracovní skupinu pro řešení **Integrovaného plánu rozvoje (IPRM)**. Tato pracovní skupina povede proces zpracování IPRM v souladu s globální vizí, strategickými cíli a opatřeními Strategie rozvoje Statutárního města Liberec, tak aby město mělo větší možnost čerpat prostředky z EU.

Strategie rozvoje SML bude podkladem pro **Plán rozvoje města**-konkrétní akční plán sestavený z projektů, které město bude realizovat v období 2007 – 2013. Tento podrobný plán bude již obsahovat nejen konkrétní projekty, aktivity, výstupy, ale finanční plán na jednotlivé roky, který musí korespondovat s rozpočtem města.

Metodický pokyn k hlavním zásadám přípravy, hodnocení a schvalování Integrovaných plánů rozvoje měst Ministerstvo pro místní rozvoj předložilo vládě ČR a ta jej schválila 13.8.2007. Tato metodika umožňuje provázat jednotlivé rozvojové projekty bez ohledu na to, ze kterého programu na ně města hodlají čerpat evropské peníze. Projekty, které tvoří součást IPRM, získají navíc bonifikaci 10 % ve výzvách programů, do kterých je podáme ve výzvách. **Zpracování Integrovaného plánu rozvoje města je pro Liberec jako regionální centrum podmínkou čerpání prostředků z Regionálního operačního programu NUTS II SV.**

Východiska pro zpracování studie

Evropská úroveň

Lisabonská strategie (LS)

Lisabonská strategie přijatá v roce 2000 a revidovaná v roce 2004.

Globální cíl:

závazek dosáhnout v 10 letech hospodářské, sociální a ekologické obnovy v zemích EU. Cílem této strategie bylo učinit z EU nejdynamičtější a nejvíce konkurenceschopnou ekonomiku světa. Podle této strategie povede silnější hospodářská výkonnost k vytvoření nových pracovních míst společně se sociálními a ekologickými politikami, které zajistí trvale udržitelný rozvoj.

Lisabonská strategie se týká téměř všech hospodářských, sociálních a ekologických aktivit Unie.

To vše při zachování úrovně kvality života občanů a úrovně ochrany životního prostředí v podmínkách globální hospodářské konkurence a nepříznivého demografického vývoje v Evropě.

Opatření přispívající k naplnění priority Lisabonské strategie:

- Přitažlivější Evropa pro investory a pracující
- Rozšíření a prohloubení vnitřního trhu
- Znalosti a inovace: cesta k růstu
- Vytváření pracovních míst

Strategické obecné zásady společenství pro 2007 –2013 (SOZS)

V červenci roku 2005 zveřejnila Evropská komise Strategické obecné zásady Společenství – dokument, který je základem pro návrhy reformy politiky soudržnosti pro období 2007-2013. Reforma reaguje na rozšíření Evropské unie o deset států v roce 2004. Strategické obecné zásady byly schváleny Radou EU 6. října 2006.

Globální cíl:

„Evropa musí obnovit základ své konkurenceschopnosti, zvýšit svůj potenciál růstu a svoji produktivitu a posílit sociální soudržnost, a přitom klást hlavní důraz na znalosti, inovaci a optimalizaci lidského kapitálu“.

Rámec pro politiku soudržnosti 2007 -2013

- Soustředění zdrojů
- Konvergence
- Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost
- Evropská územní spolupráce
- Správa a řízení

Programy spolufinancované prostřednictvím politiky soudržnosti by měly usilovat o zaměřování zdrojů na tyto priority:

- zvýšení přitažlivosti členských států, regionů a měst zlepšením jejich přístupnosti, zajištěním odpovídající kvality a úrovně služeb a zachováním jejich potenciálu v oblasti životního prostředí

- podpora inovace, podnikatelského ducha a růstu hospodářství založeného na znalostech pomocí kapacit pro výzkum a inovace, včetně nových informačních a komunikačních technologií,
- tvorba většího počtu a lepších pracovních míst pomocí zapojení více osob do zaměstnání nebo do podnikání, zlepšení přizpůsobivosti pracovníků a podniků a zvýšení investic do lidského kapitálu.

Tři rozměry strategie:

1. Hospodářský
2. Sociální
3. Environmentální

Národní úroveň

Politika soudržnosti v ČR vychází z následujících **zásad**:

- otevřenost české ekonomiky a její zapojení do společného trhu EU
- nasměrování intervencí do oblastí s vysokým růstovým potenciálem.
- zaměření do hnacích sil růstu a zaměstnanosti s výrazným multiplikačním efektem

Politika soudržnosti umožňuje nově zaměřit intervence rovněž na modernizaci a zefektivnění veřejné správy v ČR, a to na všech úrovních. Také sleduje vyvážený a harmonický rozvoj území tím, že koncipuje územně vymezené strategie, umožňující horizontální provázání intervencí, realizovaných prostřednictvím jednotlivých priorit či operačních programů.

Předpokladem naplnění evropského cíle posílení konkurenceschopnosti EU je zvýšení konkurenceschopnosti jednotlivých členských zemí a jejich regionů.

Základním hodnotovým hlediskem pro formování rozvojové strategie je udržitelný rozvoj ve všech jeho dimenzích, tj. ekonomické, sociální a environmentální – tj. **zejména ekonomická soudržnost, sociální soudržnost, územní soudržnost, rovnost příležitostí pro všechny, konkurenceschopnost spojená s modernizačním úsilím EU (Lisabonský proces), zlepšování stavu životního prostředí.**

Strategie udržitelného rozvoje ČR (SUR ČR)

Strategie udržitelného rozvoje České republiky (SUR ČR) byla schválena vládou ČR v prosinci 2004. Je vytvořena pro časový horizont roku 2014, některé z cílů jsou ovšem dlouhodobější povahy (až 2030, i dále). Vzhledem k tomu, že udržitelnost je v současné době základním rámcem socioekonomického rozvoje, měla by SUR být východiskem pro zpracování dalších strategických a koncepčních dokumentů, a také podkladem pro strategické rozhodování.

Strategie udržitelného rozvoje představuje dlouhodobý rámec pro udržení základních civilizačních hodnot a kvality života společnosti a východisko pro zpracování dalších dokumentů koncepčního charakteru. Cíle a nástroje strategie udržitelného rozvoje směřují k omezování nerovnováhy ve vzájemných vztazích mezi ekonomickým, environmentálním a sociálním pilířem udržitelnosti.

Strategie hospodářského rozvoje ČR (SHR ČR)

V listopadu roku 2005 schválila vláda Strategii hospodářského růstu ČR (SHR ČR), jejíž platnost vymezují roky 2005 a 2013. Strategie reviduje současné nástroje hospodářské politiky a formuluje zásady dosažení vyššího ekonomického výkonu ČR. Jejím hlavním cílem je zvýšit životní úroveň obyvatel a ekonomický růst. Strategie hospodářského růstu rozpracovává Strategii udržitelného rozvoje ČR v hospodářské oblasti, důraz klade především na ekonomický a sociální pilíř udržitelného rozvoje.

Hlavními úlohami strategie jsou:

- nastavení priorit pro koordinaci hospodářské politiky a nasměrování prostředků z fondů EU v období 2007-2013
- vytvoření nejlepších možných podmínek pro ekonomické aktivity klientů státní sféry (občanů, podnikatelů i obchodních společností)
- přispění k maximálně efektivnímu nasměrování veřejných prostředků v oblastech přímé intervence.

Národní rozvojový plán 2007 – 2013 (NRP)

Národní rozvojový plán 2007 – 2013 byl vzat na vědomí usnesením vlády České republiky č. 175/2006 ze dne 22.2.2006.

Národní rozvojový plán ČR na léta 2007-2013 (NRP) je výchozím strategickým dokumentem pro realizaci rozvojových aktivit v regionech ČR za finančního přispění fondů EU.

Dokument plně odráží změny vyplývající z přístupu k evropské politice hospodářské a sociální soudržnosti v období 2007-2013.

Především jde o posun Cílů politiky soudržnosti EU, nový přístup k procesu programování a nové postavení ČR jako plnohodnotného člena EU. Jde tedy o přehodnocení pozic státu v hospodářské, institucionální a politické oblasti. NRP obsahuje podrobnou socioekonomickou analýzu včetně SWOT analýzy, a dále vizi dalšího rozvoje ČR, doplněnou o strategické cíle a prioritní osy. Je zde popsán i návrh struktury a zaměření jednotlivých programů a způsob jejich realizace na národní úrovni, návrh rozložení finančních zdrojů a systém monitorování a hodnocení operačních programů.

Národní rozvojový plán poskytuje **východiska pro zpracování Národního strategického referenčního rámce** pro financování z fondů Evropské unie pro období 2007-2013.

Národní strategický referenční rámec 2007 – 2013 (NSRR)

Národní strategický referenční rámec byl schválen vládou ČR dne 22.12.2006.

Národní strategický referenční rámec (NSRR) je základním programovým dokumentem České republiky pro využívání fondů Evropské unie v období 2007-2013. Východiskem pro zpracování Národního strategického referenčního rámce byl Národní rozvojový plán ČR, ve kterém byly definovány priority České republiky v oblasti politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Analytická část NSRR se zaměřuje na identifikaci klíčových silných stránek České republiky pro posilování její konkurenceschopnosti, stejně tak jako problematických míst a slabých stránek, které mohou stát v cestě udržitelnému růstu ekonomiky i společnosti. Strategie NSRR se opírá o klíčové evropské i domácí strategické dokumenty (návrh Strategických obecných zásad Společenství; Strategie udržitelného rozvoje, Strategie hospodářského růstu, Strategie regionálního rozvoje, a další platné resortní a regionální strategie).

Národní strategický referenční rámec udává systém operačních programů politiky hospodářské a sociální soudržnosti v období 2007-2013, jejichž prostřednictvím budou jednotlivé prioritní osy realizovány.

Globální cíl:

„Přeměna socioekonomického prostředí České republiky v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby Česká republika byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. Prostřednictvím trvalého posilování konkurenceschopnosti bude dosahováno udržitelného růstu, jehož tempo bude vyšší než průměrný růst EU-25. ČR bude usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva“.

Strategické cíle konkurenceschopnosti ČR jsou:

- Otevřená, flexibilní a soudržná společnost
- Konkurenceschopná česká ekonomika
- Atraktivní prostředí (ochranou ŽP a zlepšení dopravní dostupnosti)
- Vyvážený rozvoj území

Horizontální témata

- rovné příležitosti
- udržitelný rozvoj.

Strategie regionálního rozvoje ČR 2007 – 2013 (SRR ČR)

Strategie regionální politiky ČR, pro léta 2007-13 byla schválena dne 17.5.2006 usnesením vlády ČR č. 560.

Strategie regionálního rozvoje ČR je základním dokumentem regionální politiky ČR na úrovni státu. Vychází ze Strategie udržitelného rozvoje České republiky a v ekonomické oblasti ze Strategie hospodářského růstu. V oblasti politiky soudržnosti navazuje na základní programové dokumenty této politiky na národní úrovni, tj. na Národní rozvojový plán a Národní strategický referenční rámec. Dalším východiskem jsou národní specifika regionálních potřeb a struktur České republiky.

Jejím cílem je implikace nových nařízení EU v oblasti politiky hospodářské a sociální soudržnosti do strategie, priorit a opatření české regionální politiky. Dokument bude určovat orientaci politiky regionálního rozvoje České republiky v období let 2007 - 2013.

Strategie respektuje cíle regionální politiky Evropské unie a předpokládá maximální míru využití všech možností, které České republice z členství v Evropské unii vyplývají. Formuluje souhrnně cíle, problémové okruhy a priority, které bude třeba zabezpečovat při zajišťování politiky regionálního rozvoje v České republice, a přesahy mezi evropskou regionální politikou a regionální politikou ČR.

Prioritní oblast P01 :	<i>Evropský národohospodářský strategický rámec</i>
Prioritní oblast P02:	<i>Ekonomika regionů</i>
Prioritní oblast P03 :	<i>Lidé a osídlení</i>
Prioritní oblast P04 :	<i>Infrastruktura</i>
Prioritní oblast P05:	<i>Příroda, krajina a ŽP</i>
Prioritní oblast P06:	<i>Cestovní ruch</i>
Prioritní oblast P07:	<i>Kultura</i>
Prioritní oblast P08:	<i>Problémové území</i>

Územní rozvoj ČR (ÚR ČR)

Dne 17. 5. 2006 byl projednán vládou ČR a schválen usnesením vlády č. 561 materiál "Návrh Politiky územního rozvoje ČR".

Z politiky územního rozvoje zaměření na rozvojovou oblast Liberec:

(40) OB7 Rozvojová oblast Liberec

Vymezení:

ORP Liberec, Jablonec nad Nisou, Česká Lípa, Tanvald.

Důvody vymezení:

Jedná se o silnou koncentraci obyvatelstva a ekonomických činností, vedle hlavního jádra (Liberec) s relativně výraznými vedlejšími jádry (Jablonec nad Nisou, Česká Lípa); převážná část ekonomických aktivit má republikový význam; podporujícím faktorem rozvoje je existující propojení rychlostní silnicí (R10 a R35) s Prahou a připravované (R35) s Hradcem

Králové/Pardubicemi; zároveň se zde nachází potenciální rozvojové území bývalého vojenského újezdu Ralsko, kde se projevují zvýšené požadavky na změny v území.

Úkoly pro ministerstva a jiné ústřední správní úřady:

a) rozšiřovat a zkvalitňovat systém veřejné dopravy

Termín: průběžně

Zodpovídá: Ministerstvo dopravy v součinnosti s krajem Libereckým

b) podporovat rozvoj podnikatelských aktivit, zejména v bývalém vojenském újezdu Ralsko

Termín: průběžně

Zodpovídá: Ministerstvo pro místní rozvoj v součinnosti s Ministerstvem průmyslu a obchodu

c) odstraňovat staré ekologické zátěže v bývalém vojenském újezdu Ralsko

Termín: průběžně

Zodpovídá: Ministerstvo životního prostředí

d) podporovat rozvoj cestovního ruchu

Termín: průběžně

Zodpovídá: Ministerstvo pro místní rozvoj

e) regulovat obslužná a zábavní zařízení podél komunikací

Termín: průběžně

Zodpovídá: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Politika územního rozvoje ČR slouží ke koordinaci ostatních odvětvových koncepcí, politik a politik Územního rozvoje české republiky a strategií z hlediska udržitelného rozvoje území. Z tohoto důvodu přináší podněty k nezbytné úpravě těchto dokumentů. V následujících aktualizacích bude PÚR ČR zohledňovat další nové podněty v těchto nástrojích obsažené.

Dále je Politika územního rozvoje ČR je jedním z nástrojů k dosažení souladu rozvojových záměrů, vyjádřených mj. v Národním rozvojovém plánu a Strategii regionálního rozvoje, s možnostmi a předpoklady území. S ohledem na ně stanovuje rámcové podmínky pro umístění rozvojových záměrů ve vymezených oblastech, osách, koridorech a plochách a tím umožňuje zvyšovat přínosy lokalizace těchto záměrů a minimalizovat jejich negativní dopady. Přitom respektuje Strategii udržitelného rozvoje, Strategii hospodářského růstu a ochranu území evropsky významných lokalit a ptačích oblastí soustavy Natura 2000.

Dále koordinuje územně plánovací dokumentaci krajů s republikovými prioritami územního plánování i územně plánovací dokumentaci obcí a slouží rovněž ke koordinaci dalších nástrojů rozvoje území, kterými jsou např. program rozvoje územního obvodu kraje a program rozvoje územního obvodu.

Dle usnesení vlády č. 561 ze dne 17.5. 2006 a v souladu se **zákonem č. 183/2006 Sb.** o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, má být **v termínu do 31. prosince 2008** předložen vládě ČR aktualizovaný návrh Politiky územního rozvoje ČR ke schválení.

Krajská úroveň

Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2005 – 2020 (SUR LK)

Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje (SUR LK), která vznikla v roce 2005, je jakýmsi zastřešením principů udržitelného rozvoje na území Libereckého kraje. Je průřezovým koncepčním dokumentem, na který navazují ostatní strategické a koncepční dokumenty, jejichž obsah musí být v souladu s vizemi, prioritami a strategickými cíli Strategie udržitelného rozvoje ČR. Pro monitoring implementace SUR LK byla navržena sada indikátorů; řešení zajištění financí předmětem SUR LK nejsou.

Strategie udržitelného rozvoje hodnotí možnosti rozvoje v základních oblastech života s ohledem na udržitelný rozvoj, tzn. současně se strategickým plánováním zvažuje dopady realizovaných aktivit. Je opřena o tři pilíře – ekonomický, sociální a environmentální.

SUR LK byla zpracována na období do roku 2020.

Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006-2020 (SR LK)

Schválena Zastupitelstvem Libereckého kraje usnesením č. 122/07/ZK dne 24. dubna 2007

Globální cíle:

V roce 2020 je rozvoj území LK realizován v souladu s principy udržitelného rozvoje

- Má rozvinutý ekonomický a technický potenciál
- Jsou vytvořeny podmínky pro všestranný uspokojivý rozvoj života člověka
- Je zajištěno zdravé prostředí
- Je vytvořen efektivně fungující a všeobecně uznávaný systém veřejné správy

Strategické cíle:

Oblast A :	Dynamická a konkurenceschopná ekonomika
Oblast B:	Kvalitní a zdravé lidské zdroje
Oblast C:	Komplexní a kvalitní infrastruktura
Oblast D:	Zdravé životní prostředí bez zátěží
Oblast E:	Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti

Strategie rozvoje LK byla schválena zastupitelstvem kraje dne 24.4.2007.

Strategické cíle a rozvojová opatření

Struktura strategických cílů a jejich specifikace do rozvojových opatření

A. Dynamická a konkurenceschopná ekonomika	B. Kvalitní a zdravé lidské zdroje	C. Komplexní a kvalitní infrastruktura	D. Zdravé životní prostředí bez zátěží	E. Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti
A.1 Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky a podpora podnikatelského prostředí	B.1 Podpora celoživotního učení s důrazem na kvalitu života	C.1 Průběžné zkvalitňování dopravní infrastruktury a její optimalizace	D.1 Snižování škodlivých vlivů na životní prostředí a zdraví obyvatel	E.1 Rozvoj všestranné spolupráce, včetně posílení spolupráce meziresortní a přeshraniční
A.2 Podpora vědy, výzkumu a zavádění inovací	B.2 Zvýšení zaměstnatelnosti a zaměstnanosti obyvatel	C.2 Optimalizace dopravních systémů včetně jejich alternativ a zlepšení dopravní obslužnosti	D.2 Předcházení a řešení dopadů lidské činnosti na životní prostředí a zdraví	E.2 Rozvoj městských oblastí
A.3 Podpora funkcí zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství	B.3 Zajištění dostupnosti a kvality zdravotní a sociální péče, podpora zdravého životního stylu	C.3 Průběžné budování a modernizace technické infrastruktury včetně alternativních energetických zdrojů	D.3 Péče o krajinu, šetrné využívání krajinného a přírodního potenciálu	E.3 Rozvoj venkovských oblastí
A.4 Podpora a rozvoj průmyslových odvětví	B.4 Podpora kulturních zařízení a zájmové činnosti obyvatel	C.4 Zavádění a rozvoj informačních a komunikačních technologií	D.4 Posilování ekologického povědomí obyvatel	E.4 Koncepční řízení rozvoje
A.5 Rozvoj sektoru služeb	B.5 Péče o kulturní a kulturně-historické dědictví			E.5 Podpora rozvoje občanské společnosti
A.6 Rozvoj cestovního ruchu jako významného sektoru ekonomiky kraje	B.6 Zajištění dostupnosti a kvality bydlení, pracovního a veřejného prostředí			E.6 Zkvalitnění veřejné správy
	B.7 Zajištění bezpečnosti obyvatel a majetku			

Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013

Střednědobý koncepční dokument, který je důležitým podkladem pro regionální politiku Libereckého kraje, schválilo Zastupitelstvo Libereckého kraje dne 30.10. 2007 usnesením č. 287/07/ZK.

Program vychází ze Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020 schválené v dubnu 2007 Zastupitelstvem Libereckého kraje, ze které přebírá globální a strategické cíle a navrhuje cesty k jejich naplnění ve formě rozpracovaných opatření do úrovně aktivit. Zároveň navrhuje indikátory pro sledování vývoje opatření, uvádí finanční zdroje pro realizaci aktivit a vytváří tak rámec pro projekty ucházející se o podporu z veřejných zdrojů. Program vymezuje také regiony, jejichž rozvoj je potřeba podporovat s ohledem na vyvážený rozvoj kraje – tzv. hospodářsky slabé oblasti.

Obecní úroveň

Strategický plán ekonomického rozvoje Statutárního města Liberec (SPER SML)

Strategický plán byl schválen zastupitelstvem města na 2. zasedání dne 26.2.2002 pod č. usnesení 18/02.

Územní plán byl schválen zastupitelstvem města na 6. zasedání dne 25.6.2002 pod č. usnesení 94/02.

Vize :

„Liberec bude **významným evropským** městem s obnovenou **metropolitní** funkcí, jehož vliv bude **přesahovat hranice** mezi státy, městem přátelským a tolerantním, otevřeným i příslušníkům jiných národů a kultur.

Bude centrem kultury a **vzdělanosti**, městem prestižních vysokých a středních škol, které vychovávají všestranně připravené odborníky. Místní **univerzita** bude **propojena s vývojovými a výzkumnými** pracovišti, která se budou podílet na zavádění **nových technologií** do místních průmyslových podniků. V návaznosti na progresivní průmyslové obory bude rostoucí počet pracovních míst ve městě nabízet sektor **služeb**.

Město bude nabízet **příjemné podmínky pro život**, zdravé a **bezpečné** bydlení a atraktivní nabídku příležitostí pro aktivní trávení **volného času**. Jediněčná **poloha a okolí** města bude i díky výborné **dopravní** dostupnosti a **napojení** Liberce na evropskou komunikační síť využita pro rozvoj cestovního ruchu a pořádání **akcí mezinárodního významu**“.

Kritické oblasti rozvoje:

- A Metropolitní role a funkce města
- B Doprava a technická infrastruktura
- C Podnikatelské příležitosti a investice

s jedenácti dlouhodobými záměry

- A1 „Liberec – vstřícné a přátelské město“
- A2 „Liberec – univerzitní město“
- A3 „Liberec – město zdraví, kultury a sportu“
- A4 „Liberec – centrum Euroregionu“

- B1 „Liberec – město dobře dopravně dostupné“
- B2 „Liberec – město podporující ekologické způsoby dopravy“
- B3 „Liberec – město přívětivé k motoristům“
- B4 „Liberec – město s rozvinutou technickou infrastrukturou“

- C1 „Liberec – město kvalifikované pracovní síly“
- C2 „Liberec – město diverzifikované ekonomiky“
- C3 „Liberec – město výrobních podniků“

Ke každé kritické oblasti byl vytvořen „Akční plán rozvoje“, čili původní strategický plán schválený v roce 2002 byl včetně konkrétních projektů. Celkem mělo být realizováno 52 projektů ve třech oblastech.

Tento strategický plán byl podroben analýze z hlediska plnění a aktuálnosti a výsledkem je nová dlouhodobá strategie.

Socio-ekonomická analýza

ÚVOD

Aktualizovaný profil města Liberce byl zpracován na základě mnoha existujících dokumentů, které vznikly pro liberecký Magistrát v několika minulých letech. Tyto dokumenty byly dále doplněny z vnějších zdrojů, především z Českého statistického úřadu a Úřadu práce.

Profil města je otevřeným dokumentem, který má sloužit Radě města a Komisi pro rozvoj města jako informační rámec, ve kterém jsou shrnuty základní údaje o městě a jeho jednotlivých oblastech. V průběhu aktualizace strategického plánu může být doplňován a zpřesňován podle aktuálních potřeb.

Profil je především dokumentem popisným, v jisté míře i interpretujícím některé skutečnosti, které z popisu situace vyplývají. Hodnocení sledovaných jevů a oblastí života města přináší Radě města a Komisi pro rozvoj města.

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Liberec – nejseverněji položené krajské město, hlavní město Libereckého kraje, šesté největší město ČR a největší město Euroregionu Nisa – se nachází v Liberecké kotlině v povodí řeky Nisy a jejích přítoků, mezi svahy Jizerských hor a Ještědského pohoří. Jeho poloha je dána 50° 47' severní šířky a 15° 05' východní délky. Střed města leží 374 metrů nad mořem. Nejvyšším bodem katastru je 1.012 m vysoký vrchol Ještědu, nejnižší bod 361 m n. m. leží v části Machnín. Z toho vyplývá, že povrch města se vyznačuje velmi vysokou mírou výškové členitosti.

Celková rozloha města činí 106,12 km² a tento údaj jej řadí na 10. místo v celé republice. Z toho 37 % představuje zemědělská půda, 63 % nezemědělská půda. Skoro polovina rozlohy zemědělské půdy pak připadá na louky a pastviny. Z celkové výměry nezemědělské půdy 2/3 tvoří lesní půda.

Území města se organizačně dělí na 26 katastrálních území, 33 částí a 88 základních sídelních jednotek (urbanistických obvodů).

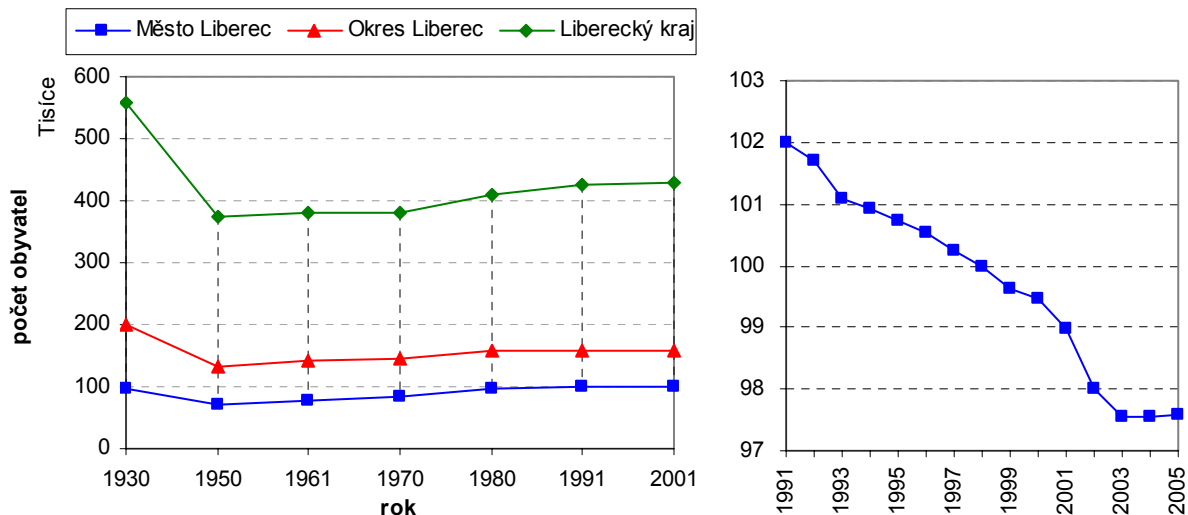
Krátce z historie

Liberec jako malá osada, je poprvé zmiňován roku 1352. Teprve v 15. a 16. století se postupně měnila na poddanské městečko především zásluhou rodu Redernů (erbovní stříbrné kolo je dodnes ve znaku města), během jejichž panování císař Rudolf II. r. 1577 povýšil Liberec na město. Po bitvě na Bílé Hoře získal panství Albrecht z Valdštejna, který ve městě založil továrnu na sukno, do kterého oblékal svou armádu. Zlaté období nastalo pro Liberec v 18. století, původní cechovní výroba byla nahrazena manufakturami a s příchodem průmyslové revoluce i textilními továrnami. Město získalo r. 1850 postavení statutárního města a ze správního hlediska se dle důležitosti zařadilo hned za Prahu. V 19. století ve městě vznikla řada reprezentativních budov odpovídajících jeho významu (vč. nové radnice a divadla) jakožto druhého největšího města v Čechách. Do města byla r. 1859 zavedena železnice z Pardubic a Žitavy. V této době zde průmyslník Johann Liebig založil továrnu Johann Liebig & Comp. (pozdější Textilana), celkem působilo ve městě 50 textilních továren a 60 kovoprůmyslových podniků včetně automobilové továrny RAF. Liberec byl v této době převážně německým městem se 7% českou menšinou. Éra prosperity skončila za 1. světové

války, kdy na místě dnešní čtvrti Ostašov vznikl zajatecký tábor pro víc než 40 000 ruských a italských vojáků. Národnostní složení města se stalo problémem po vzniku českého státu roku 1918. Snaha sudetských Němců přidružit se k Německu skončila, když nová československá armáda téměř bez boje území obsadila. V roce 1935 vyhrála volby v Liberci Sudetoněmecká strana, jejímž předákem byl místní rodák z Vratislavic nad Nisou Konrad Henlein. Po Mnichovské dohodě připadly Sudety Třetí říši a téměř veškeré české obyvatelstvo bylo roku 1938 vyhnáno do vnitrozemí. Liberec se stal hlavním městem nové sudetské župy a sídlem místodržícího. Roku 1939 došlo připojením 11 předměstských obcí k městu ke vzniku tzv. Velkého Liberce. Válka město výrazně nezasáhla, vynutila si však změny struktury průmyslu. Po skončení 2. světové války byli během dvou let vysídleni Němci.

Roku 1949 přestal být Liberec statutárním městem a stal se správním střediskem Libereckého kraje. Tento kraj však byl zrušen r. 1960 a Liberec se tak stal pouze městem okresním v rámci Severočeského kraje spravovaného z Ústí nad Labem. Po sametové revoluci v roce 1989 se Liberec r. 1990 stal opět statutárním městem. V dnešní době prochází Liberec mnoha změnami. Došlo k množství rekonstrukcí v zanedbaném centru města. Po krachu textilních továren se také nutně mění struktura průmyslu, vznikají nové průmyslové a obchodní zóny.

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel ve městě, okrese a kraji v letech 1930 – 2001 (2005)

Zdroj: Statistický lexikon obcí 2005, ČSÚ

Postavení města v rámci vyšších územních celků

Území města je na základě zákona součástí okresu Liberec a vyššího územního samosprávného celku Liberecký kraj, který je součástí regionu NUTS II Severovýchod.

Liberecký kraj zaujímá jen 4,0 % území celé České republiky a s výjimkou hlavního města Prahy je se svými 3 163 km² nejmenším krajem v republice. Podle současného administrativního členění je na území kraje 10 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (obce III. stupně) a v rámci nich 21 územních obvodů pověřených obcí (obce II. stupně) a celkem 216 obcí. Sídlím kraje a zároveň jeho největší obcí je město Liberec, kde žije téměř 23 % obyvatel.

Obr. 1: Správní obvod Liberec

Území správního obvodu obce s rozšířenou působností (ORP) Liberec s 133 529 obyvateli (k 31.12.2004) se rozkládá na ploše 588,3 km² a kromě města Liberec do něj spadá dalších 28 obcí (viz obr. 1). Svoji rozlohou je druhým největším správním obvodem Libereckého kraje a také svou hustotou obyvatelstva 227 obyvatel na km² je druhým nejlidnatějším správním obvodem kraje.

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa (<http://www.neisse-nisa-nysa.org/>) je euroregionem tří hraničních oblastí nacházejících se na území, kde se stýkají hranice České republiky, Spolkové republiky Německo a Polské republiky. Euroregion vznikl již koncem roku 1991 na zasedání rady v Žitavě a jedná se tedy o první přeshraniční strukturu ve střední a východní Evropě. Z formálního hlediska je euroregion dobrovolným zájmovým sdružením obcí a okresů bez právní subjektivity v souladu s právními předpisy zúčastněných zemí. Všechny orgány euroregionu působí v rámci norem svých zemí.

Společenství tvoří tři komunální svazy okresů, měst a obcí: **Euroregion Nisa** – Regionální sdružení Euroregion Nisa (z české strany); Kommunalgemeinschaft Euroregion Neisse e.V. (z německé strany) a Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Nysa (z polské strany).

Hlavní náplní euroregionu je v pohraničních územích podpora rozvoje spolupráce v otázkách územního plánování, hospodářství a růstu životní úrovně, výstavby a přizpůsobování infrastruktur, zachování a zlepšování životního prostředí, likvidace požárů a přírodních katastrof, rozvoje příhraniční turistiky a zřizování nových přechodů pro osobní a veřejnou dopravu, kulturní výměny a péče o společné kulturní dědictví, humanitární a sociální oblasti a zpracování občanských stížností přesahujících hranice.

V současné době město spolupracuje se šesti zahraničními městy (v závorce je uvedeno datum podepsání partnerské dohody). Vztahy jsou jak oficiální (institucionální), tak i pracovní (věcná spolupráce v různých oblastech – kultura, doprava, zdravotnictví apod.) a jsou na různé úrovni:

- Augsburg – Německo (1. 5. 2001) ... <http://www2.augsburg.de/>,
- Amersfoort – Nizozemsko (10. 9. 1996) ... <http://www.amersfoort.nl/>,
- Zittau – Německo (1. 5. 2004)... <http://www.zittau.de/>,
- Amiens – Francie ... <http://www.amiens.fr/>,
- St. Gallen – Švýcarsko (bez partnerské smlouvy) ... <http://www.stadt.sg.ch/>,
- Nahariya – Izrael (3. 6. 1994) ... <http://www.nahariya.muni.il/>

O partnerství s Libercem projevila zájem např. i lotyšská Liepaja, polská Jelenia Góra, či dokonce mexická Tlalnepantla de Baz. Liberec však preferuje soustředit se na spolupráci se současnými partnery a kromě francouzského města Amiens počet partnerských měst dále nerozšiřovat. Celkově by bylo nanejvýš žádoucí stanovit v rámci Magistrátu města jasnou strukturu a odpovědnost za oblast zahraničních vztahů, čímž by se celá tato problematika zjednodušila a zpřehlednila. Důležité je také pravidelné vyhodnocování a identifikace prospěšnosti každé spolupráce, zejména s ohledem na tvorbu projektů v oblasti evropských fondů. Jako příklad kroku správným směrem lze uvést plánované vytvoření Komise pro partnerská města a vznik fondu pro partnerskou spolupráci.

OBYVATELSTVO

Obecná charakteristika

Liberec je dle počtu obyvatel 97 950 k 31.12. 2005 šestým největším městem České republiky. Populačně je srovnatelný s dalšími krajskými městy (České Budějovice, Ústí nad Labem, Hradec Králové, Pardubice, Olomouc, Zlín). Při rozloze 106,12 km² to představuje hustotu osídlení 923 obyvatel na 1 km².

Tabulka 1: Postavení města Liberec v rámci ČR, kraje a okresu

Území	Počet obyvatel k 31. 12. 2005			Podíl města (%)	Průměrný věk
	celkem	muži	ženy		
Česká republika*	10 251 079	5 002 648	5 248 431	1,0	40,0
Liberecký kraj	429 031	209 128	219 903	22,8	39,2
Okres Liberec	159 652	77 325	82 327	61,4	39,4
Město Liberec	97 950	46 682	51 268	100	40,3

Poznámka: *k 1.1.2006.

Zdroj: Krajská reprezentace Libereckého kraje, ČSÚ

Přirozená měna se v Liberci v letech 2000-2005 vyvíjela poněkud příznivěji, než ve druhé polovině 90. let a také než v celé ČR. Počet živě narozených (na 1000 obyvatel středního stavu, tedy hrubá míra porodnosti) s určitými výkyvy stoupá od roku 1997. Důvodem je průchod populačně silných ročníků žen z poloviny 70.let obdobím nejvyšší plodnosti. Naopak počet zemřelých je v posledních letech poměrně stabilní, s výjimkou r. 2005, kdy zemřelo nejméně lidí od roku 1980. Vlivem obou faktorů došlo v roce 2005 k mírnému nárůstu počtu obyvatel přirozenou měnou. Stárnutí populace poněkud stírá skutečný vývoj úmrtnosti, která je vysoce ovlivněna věkovou strukturou dané populace. Vývoj standardizované míry úmrtnosti (očištěné od vlivu věkové struktury) byl ještě příznivější, než vývoj hrubé míry úmrtnosti. Ta vykazuje stále nižší hodnoty, než které mají Liberecký kraj i Česká republika. Jak uvádí Burcin, Kučera a Čermák (2002), do roku 2000 i standardizovaná míra úmrtnosti byla v Liberci podstatně nižší než v Libereckém kraji i České republice a tato skutečnost platí i nadále.

Tabulka 2: Pohyb obyvatelstva v městě Liberec a Libereckém kraji (na 1 000 obyvatel)

	Město Liberec						Liberecký kraj					
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Živě narození	9	9,6	9,4	9,3	10	10,2	9,5	9,4	9,7	9,5	10,1	10
Zemřelí	10	10,2	10	9,9	10	9,3	10,5	10,2	10,5	10,4	10,2	9,9
Přistěhovalí	9,8	11,9	16,4	22,2	18	24,5	7,6	8,2	11,1	12,4	10,4	12,5
Vystěhovalí	13,2	19,4	23	20,7	21,8	19,7	6,3	9,4	10,4	10,5	10,7	9,2
Přirozený přírůstek	-0,9	-0,6	-0,6	-0,6	0	0,9	-1	-0,8	-0,8	-1	-0,1	0,1
Přírůstek stěhováním	-3,4	-7,5	-6,6	1,5	-3,8	4,7	1,3	-1,2	0,6	1,9	-0,3	3,3
Celkový přírůstek	-4,3	-8,1	-7,2	0,9	-3,8	5,6	0,3	-2	-0,2	0,9	-0,4	3,4

Zdroj: Krajská reprezentace Libereckého kraje, ČSÚ

Migrační pohyb vykazuje proti pohybu přirozenému mnohem větší variabilitu, jelikož migrace je podmíněna více faktory i lokálního charakteru, především dostupností bytového fondu, ekonomickým vývojem a s ním souvisejícím vývojem pracovního trhu či kvalitou životního a sociálního prostředí. Město Liberec zaznamenávalo v posledních letech většinou migrační úbytky, výjimku tvoří léta 2003 a 2005. Mezi lety 2000 a 2003 narostl migrační obrat (součet absolutního počtu přistěhovalých a vystěhovalých) téměř na dvojnásobek a saldo migrace se rozhodujícím způsobem podílí na hodnotě celkového přírůstku. Mobilita obyvatel tedy roste. Obce v bezprostředním okolí města zaznamenávají pravidelný přírůstek migrací. Proces suburbanizace v okolí Liberce tedy existuje, i když jeho intenzita není

doposud příliš výrazná. Např. v letech 2003-2005 v sousedících obcích vč. Bílého Kostela nad Nisou a Oldřichova v Hájích migrací přibýlo postupně 169, 135 a 306 obyvatel. Intenzita migrace vztažená na 1000 obyvatel je v Liberci ve srovnání s Libereckým krajem téměř dvojnásobná. To však nesouvisí s nižší atraktivitou kraje pro stěhování, nýbrž s tím, že v migraci dominují pohyby na menší vzdálenosti, než je měřítko krajů (u kraje nemůže být zaznamenáno stěhování mezi obcemi ve stejném kraji).

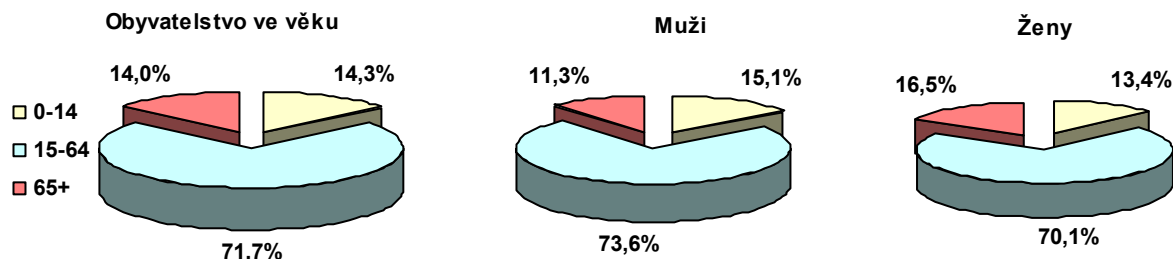
Tabulka 3: Vývoj věkové struktury města Liberec

Ukazatel	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Počet obyvatel	99 155	98 380	97 677	97 770	97 400	97 950
0-14	15,5 %	15,2 %	15,0 %	14,7 %	14,5 %	14,2 %
15-64	70,9 %	71,1 %	71,2 %	71,5 %	71,6 %	71,7 %
65+	13,6 %	13,7 %	13,8 %	13,8 %	13,9 %	14,1 %
Průměrný věk	39,1	39,4	39,7	39,9	40,2	40,3

Zdroj: Krajská reprezentace Libereckého kraje, ČSÚ

Věková struktura liberecké populace se neustále zhoršuje. Během let 2000-2005 se podíl obyvatel v předproduktivním věku (0-14) snížil o 1,3 procentního bodu (z 15,5 % na 14,2 %). Zároveň se zvýšil podíl obyvatel v poproduktivním věku (65 a starší) téměř 0,5 procentního bodu (z 13,6 na 14,1 %). Absolutně pak počet obyvatel nad 65 let stoupl o 2 %. Prodlužuje se rovněž hodnota průměrného věku obyvatel Liberce. Ve sledovaném období stoupla o 1,2 roku na 40,3 let, což znamená, že obyvatelstvo Liberce je průměrně starší než obyvatelstvo v celé České republice i Libereckém kraji, který má jinak ve srovnání s celou zemí lepší věkovou strukturu (viz tabulka 1).

Graf 2: Podíl obyvatel v produktivním věku na celkovém počtu obyvatelstva 2005

Zdroj: Krajská reprezentace Libereckého kraje, ČSÚ

Z vývoje počtu obyvatel dle městských částí (který ČSÚ sleduje pouze v rámci SLDB) mezi lety 1991 a 2001 je zřejmé vyliďňování centra města. Ve Starém Městě ubylo téměř 1000 obyvatel (10% pokles) a také další městské části v blízkosti centra (Jeřáb, Perštýn), ale i lidnaté části s rozsáhlou panelovou zástavbou (Rochlice, Staré Pavlovice, Nové Pavlovice, Ruprechtice, Starý Harcov) zaznamenaly úbytek. Obyvatel naopak přibýlo v populačně významných částech Kristiánov, Vratislavice nad Nisou a Vesec. Nárůst zaznamenaly všechny okrajové části Liberce (s výjimkou Bedřichovky), což dokládá výše zmíněný suburbanizační proces.

Tabulka 4: Vývoj počtu obyvatel městských částí v Liberci 1991-2001

Obec/část obce	1991	2001	2001-1991	2001/1991 (%)
Liberec	101 162	99 102	-2 060	98,0
Liberec (nečleněné město)*	95 101	92 445	-2 656	97,2
Liberec I-Staré Město	10 080	9 134	-946	90,6
Liberec II-Nové Město	2 953	2 766	-187	93,7
Liberec III-Jeřáb	5 707	5 289	-418	92,7
Liberec IV-Perštýn	3 433	3 152	-281	91,8
Liberec V-Kristiánov	5 106	5 507	401	107,9
Liberec VI-Rochlice	18 548	18 062	-486	97,4
Liberec VII-Horní Růžodol	3 292	3 185	-107	96,7
Liberec VIII-Dolní Hanychov	1 778	1 840	62	103,5
Liberec IX-Janův Důl	1 157	1 123	-34	97,1
Liberec X-Františkov	4 243	4 122	-121	97,1
Liberec XI-Růžodol I	2 408	2 307	-101	95,8
Liberec XII-Staré Pavlovice	4 945	4 658	-287	94,2
Liberec XIII-Nové Pavlovice	3 163	2 919	-244	92,3
Liberec XIV-Ruprechtice	8 628	8 216	-412	95,2
Liberec XV-Starý Harcov	7 727	7 196	-531	93,1
Liberec XVI-Nový Harcov	198	296	98	149,5
Liberec XVII-Kateřinky	369	423	54	114,6
Liberec XVIII-Karlínky	176	241	65	136,9
Liberec XIX-Horní Hanychov	694	866	172	124,8
Liberec XX-Ostašov	508	511	3	100,6
Liberec XXI-Rudolfov	82	88	6	107,3
Liberec XXII-Horní Suchá	295	316	21	107,1
Liberec XXIII-Doubí	2 729	2 793	64	102,3
Liberec XXIV-Pilínkov	657	687	30	104,6
Liberec XXV-Vesec	3 980	4 296	316	107,9
Liberec XXVIII-Hluboká	9	13	4	144,4
Liberec XXIX-Kunratice	75	99	24	132,0
Liberec XXXI-Krásná Studánka	603	676	73	112,1
Liberec XXXII-Radčice	477	526	49	110,3
Liberec XXXIII-Machnín	926	976	50	105,4
Liberec XXXIV-Bedřichovka	100	54	-46	54,0
Liberec XXXV-Karlov p. Ještědem	55	108	53	196,4
Vratislavice nad Nisou	6 061	6 657	596	109,8

*Poznámka: *bez MO Vratislavice nad Nisou*

Zdroj: Krajská reprezentace Libereckého kraje, ČSÚ

Prognóza do budoucna

(Zpracováno podle studie Burcin, Kučera, Čermák 2002)

Autoři studie, která prognózovala populační vývoj v Liberci do roku 2030, předpokládali růst intenzity plodnosti a tedy v důsledku i mírný růst počtu narozených již v nejbližších letech. Předchozí velmi nízká úroveň plodnosti byla způsobena odkládáním narození dítěte do vyššího věku, proto byl očekáván kompenzační růst. V letech 2000-2005 počet narozených stoupl o více než 10 %, tedy mnohem více než autoři očekávali (jejich odhad byl asi 1,5 %). Úhrnná plodnost (počet živě narozených dětí na 1 ženu) by měla vzrůst z minimální hodnoty 1,1 v horizontu prognózy (tedy do roku 2030) asi na hodnotu 1,5. Intenzivnější nárůst lze očekávat do roku 2020.

Prognóza zároveň předpokládá již od roku 2006 postupný pokles počtu narozených dětí. Zdánlivý rozpor mezi postupným růstem plodnosti a poklesem počtu narozených je způsoben poklesem počtu žen ve věku nejvyšší plodnosti. Populačně silné ročníky žen z poloviny 70.let již procházejí věkem nejvyšší plodnosti a postupně se vyčerpává kompenzace způsobená předchozím odkladem mateřství.

Předpokládán je postupný nárůst naděje dožití do roku 2030 asi na 80 let u mužů a 85 let u žen. Vůči roku 2000 to znamená růst o 7,5 resp. 6 let. Prognóza migrace je podle autorů studie méně jistá, neboť do hry zde vstupuje řada těžko předvídatelných faktorů (trh s byty, ekonomický rozvoj, kvalita sociálního a životního prostředí). Předpovídáno bylo zachování migrační bilance do roku 2000 a postupné snižování záporných hodnot migračního salda. Ve skutečnosti mezi lety 2000 a 2005 došlo téměř ke zdvojnásobení počtu přistěhovalých i vystěhovalých a dvakrát k migračnímu přírůstku, nejvýraznější byl v roce 2005.

Prognóza předpokládá pokles počtu obyvatel asi na 89 tisíc osob v roce 2030. Po roce 2020 tento pokles nabere na intenzitě. Stárnutí věkové struktury bude tak intenzivní, že i při zlepšujících se úmrtnostních poměrech (pokles standardizované míry úmrtnosti) budou významně růst počty zemřelých. Prognóza migrace předpokládá postupné snižování migračního salda a tedy jen mírný úbytek obyvatel stěhováním.

Proces stárnutí bude relativně rovnoměrný a stejně intenzivní, jako v celé České republice. Index stáří se vlivem posunu populačně silných ročníků 1946-1955 nad hranici 65 let a prudkým poklesem počtu dětí zvýší do roku 2030 na 2,5 násobek. Nedojde-li po roce 2007 ke zvýšení penzijního věku, zvýší se do roku 2030 počet důchodců téměř o polovinu, počet lidí v produktivním věku klesne asi o čtvrtinu a počet dětí asi o 30 %. Velmi důležitá je však dlouhodobá stabilizace počtu dětí ve školním věku, která by měla začít do roku 2010. Počet seniorů se začne výrazně zvyšovat po roce 2010, do roku 2030 stoupne jejich počet o tři čtvrtiny. To si vynutí řadu opatření především v oblasti sociální a zdravotní péče.

BYDLENÍ

Bydlení ve městě

V Libereckém kraji bylo v letech 2003 a 2004 zahájeno více než 1 800 resp. 1400 bytů, nicméně v roce 2005 klesl tento počet pod jeden tisíc a výsledky za první tři čtvrtletí roku 2006 nesvědčí zatím o opětovném navýšení. V porovnání s ostatními kraji ČR je intenzita bytové výstavby v Libereckém kraji jedna z nejnižších. V okrese Liberec je během posledních pěti let zahajována každoročně stavba v průměru 400 nových bytů, počet rozestavěných bytů se pak pohybuje kolem 2 000. Podle intenzity bytové výstavby, jak zahájených tak dokončených bytů, se však i okres řadí spíše k průměru či podprůměru ČR a k obnově bytového fondu zde dochází jen relativně pomalu.

Tabulka 5: Bytová výstavba v okrese Liberec a Libereckém kraji

Ukazatel	okres Liberec				Liberecký kraj			
	2003	2004	2005	30.9.2006	2003	2004	2005	30.9.2006
Počet dokončených bytů	531	665	421	305	1 143	1 316	1 133	930
Počet zahájených bytů	399	580	366	269	1 838	1 435	961	563
Počet rozestavěných bytů	1 957	2 008	1 968	2 004	5 547	5 648	5 616	5 983

Zdroj: Statistický bulletin Libereckého kraje 2003-2006

V 90. letech došlo v Liberci k výraznému propadu bytové výstavby. Vysoká intenzita v letech 1991-1993 byla způsobena dokončováním výstavby započaté koncem 80.let (sídliště Kristiánov, Rochlice a Vesec). V polovině 90. let bylo dokončováno méně než 100 bytů ročně, z toho asi polovina v rodinných domech. Výstavba bytů v bytových domech je náchylnější k větším oscilacím, které vyplývají z většího množství bytů v jednotlivých kolaudovaných domech. V letech 1997-2005 již bylo dle zjištění ČSÚ dosaženo vyšší intenzity bytové výstavby, než je průměr za ČR! Toho společně s Libercem dosáhla v rámci celé země pouze 4 města nad 50 000 obyvatel z celkových 22 (Praha, Brno, Olomouc a Jihlava). Současné ekonomické prostředí více přeje výstavbě rodinných domů. V r. 2001 se v rodinných domech nacházelo přibližně 23 % trvale obydlených bytů. Jejich podíl na nové výstavbě byl od roku 1991 necelých 30 %, v posledních 5 letech pak 35 %. Zbýlých 65 % bytové výstavby proto připadá na byty v bytových domech, což je u měst nad 50 000 obyvatel jedna z nejvyšších hodnot (pouze Praha a Brno má vyšší).

V územním plánu města Liberec, který byl schválen v roce 2002, byla navržena realizace asi 8 tisíc bytových jednotek (dále jen BJ), přičemž ke konci roku 2006 bylo dokončeno asi 2300 bytů. Počty bytů v jednotlivých obytných skupinách se během přípravy a povolovacího procesu mění. Celkově lze prohlásit, že z požadovaných 8000 bytů bylo v září 2006 dokončeno, ve fázi realizace nebo významném stupni přípravy zajištěno asi 4 800 bytů (60 %). Vyčerpáno je asi 65 % návrhových ploch pro bytovou výstavbu vydaným územním rozhodnutím či stavebním povolením nebo ve sloučeném řízení. Pokud bude bytová výstavba pokračovat současným tempem, je zřejmé, že do konce návrhového období současně platného územního plánu (koncepte počítá zhruba s rokem 2015) navrhované plochy zcela jistě stačit nebudou. Bude proto třeba dále pořizovat změny územního plánu, které budou vyvolány jednotlivými investičními záměry. Výhodou tohoto postupu je vysoký podíl ploch, které jsou skutečně využity pro výstavbu a minimalizace záboru ZPF.

Pro podporu bytové výstavby byl Zastupitelstvem města Liberec zřízen 25.6.2002 Městský fond rozvoje bydlení Statutárního města Liberec (dále jen MFRB). Finanční prostředky fondu jsou určeny na výstavbu sítí technické infrastruktury související s bytovou výstavbou více domů. Podmínkou podpory je bezúplatné převedení dokončených inženýrských sítí a

pozemků, na nichž tyto sítě leží, do majetku města. Žadatelem o dotaci je investor. Podle současných cen stavebních prací se podpora pohybuje v úrovni 50-60 % skutečných nákladů. Přijímání žádostí se vyhláší jednou ročně. Jednotlivé žádosti posuzuje Správní rada MFRB jmenovaná zastupitelstvem zejména z členů zastupitelstva a odborníků, jež má 8 členů. V posledních 3 letech MFRB hospodaří s rozpočtem asi 5 mil. Kč, stejná částka je požadována i na rok 2007. V roce 2005 se sešlo 14 žádostí s celkovou žádanou podporou 62 mil. Kč. Bylo uspokojeno 10 žadatelů a celkově poskytnuto 5 mil. Kč. Je tedy zřejmé, že převis poptávky nad nabídkou je obrovský. Město se rovněž finančně zapojilo do samotné bytové výstavby a regenerace bytového fondu (Zelené Údolí).

Město již rozprodalo velkou většinu bytového fondu ve svém vlastnictví. Původně město vlastnilo asi 15 000 bytů. V současné době je ve vlastnictví města asi 1040 BJ. Ve vlastnictví města jsou i tzv. „startovací byty“, které jsou určeny pro příjmově vymezené osoby (podmínkou nájmu je maximální výše příjmů). Na městské byty existuje pořadník, kde bylo k 1.10.2006 evidováno 485 žádostí. Nové žádosti se od 1.6.2003 nepřijímají. Byty se přidělují podle bodové směrnice. V letech 2003-2005 bylo postupně přiděleno 91, 69 a 102 bytů.

Tabulka 6: Situace na trhu s byty ve městě Liberec

Ceny bytů	standardní byt ¹⁾	
	celkem	cena za m ²
Tržní nájemné	5 304,- Kč	78,- Kč
Regulované nájemné	1 576,- Kč	23,- Kč
Nabídková cena bytů	1 055 924,- Kč	15 528,- Kč

¹⁾ Standardní byt - družstevní i osobní vlastnictví, I. kategorie, podlahová plocha 68 m², opotřebení cca 40 %

Zdroj: <http://cenybytu.idnes.cz>

Ceny bytů za tržní hodnotu zaznamenaly za posledních několik let obrovský nárůst. Do situace v Liberci se tak již pravděpodobně začíná promítat jeho výhodná poloha blízko hranic s Německem, kvalitní dopravní napojení na Prahu, průmyslová tradice, dobrý image krajského města. Nabídkové ceny starších bytů rostou, tržní nájemné však stagnuje či dokonce mírně klesá.

Prognóza vývoje počtu domácností

(Zpracováno podle Bartoňová a kol. 2003)

Prognóza vývoje počtu domácností ukazuje předpokládanou bytovou potřebu do r. 2030. Analýza vývoje počtu domácností je samozřejmě úzce spojena s vývojem počtu obyvatel. Přesto lze ve vývoji těchto dvou ukazatelů pozorovat významné rozdíly. Zatímco počet obyvatel se mezi lety 1991 a 2001 snížil asi o 2 %, počet domácností se zvýšil téměř o 5 %. Souvisí to s poklesem průměrného počtu členů ve vícečlenných domácnostech a významným růstem počtu jednočlenných domácností. V prognóze se odráží představy o poklesu intenzity uzavírání sňatků, o rozšiřování nesezdaných soužití, o zvýšení plodnosti nevdaných, hlavně svobodných žen a tím i o rostoucím počtu neúplných rodinných domácností s dětmi.

Základní varianta prognózy počítá s růstem počtu domácností zhruba do roku 2015 ze současných asi 44,5 tis. na necelých 46 tis. Poté by mělo docházet k pozvolnému a trvalému poklesu a okolo roku 2025 by mělo být dosaženo výchozího počtu domácností z roku 2001. Předpokládá se pokles průměrné velikosti domácnosti z 2,19 členů v roce 2002 na 2,02 členů v roce 2030. Sníží se počet i podíl úplných rodinných domácností se závislými dětmi. Nejprve bude klesat mírně, po roce 2010-15 se pokles urychlí. Do roku 2030 se počet těchto domácností sníží asi o 30 %. Podíl úplných rodinných domácností bez závislých dětí (bezdětné páry, mladí partneři dosud bez dětí, staří partneři s ekonomicky nezávislými dětmi) bude zhruba stále stejný. Růst jejich počtu se do roku 2010 zastaví, po roce 2020 bude

následovat dlouhodobý pokles. Nejvýraznější změny jsou očekávány u domácností jednotlivců, jejichž počet se zvýší asi o 3 tisíce (20 %) na celkových 18 tisíc a jejich podíl na celkovém počtu vzroste z 34 % na 41 %. Předpokládá se, že asi 10 500 těchto domácností budou tvořit ženy, z toho 6 800 ženy starší 65 let. Dá se proto předpokládat značná poptávka po malometrážních bytech.

V současné době přetrvává kvantitativní nedostatek bytů. Podle sčítání v roce 2001 bylo 4 837 cenových domácností (11 %) v Liberci bez bytu. Z tohoto údaje však není zřejmé, jaká část těchto domácností by ráda získala samostatný byt. Návrh územního plánu odhadl potřebu bytů v letech 1999-2015 na základě demografického vývoje a vývoje počtu domácností na max. 4 800 bytů, „odpad“ bytového fondu ve stejném období asi na 1 700 BJ, tedy celkovou potřebu asi na 6 500 bytů.

SWOT analýza Obyvatelstvo, Bydlení

Silné stránky

- ⇒ 6. největší město v ČR, centrum aglomerace, kraje a euroregionu
- ⇒ Mírný nárůst porodnosti v posledních letech, pozitivní vývoj úmrtnosti
- ⇒ Atraktivita města pro nové obyvatele
- ⇒ Nárůst výstavby nových bytů, stoupající počet bytů v rodinných domech
- ⇒ Vybavenost bytového fondu (vodovod, kanalizace, plyn), centrální zásobování teplem
- ⇒ ÚP disponuje plochami pro bydlení
- ⇒ Existuje Městský fond rozvoje bydlení Statutárního města Liberec

Slabé stránky

- ⇒ Věková struktura – stárnutí populace
- ⇒ Proces suburbanizace
- ⇒ Vylidňování městského centra
- ⇒ Vysoký podíl bytů postavených před rokem 1945 (i před r. 1919)
- ⇒ Růst podílu (formálně) neobydlených bytů užívaných pouze pro přechodné ubytování
- ⇒ Nárůst počtu domácností, jejich zmenšování a neuspokojená poptávka po bytech
- ⇒ Nedostatek startovacích bytů
- ⇒ Chybějící kanalizace v okrajových částech města

Příležitosti

- ⇒ Změna pobytu na trvalý u osob žijících (a pracujících) v Liberci přechodně
- ⇒ Výstavba bytů na přestavbových plochách v centru města
- ⇒ Změny územního plánu a identifikace nových ploch pro bydlení
- ⇒ Nový územní plán

Hrozby

- ⇒ Růst cen nemovitostí a cen stavebních prací
- ⇒ Nový územní plán
- ⇒ Nekoncepční příprava pozemků pro bydlení

EKONOMIKA

Ekonomika

Liberecký kraj

Řada ekonomických údajů se sleduje pouze na krajské nebo okresní úrovni, proto v úvodu zmíníme situaci v kraji a z ní odvodíme pozici města. Liberecký kraj má průmyslový charakter. Převažuje zde hlavně průmysl skla, keramiky, strojírenství, textilní a plastikářský průmysl. Z hlediska stěžejního ukazatele ekonomické výkonnosti regionu, tj. HDP na obyvatele, je na 12. místě v ČR. Těsně před ním jsou Moravskoslezský a Zlínský kraj, první je s velkým odstupem Praha, jež nejvíce ovlivňuje tuto statistiku z celostátního hlediska. Liberecký kraj tak v roce 2004 vykázal 81,5 % průměru HDP celé ČR a 57,8 % HDP evropské pětadvacítky. Krajské HDP vykázalo růst 3,2 % oproti roku 2003, celorepublikové HDP pak vzrostlo o 4,6 %.

Tabulka 7: HDP (v Kč) na obyvatele v běžných cenách dle krajů ČR v roce 2004

kraj (NUTS 3)	HDP na 1 obyvatele	Index ČR (ČR=100)	Index EU25 (EU=100)	Index kraj (kraj 2003=100)
Hlavní město Praha	547 096	201,8	143,0	104,7
Jihomoravský kraj	254 684	93,9	66,6	104,6
Středočeský kraj	253 912	93,6	66,4	103,4
Plzeňský kraj	251 106	92,6	65,6	103,7
Královéhradecký kraj	244 549	90,2	63,9	102,5
Jihočeský kraj	241 389	89,0	63,1	103,9
Vysočina	234 530	86,5	61,3	105,6
Pardubický kraj	230 880	85,1	60,4	104,3
Ústecký kraj	229 146	84,5	59,9	105,4
Zlínský kraj	222 885	82,2	58,3	103,4
Moravskoslezský kraj	222 638	82,1	58,2	108,1
Liberecký kraj	220 991	81,5	57,8	103,2
Karlovarský kraj	216 639	79,9	56,6	101,9
Olomoucký kraj	211 467	78,0	55,3	105,0
Celkem ČR	271 161	100	70,9	104,6

Zdroj: ČSÚ

Výše regionálního HDP v roce 2004 dosáhla 94 451 mil. Kč, což je po Karlovarském kraji druhá nejmenší hodnota. Liberecký kraj se na celkovém HDP podílí 3,4 procenty. Od roku 1993 klesl tento podíl o 0,2 procentního bodu. Podíl hrubé tvorby fixního kapitálu na 1 obyvatele činí 66 885,- Kč, tj. 91,8 % celostátního průměru a celkově THFK dosahuje 3,8 % objemu ČR.

Průměrná hrubá měsíční nominální mzda zaměstnanců firem s 20 a více zaměstnanci působícími v Libereckém kraji ve 4. čtvrtletí roku 2006 činila 19 353 Kč. Meziročně se tak jedná o mzdový nárůst ve výši 5,3 %, tj. 966 Kč. Tento absolutní mzdový nárůst je zároveň nejnižším ve srovnání s ostatními kraji. Oproti průměru za celou Českou republiku (21 952 Kč) byly zaměstnancům z Libereckého kraje vypláceny mzdy nižší o 2 599 Kč. Nejvyšší mzdy byly tradičně vykázány v Hlavním městě Praze (27 161 Kč), naopak nejnižší mzdy pobírali lidé zaměstnaní firmami z Olomouckého kraje (18 588 Kč). Liberecký kraj obsadil 8. místo pomyslného žebříčku krajů.

Tabulka 8: Průměrné mzdy v Libereckém kraji dle hospodářských odvětví 2006

Odvětví	Průměrná měsíční mzda zaměstnance			
	fyzické osoby		přepočtené osoby	
	v Kč	index 2006/2005	v Kč	index 2006/2005
Kraj celkem	18 112	106,5	18 582	106,2
zemědělství a myslivost, lesnictví	14 078	107,6	14 465	108,8
průmysl celkem	18 730	106	18 876	105,8
- těžba nerostných surovin	22 434	106,7	22 566	106,9
- zpracovatelský průmysl	18 518	106,1	18 663	105,9
- výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	21 009	105,2	21 354	105,2
stavebnictví	18 813	107	18 945	107,3
obchod; opravy motorových vozidel	17 333	104,9	17 964	104,5
ubytování a stravování	11 425	102,4	12 203	103,2
doprava, skladování, spoje	17 386	108	17 629	107,5
finanční zprostředkování	20 119	118,2	22 698	118,7
činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti	16 951	110,5	18 033	108,5
veřejná správa a o obrana; povinné sociální zabezpečení	18 156	101,1	18 923	101,4
vzdělávání	17 433	107,6	19 133	107,4
zdravotnictví a sociální péče; veterinární činn.	18 174	109,1	18 768	109,5
ostatní veřejné, sociální a osobní služby	14 660	106,9	16 015	106,2

Zdroj: ČSÚ

V roce 2004 Liberecký kraj vyvezl výrobky v celkové hodnotě 81,8 mld. korun (3,21 miliard USD), což činilo 4,8 % celkového exportu České republiky (66,74 mil. USD). V mezikrajovém srovnání exportní síly se tak Liberecký kraj umístil na dvanáctém místě za Vysočinou a před Olomouckým krajem, dle vývozu na obyvatele však patří kraji čtvrtá příčka. Z hlediska dynamiky vývoje vzrostl liberecký export oproti roku 2003 o 24,8 %.

Tabulka 9: Export zboží v krajích v roce 2004

Celková hodnota vývozu podle krajů			Hodnota vývozu na 1 obyvatele		
Poř.	NUTS 3 – kraje	v mld. Kč	Poř.	NUTS 3 – kraje	v tis. Kč
1.	Středočeský	338,6	1.	Středočeský	297,6
2.	Moravskoslezský	176,8	2.	Plzeňský	259,2
3.	Plzeňský	142,3	3.	Pardubický	255,8
4.	Jihomoravský	130	4.	Liberecký	191,3
5.	Pardubický	129,2	5.	Královéhradecký	174,1
6.	Ústecký	118,2	6.	Karlovarský	164,2
7.	Královéhradecký	95,2	7.	Vysočina	163,4
8.	Hlavní město Praha	92,7	8.	Zlínský	148,3
9.	Jihočeský	89,9	9.	Ústecký	144,1
10.	Zlínský	87,7	10.	Jihočeský	143,7
11.	Vysočina	84,5	11.	Moravskoslezský	140,5
12.	Liberecký	81,8	12.	Olomoucký	128,4
13.	Olomoucký	81,6	13.	Jihomoravský	115,9
14.	Karlovarský	49,9	14.	Hlavní město Praha	79,5

Zdroj: ČSÚ

Struktura regionálního exportu dle objemu v roce 2004

Z hlediska struktury exportu položek zahraničního obchodu na dvě místa SITC řazeného dle objemu exportu převládá export dílů silničních vozidel, které se s exportovanými 780 miliony USD podílejí na celkovém exportu z kraje 24,3 %. Mezi další položky významné z hlediska objemu exportu patří výrobky z nekovových nerostů; nábytek a jeho díly; elektrická zařízení,

přístroje a spotřebiče; stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu. Těchto prvních pět položek tvoří 68,4 % celkového exportu kraje.

Specializace a koncentrace exportu kraje v roce 2004

Následující tabulka uvádí sedm exportních položek (na tři místa SITC), které se nejvíce podílejí na exportu kraje. Z analýzy vyplývá, že hlavními exportními položkami v Libereckém kraji jsou díly a příslušenství motorových vozidel s téměř 24% podílem na kraji a 16,5 % na ČR, přičemž do exportu nejsou zahrnuty dodávky pro české výrobce automobilů (Škoda Auto, TPCA). S výjimkou skleněného zboží se jedná o položky, které jsou produkovány Liberci a v PZ Jih.

Tabulka 10: Vybrané exportní položky kraje s vysokým podílem na kraji a ČR v roce 2004

KÓD	NÁZEV ZBOŽÍ	EXPORT	PODÍL NA KRAJI	PODÍL NA ČR	ČR/SVĚT
784	Díly a příslušenství vozidel motorových	\$770 408 029	23,97%	16,53%	2,24%
665	Zboží skleněné	\$493 831 060	15,36%	57,12%	5,68%
821	Nábytek a díly, žíněnky, matrace aj. nábytek čalouněný	\$346 164 708	10,77%	21,95%	1,84%
741	Zařízení k ohřevu a chlazení a jejich díly jn.	\$142 472 020	4,43%	14,28%	1,69%
778	Přístroje elektrické jn. (baterie, žárovky ap.)	\$136 616 971	4,25%	6,71%	1,65%
773	Prostředky k rozvodu elektrické energie jn.	\$120 869 155	3,76%	7,64%	3,08%
893	Předměty z hmot plastických jn.	\$67 570 681	2,10%	6,82%	1,37%

Zdroj: ČSU, vlastní výpočty

Produktivita a konkurenceschopnost

Průměrné tržby na zaměstnance ve zpracovatelském průmyslu v Libereckém kraji jsou 1 373 tis. Kč, což kraj řadí na 9. místo v rámci ČR a jsou o 175 tis. Kč nižší než je republikový průměr (1 548 tis. Kč). Průměrná přidaná hodnota na zaměstnance činí 748 tis. Kč, což kraj řadí na 10. místo v rámci ČR, před Pardubický a za Královehradecký kraj a je o 18 tis. Kč vyšší než je republikový průměr (731 tis. Kč). Ve zpracovatelském průmyslu s hodnotou 420 tis. Kč patří kraji 6. příčka a je shodná s hodnotou celorepublikového průměru.

Lokalizační koeficienty

Lokalizační koeficienty srovnávají relativní pozici odvětví v kraji s relativní pozicí odvětví v zemi. Pokud je regionální významnost oboru v kraji vyšší, je koeficient lokalizace vyšší než jedna, jinak je nižší než jedna. Největší okruh lokační významnosti z pohledu České republiky si v Libereckém kraji udržují odvětví:

36 – Výroba nábytku; zpracovatelský průmysl j. n.

26 – Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků

17 – Výroba textilií a textilních výrobků

25 – Výroba pryžových a plastových výrobků

31 – Výroba elektrických strojů a zařízení j.n.

34 – Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), výroba přívěsů a návěsů

Z těchto odvětví je přímo ve městě Liberec nejsilněji zastoupen OKEČ 25, dále 17 a 36. K tomu je nutné podotknout, že OKEČ 36 má i výroba autosedaček, nejedná se již o klasickou výrobu nábytku.

Město Liberec

Město Liberec je průmyslové centrum severovýchodních Čech, jehož ekonomika prochází po roce 1990 významnými změnami. Kromě strojírenství došlo k útlumu tradičního zdejšího odvětví - textilního průmyslu. Pokles podílu sekundéru postupně nahradil vzestup terciéru. Hospodářství města Liberce se obecně vyznačuje výraznou diverzifikací co do velikosti podniků, tj. velmi vysokým počtem malých a středních firem. Stejně tak je diverzifikovaná i odvětvová struktura v Liberci, v níž sice stále hraje nejvýznamnější roli průmysl, ale např. podnikatelské služby jsou z hlediska zaměstnanosti (cca 14 % zaměstnanců) významně rostoucí a spolu s obchodem, zdravotnictvím a vzděláváním (všechny zhruba po 10 %), stravováním a ubytováním a veřejnou správou zaměstnávají přes polovinu pracovní síly v Liberci.

Tabulka 11: Podíl organizací a podíl zaměstnaných podle velikostních kategorií (v%)

POČET ZAMĚSTNANCŮ	Kraj	Okres	Město	Kraj	Okres	Město
	Počet subjektů			Počet zaměstnanců		
Neuveдено	57,8	63,1	63,8	-	-	-
Bez zaměstnanců	31,3	27,1	26,1	-	-	-
1-5	7,3	6,4	6,7	9,4	9,3	8,9
6-19	2,3	2,2	2,2	14,9	15,8	14,4
20-49	0,7	0,7	0,7	14,5	15,7	14,0
50-199	0,4	0,4	0,4	24,0	27,1	26,0
200+	0,1	0,1	0,1	37,3	32,1	36,6
Z toho subjekty s více než 5 zaměstnanci	3,6	3,4	3,4	90,6	90,7	91,1

Zdroj: Registr ekonomických subjektů 01/2007, ČSÚ

Struktura místní ekonomiky je popisována na základě údajů, které byly získány z Registru ekonomických subjektů ČSÚ. Uváděná data jsou k 31. lednu 2007. Zaměstnanost je uváděna pouze za subjekty s více než jedním zaměstnancem. Z tabulky je zřejmé, že ekonomice Liberce z hlediska počtu firem dominují subjekty v nejmenších kategoriích do 20 zaměstnanců, protože v kategoriích bez zaměstnanců je patrně velký počet živností, které činnost ve skutečnosti nevykonávají. Z hlediska zaměstnanosti je nejvýznamnější kategorie nad 200 zaměstnanců s více než třetinovým podílem jak ve městě, tak v kraji. Celkem vyrovnaný podíl všech velikostních kategorií potvrzuje tvrzení o rozmanitosti ekonomiky Liberce.

Tabulka 12: Podíl organizací a podíl zaměstnaných podle odvětví OKEČ (v %)

ODVĚTVÍ DLE OKEČ	Kraj	Okres	Město	Kraj	Okres	Město
	Počet subjektů			Počet zaměstnanců		
Zemědělství, myslivost, lesnictví	5,8 %	5,0 %	1,8 %	1,9 %	1,2 %	0,3 %
Těžba nerostných surovin	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Zpracovatelský průmysl	0,0 %	0,0 %	0,0 %	2,2 %	0,6 %	0,7 %
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	16,0 %	14,0 %	13,5 %	45,6 %	36,3 %	30,7 %
Stavebnictví	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,4 %	0,6 %	0,7 %
Obchod, opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost	13,8 %	16,0 %	15,1 %	4,9 %	6,0 %	6,8 %
Ubytování a stravování	25,4 %	26,8 %	27,7 %	8,9 %	9,9 %	9,9 %
Doprava, skladování a spoje	6,3 %	4,7 %	4,1 %	2,9 %	3,3 %	3,5 %
Finanční zprostředkování	3,0 %	3,3 %	3,5 %	3,6 %	4,9 %	6,1 %
Činnosti v obl. nemovitostí a pronájmu, podn. činnosti	3,0 %	2,4 %	2,5 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %
Veřejná správa a obrana, povinné soc. zabezpečení	15,7 %	17,7 %	21,5 %	7,1 %	10,7 %	13,1 %
Vzdělávání	0,6 %	0,4 %	0,1 %	3,7 %	4,1 %	3,7 %
Zdravotní a sociální péče, veterinární činnosti	1,5 %	1,6 %	1,8 %	8,2 %	9,2 %	9,3 %
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	1,4 %	1,3 %	1,4 %	6,9 %	8,4 %	9,2 %
Celkem	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Zdroj: Registr ekonomických subjektů 01/2007, ČSÚ

Situace jednotlivých odvětví:

Textilní průmysl

Dlouhou tradici má ve městě textilní výroba, oproti tomu technické textilie patří mezi mladá odvětví. Mnohé významné textilní firmy v minulých letech zanikly (Textilana), ty, které přežily, se začínají orientovat na výrobu technického textilu. Inovační procesy jsou podporovány Technickou univerzitou v Liberci (TUL) Fakultou textilní a Výzkumným ústavem textilních strojů. Existuje strategická aliance mezi TUL a firmou Elmarco ve vývoji a výrobě stroje na výrobu nanovlákných textilií, který v současné době slaví celosvětový úspěch. Konkurenční výhodou tohoto odvětví je úzké propojení výzkumu a vývoje s podnikatelskou praxí a patentově chráněné technologie (Nanospider-stroj na výrobu nanovláken) nebo výrobky firmy Moira CZ (inteligentní textilie s unikátními tepelně-izolačními vlastnostmi).

Výroba plastů

Mezi hlavní plastikářské výrobky vyráběné v Libereckém kraji patří plastové díly jako komponenty do vozidel např. ozubená kola, kryty, svěrky, klíčky, nárazníky; dále plastové desky, fólie, hadice, trubky a profily, plastové obaly a plastové výrobky pro stavebnictví. Kromě jiného to jsou i plastové komponenty do patron. Historie výroby plastů v Libereckém kraji začíná v roce 1946, kdy byla založena firma Plastimat patřící k nejvýznamnějším tradičním výrobcům plastů v kraji. Je zde střední hustota malých a středních firem s dominantními hráči zahraničních vlastníků (bývalý Plastimat, nyní Cadence Innovation, Liplastec, Galvanoplast Fischer), které jsou částečně koncentrovány v průmyslové zóně Liberec Jih s vazbou na odběratele Škoda Auto Mladá Boleslav, TPCA Kolín a v zahraničí. Celkový počet firem v odvětví v Libereckém kraji činí cca 150. Zárodky excelence jsou zřejmé na připravovaném projektu stavby prvního výrobního závodu na výrobu polykarbonátových skel na světě – Cleverglass firmou Cadence Inovation.

Elektrické stroje a zařízení

Vzhledem k spektru výrobků a na základě zjištěných skutečností lze producenty rozdělit do dvou základních skupin. První skupinou jsou převážně české malé a středně velké firmy specializující se na výrobu zabezpečovací techniky (Lites a.s). Druhá skupina výrobců je charakteristická svou úzkou vazbou na automobilový průmysl, v tomto případě se jedná spíše o velké firmy zahraničních investorů (Denso Manufacturing, Laird Technologies).

Strojírenství

patří k významným odvětvím na úrovni celé České republiky. Hlavními komoditami v tomto odvětví vyráběnými v Libereckém kraji jsou nástroje, formy, náhradní díly a montážní přípravky v posledních letech převážně pro automobilový průmysl, jednoúčelové stroje a zařízení včetně automatizace, programovatelné automaty, dopravníky, manipulátory, průmyslové sušárny, vospělá zařízení pro textilní (nanovlákný) a polovodičový průmysl. Strojírenství má v Libereckém kraji již tradiční postavení spjaté s původním automobilovým průmyslem v závodech LIAZ, Škoda a průmyslem textilním. Jedná se o odvětví se středním stupněm stáří. Strukturovanost odvětví je rozdrobená po celém území kraje, se střední hustotou malých a středních firem převážně českých vlastníků (v Liberci např. Plastkov, MSV). Dále je zde několik významných zahraničních firem např. (bývalý Plastimat, poté Peguform Bohemia nyní Cadence Innovation, Benteler). Mezi vědecko-výzkumné organizace v Libereckém kraji zaměřené na strojírenství patří Výzkumný ústav textilních strojů a.s

Výroba nábytku

I přesto, že výroba klasického nábytku má v Libereckém kraji dlouhou tradici, zaniknutím řady firem jeho význam v posledních letech poklesl. Oproti tomu výroba nábytku ostatního, tedy autosedaček zaujímá jedno z předních míst na žebříčku exportních komodit Libereckého kraje. Výroba klasického nábytku je koncentrována převážně na Liberecku a Jablonecku, kde došlo ke vzniku firem malých a středně velkých (cca 80). Firmy vyrábějící autosedačky a jejich dodavatelé jsou koncentrovány v průmyslových zónách (Česká Lípa, Stráž pod Ralskem a Liberec Jih).

Více viz Příloha:

- Tab. 1 LQ koeficient přidané hodnoty, zaměstnanosti a tržeb v Libereckém kraji v roce 2003
- Tab. 2 Kompozitní LQ koeficient za Liberecký kraj (r. 2004)

Trh práce

Nezaměstnanost a volná pracovní místa

Na Liberecku se v posledních letech zvýšil počet nabízených pracovních míst. Místa vznikala hlavně v nových firmách v průmyslové zóně, v Liberci se etablovaly i nové obchodní řetězce. Zároveň již nedochází k masivnímu propouštění, které bylo v minulosti spojeno zvláště s uzavíráním textilek. Další pracovní příležitosti vzniknou v připravované zóně Sever. Např. i průměrný evidenční počet zaměstnanců podnikatelských subjektů s 20 a více zaměstnanci se sídlem v Libereckém kraji představoval ve 4. čtvrtletí 2006 celkem 115 967 osob, což je o 4 973 osob (4,5 %) více než ve srovnatelném období roku předcházejícího.

Do konce roku 1995 nebyl počet nezaměstnaných v Liberci nijak vysoký, pak ale začalo velké množství firem snižovat stavy zaměstnanců a počet nezaměstnaných stoupal. Nejvyšší roční přírůstek byl zaznamenán v roce 1997 (z 1 820 na 2 935 nezaměstnaných), maxima bylo dosaženo v srpnu 1999 (4 330 nezaměstnaných). Následoval pokles, ale od poloviny roku 2001 počet nezaměstnaných opět narůstal. V únoru 2004 dosáhl historického maxima 4 902 nezaměstnaných, od té doby se postupně snižuje. Ve městě Liberci žilo k poslednímu sčítání lidu 53 550 ekonomicky aktivních osob. Nezaměstnaných v městě Liberci bylo k 31. 10. 2006 celkem 3 804, tj. 7,10 %, což je mírně nižší údaj než míra nezaměstnanosti v okrese.

V závěru roku 2006 se počet nezaměstnaných v evidenci ÚP (tj. v okrese) zvýšil. K 31. 12. 2006 bylo na ÚP evidováno celkem 7 025 (3 772 žen, 3 253 mužů) uchazečů o zaměstnání z okresu Liberec. Oproti konci listopadu se počet nezaměstnaných zvýšil o 131. Před rokem bylo v okrese Liberec o 648 nezaměstnaných více, k 31. 12. 2005 jich bylo v evidenci ÚP 7 673 (4 089 žen a 3 584 mužů). V prosinci 2006 se do evidence ÚP přihlásilo 784 uchazečů o zaměstnání, 331 žen a 453 mužů. Z evidence bylo vyřazeno 653 uchazečů, 281 žen a 372 mužů.

Počet absolventů škol (tj. těch, kteří mají vyšší než základní vzdělání a méně než dva roky od úspěšného ukončení studia) v evidenci ÚP se v prosinci dále snížil, k 31. 12. 2006 jich bylo 357, 203 žen a 154 mužů. Před měsícem bylo absolventů o 13 více, před rokem o 44 více. Mladistvých uchazečů bylo k 31. 12. 2006 evidováno 129, tj. o 7 více než před měsícem. Nezaměstnaných osob se zdravotním postižením (OZP) bylo v evidenci ÚP k 31. 12. 2006 celkem 994, tj. o 9 méně než před měsícem a o 136 méně než před rokem.

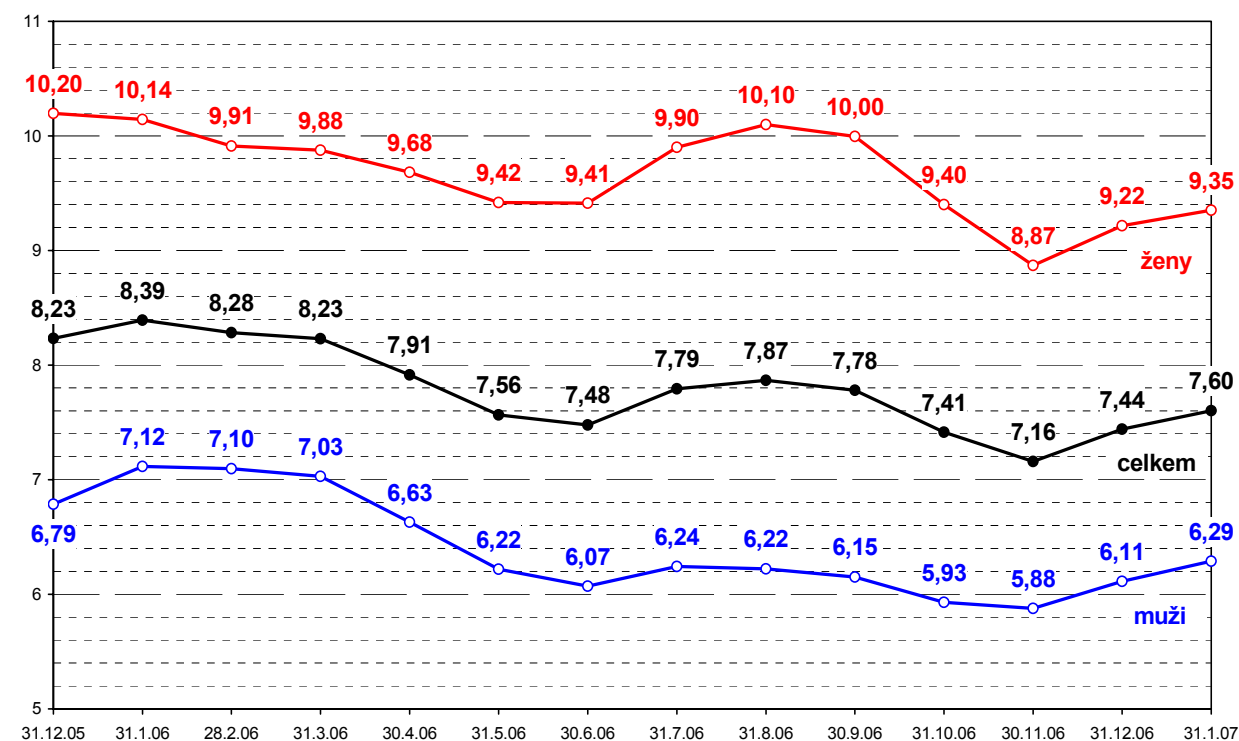
Počet dosažitelných uchazečů se ve srovnání s koncem předchozího měsíce zvýšil o 252 (ze 6 368 na 6 620). K 31. 12. 2006 byla v okrese Liberec míra nezaměstnanosti 7,44 %, u žen

9,22 %, u mužů 6,11 %. Před měsícem to bylo 7,16 % (ženy 8,87 %, muži 5,88 %) a před rokem 8,23 % (ženy 10,2 %, muži 6,79 %).

V průběhu prosince se celkový počet nabízených volných míst mírně snížil. Snížila se nabídka míst pro stavební dělníky, naproti tomu vzrostl počet míst pro montážní dělníky. K 31. 12. 2006 bylo na ÚP hlášeno 1 620 volných míst, to je o 16 méně než před měsícem. Na jedno volné místo nyní připadá 4,34 uchazeče. Před rokem bylo na ÚP hlášeno 1 216 volných pracovních míst a na jedno místo připadalo 6,31 uchazeče.

Uchazeči s nižším stupněm vzdělání jsou v evidenci ÚP delší dobu než uchazeči s vyšší kvalifikací – zatímco mezi evidovanými dobu kratší než 6 měsíců je pouze cca 20 % uchazečů bez jakékoliv kvalifikace, mezi nejdéle evidovanými jich je více než polovina. S narůstající délkou evidence se snižuje podíl kvalifikovaných uchazečů, nejvýrazněji maturantů.

Graf 3: Míra nezaměstnanosti od 31.12. 2005 do 31.1.2007

Zdroj: ÚP Liberec

Více viz Příloha:

- Tab. 3 Seznam vybraných největších zaměstnavatelů

Program veřejně prospěšných prací

Veřejně prospěšné práce jsou časově omezené pracovní příležitosti spočívající zejména v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo jiných obdobných činnostech ve prospěch obcí nebo ve prospěch státních nebo jiných obecně prospěšných institucí, které vytváří zaměstnavatel nejdéle na dvanáct po sobě jdoucích kalendářních měsících k pracovnímu umístění uchazečů o zaměstnání. Již delší dobu působí na území města různé neziskové organizace vytvářející místa VPP v oblasti ochrany přírody a životního prostředí a v oblasti péče o zdravotně postižené osoby a seniory. V omezeném

počtu využívají této možnosti i církevní organizace, u kterých vykonávají pracovníci VPP úklidové a jiné pomocné práce.

Od října roku 2005 působí v této oblasti obecně prospěšná společnost „Veřejně prospěšné práce Liberec, o.p.s.“, jejím zřizovatelem je Statutární město Liberec. V současné době jsou uzavřeny s touto společností tři dohody o poskytnutí příspěvku na vytvoření pracovních příležitostí v rámci VPP na celkem 20 pracovních míst. Pracovníci VPP se podílejí především na úklidu a údržbě veřejných prostranství a majetku města, případně vykonávají další pomocné práce dle aktuálních potřeb.

Cizinci

V rámci statistického sledování jsou počty cizinců a občanů EU zaměstnaných v ČR vykazovány pouze za celé okresy, nikoli za jednotlivé obce. Počty těchto osob zaměstnaných pouze v rámci města Liberec nelze ani kvalifikovaně odhadnout – povolení pro cizince pracující ve stavebnictví, která tvoří nejvyšší podíl všech vydaných povolení, jsou vydávána pro celý okres Liberec, nikoli na určitou adresu místa výkonu práce. Podobná situace je i v případě občanů EU zaměstnaných ve stavebnictví. U občanů EU navíc dochází k velké fluktuaci a v rámci okresu Liberec během jednoho roku mohou vystřídat více zaměstnání, a to s různými místy výkonu práce.

Zaměstnávání občanů Evropské unie v okrese Liberec

K 30. 6. 2006 bylo na Úřadu práce v Liberci zaevidováno 3 226 platných informačních karet občanů EU (1 919 mužů a 1 307 žen). Mezi největší liberecké zaměstnavatele občanů EU patří firma DENSO MANUFACTURING CZECH s.r.o., která jich ke konci 1. pololetí 2006 zaměstnávala více než 400. Se vstupem ČR do EU začal působit na trhu práce velký počet zprostředkovatelských agentur, které zprostředkovávají občanům EU práci v libereckém okrese. Prostřednictvím těchto agentur bylo ke konci 1. pololetí 2006 ve firmách zaměstnáno více než 1 000 občanů EU.

Převážnou část pracovníků z EU tvoří občané Slovenska (2 092) a Polska (1 082), kteří pracují v nejrůznějších profesích, převládá však strojírenství. Nejpočetněji je zastoupena skupina ve věku 20 až 24 let, podílí se na celkovém počtu zaměstnaných občanů EU u mužů 30 % a u žen 35 %.

Zaměstnanost cizinců s povolením v okrese Liberec

Platných pracovních povolení k 30. 6. 2006 bylo celkem 1 394. Z tohoto počtu bylo vydáno prodloužení povolení k zaměstnání pro 705 zahraničních pracovníků, 589 povolení pro nové pracovníky, 73 pro společníky, kteří plní běžné úkoly firmy a 27 pro ostatní (vyslání na základě obchodní smlouvy a žadatelé o azyl). Největší zájem o práci v našem okrese stále mají občané z Ukrajiny (1 161 platných pracovních povolení), Moldávie (103 platných povolení) a Bulharska (35 platných povolení). Tito pracovníci vykonávají kvalifikované i pomocné práce, a to převážně ve stavebnictví, strojírenském a dřevozpracujícím průmyslu, při zpracování kovů, skla a při výrobě pryžových a plastových výrobků. Další početnou skupinu tvoří občané Japonska (28 platných povolení).

SWOT analýza Ekonomika

Silné stránky

- ⇒ Výhodná geografická poloha, blízkost Německa i Prahy
- ⇒ Potenciál TU a specializovaných SŠ pro rozvoj výzkumné a vývojové činnosti v Liberci (TU, VUTS)
- ⇒ Dynamický rozvoj PZ – silní strategičtí podnikatelé a na ně navázání dodavatelé
- ⇒ Silný zpracovatelský průmysl, plasty, textil, strojírenství
- ⇒ Silný finanční sektor
- ⇒ Silná pozice libereckých stavebních firem – produktivita práce na 1 zaměstnance
- ⇒ Průměrná hrubá měsíční mzda v průmyslových podnicích je pod republikovým průměrem – „levnější práce“
- ⇒ Stabilizace trhu práce rozvojem podniků v zóně JIH a obchodních center (zaměstnanost žen), klesající míra nezaměstnanosti
- ⇒ Vznik Dílen pro zdravotně postižené v Harcově – 50 pracovních míst – chráněné dílny
- ⇒ Vznik CVLK – celoživotní příprava pro trh práce, zvýšení zaměstnatelnosti
- ⇒ MHD, dobrá dopravní dostupnost
- ⇒ Dostatek kancelářských prostor
- ⇒ Příznivé podmínky pro podnikání v cestovním ruchu, potenciál pro rozvoj odvětví vázaných na cestovní ruch
- ⇒ existence poradenských firem, center, profesních svazů

Slabé stránky

- ⇒ Silné zaměření podnikatelů v PZ JIH na automobilový průmysl, nebezpečí recese, destabilizace trhu práce
- ⇒ Silní zahraniční podnikatelé, kteří zaměstnávají velký počet lidí, mají sídla mimo Liberec
- ⇒ Nízká přidaná hodnota ve zpracovatelském průmyslu
- ⇒ Produktivita práce vyjádřená tržbami průmyslové činnosti na 1 zaměstnance
- ⇒ Malý počet podnikatelských subjektů v doplňkových službách cestovního ruchu
- ⇒ Velké nároky na „dovednosti“ zaměstnanců silných zahraničních firem
- ⇒ Nedostatek výrobních prostor k pronájmu pro podnikatele (sklady, malé výroby..)
- ⇒ Nedostatek připravených menších ploch pro podnikatele mimo zónu ve vlastnictví města
- ⇒ Nevyužití Kateřinské údolí v ÚP pro průmysl
- ⇒ Nesoulad nabídky a poptávky na trhu práce, nedostatek kvalifikovaných sil v oboru strojní a plastikář
- ⇒ Malé zastoupení libereckých firem v OHK a KHK
- ⇒ Malá komunikace mezi veřejným sektorem a podnikateli
- ⇒ Nízká informovanost podnikatelů o možnostech dotací, neznalost zákazu veřejné podpory
- ⇒ Neochota podnikatelů absolvovat zdlouhavou administrativu pro přípravu projektů na podporu z EU

Příležitosti

- ⇒ Rostoucí spolupráce podniků s TU, Technologické centrum
- ⇒ Zaměstnávání absolventů univerzity libereckými podniky
- ⇒ Rozvoj vybraných klastrů
- ⇒ Rostoucí role cestovního ruchu v ekonomice města

Hrozby

- ⇒ Jednosměrné zaměření nově přichozích investorů na automobilový průmysl
- ⇒ Produkce s nízkou přidanou hodnotou
- ⇒ Odliv mozků
- ⇒ Nedostatek volné kvalifikované pracovní síly pro příchod dalších investorů

DOPRAVA

Liberec je dobře napojen rychlostní komunikací R 35/ R 10 na síť dálnic a rychlostních silnic v České republice a po dobudování nové trasy I/35 do Hrádku nad Nisou a dále přes polské území k Zittau po nové B 178 bude připojen i na síť německých dálnic (na dálnici A4 u Weißenbergu). Spojení do východních Čech a na Moravu zatím není vyhovující, významně se zlepší po vybudování nové rychlostní silnice R 35 z Turnova přes Jičín, Hradec Králové, Svitavy a Mohelnicí na Olomouc.

Co se týče spojení po železnici, je Liberec i celý kraj v nevýhodě, protože územím neprochází žádný vysokorychlostní železniční koridor. Železniční trati byly vybudovány v 19. století a jejich směrové a výškové parametry vesměs neumožňují dosahovat vyšších rychlostí, proto není kolejová doprava (osobní i nákladní) zatím konkurenceschopná ve srovnání se silniční dopravou.

Letecká doprava je v současné době poznamenána neuspokojivým stavem infrastruktury libereckého letiště (travnatá vzletová a přistávací dráha, zastaralé zázemí aj.), kvůli němuž byl letišti pozastaven statut veřejného mezinárodního letiště.

Ve městě je dobře rozvinuta městská hromadná doprava založená na nově rekonstruované páteřní tramvajové trati Horní Hanychov – Lidové sady a spojení meziměstskou tramvají do Jablonce nad Nisou. Na tento skelet navazují autobusové linky vedoucí radiálně z centra do okrajových čtvrtí. Připravuje se rozšíření tramvajového provozu do dopravně exponovaných oblastí (Rochlice) a v souladu s aktivitami Libereckého kraje i zavádění integrovaného dopravního systému, včetně projektu Regiotram Nisa.

Železniční doprava

Železniční tratě Liberec – Turnov – Jaroměř (– Pardubice); Liberec – Hrádek nad Nisou – Zittau – Rybníště; Liberec – Česká Lípa a Liberec – Frýdlant v Čechách – Černousy (– Zawidów), jsou zatříděny jako tratě celostátního významu, železniční trať Liberec – Jablonec nad Nisou – Tanvald – Železný Brod je vedena jako trať regionální.

Na území města jsou užívány vlečky v Rochlicích (Feron, Benzina, Cadence Innovation, Colorbeton), ve Vratislavicích nad Nisou (připojení areálu bývalého Intexu z nádraží Vesec u Liberce), Ostašově (Kovošrot, Slévárna) na tzv. „Dolním nádraží“ (od Teplárny Liberec po areál Dopravního podniku města Liberce).

V železniční síti a zařízeních došlo k dílčím (nikoli zásadním) změnám, kterými jsou: modernizace lokomotivního depa, přebudování zabezpečovacího zařízení stanice s jedním centrálním stavědlem, nahrazení ručně ovládaných závor automatickými se světelnou signalizací (Pilínkov, Vratislavice nad Nisou), opravy budovy hlavního nádraží (střecha, fasáda, výtahy pro imobilní cestující, WC) a vybudování tzv. ČD centra (největší investice), které zajišťuje vyšší komfort služeb pro cestující (informační služby, jízdenky do zahraničí, směnárna). Přes dílčí zlepšení zůstává stav odbavovací budovy železniční stanice Liberec nadále špatný a neodpovídá standardu vyspělých evropských zemí.

Železniční doprava v Liberci a jeho širším zázemí má význam zejména pro každodenní dojížděku do zaměstnání a do škol. Naopak velmi malý význam má železnice pro dálkovou dopravu z důvodu její nižší konkurenceschopnosti ve srovnání s autobusovou dopravou z hlediska jízdní doby (zejména ve směru na Prahu a Hradec Králové – viz tabulka) i ceny, přestože se nabídka spojů (rychlíků a spěšných vlaků) v posledních letech zlepšila

(Drážd'any). Na druhé straně Liberec přichází po mnoha letech o přímé spojení s Karlovarskem.

Tabulka 13: Srovnání jízdní doby vlaků a autobusů do vybraných měst

cíl	Praha	Brno	Ostrava	Ústí nad Labem	Hradec Králové	Plzeň	Drážd'any
vlak	2 : 36	4 : 47	5 : 47	2 : 14	2 : 33	4 : 53	2 : 13
bus	1 : 05	5 : 00	7 : 45	2 : 00	1 : 50	3 : 00	6 : 45

Poznámka: nejkratší jízdní doba v pracovní den

Zdroj: www.idos.cz

Na zkvalitnění dálkové železniční dopravy bude mít rozhodující vliv nové spojení Liberce s Prahou v rámci tzv. **5. železničního koridoru** (cca kolem roku 2020) na trase Liberec – Turnov – Mladá Boleslav – Víkava – Milovice – Lysá nad Labem – Praha. Jízdní doba se zkrátí na 75 minut. Nejsložitějším úsekem bude trať Liberec – Turnov, kde bude nutné vybudovat několik dlouhých tunelů, které umožní zkrátit jízdní dobu ze současných 40 minut na 15 minut.

Silniční doprava

Silniční doprava prodělala od počátku 90. let obdobný vývoj jako celé územím ČR. Je charakteristický prudkým nárůstem silniční nákladní dopravy i individuální automobilové dopravy. V roce 2005 bylo na území správního obvodu obce s rozšířenou působností Liberec registrováno celkem 71 758 automobilů (z toho 50 449 osobních) a stupeň automobilizace tak dosáhl hodnoty 1:2,65 (v Libereckém kraji (1:2,67).

Na území města je v současné době cca 43 km silnic I. a III. třídy (silnice II. třídy se na katastru Liberce nevyskytují) a 757 km místních komunikací (z toho 5 km 1. třídy, 49 km 2. třídy, 129 km 3. třídy a 574 km 4. třídy). Chodníky podél silnic I. a III. třídy . mají délku 32 km.

Od r. 2000, kdy byl zpracován Profil města pro původní Strategický plán, došlo k překategorizování silniční sítě na území města. Páteř tvoří průtah městem (čtyřpruhová silnice I/35), na něj jsou napojeny jak silnice I. třídy (I/13 a na ni navazující I/14), tak si silnice III. třídy.

Silnice I. třídy

- I/35 od Novoborské ul. (Bedřichovka) směr Dlouhý Most – po bývalé odpočívadlo
- I/13 Londýnská (křižovatka „u Totalu“) – Sokolská – Tř. gen. Svobody – Hejnická
- I/14 Sokolská (křižovatka s ulicí Zhořeleckou) – Šaldovo nám. – Jablonecká – Tanvaldská

Silnice III. třídy

- III/27052 Stará mezi Svárovem a Hrádeckou, Hrádecká (úsek Machnín – Chrastava)
- III/27247 Rynoltická (úsek Machnín – Kryštofovo údolí)
- III/29021 Kateřinská, Rudolfovska (Stráž nad Nisou – Kateřinky – Rudolfov)
- III/29020 Klášterní – Husova – Jizerská – Česká chalupa
- III/29022 Bedřichovská (úsek Česká chalupa – Bedřichov)
- III/29024 Kunratická, Lučanská (směr Jablonec n. N.)
- III/2784 Ještědská od Výpřeže, České mládeže, Hodkovická k Poštovnímu nám., Vratislavická, Rochlická
- III/27810 Hodkovická od sjezdu z I/35 s kruhovým objezdem, Minkovická
- III/27814 Hodkovická od sjezdu z I/35, Ant. Cihláře směr na Dlouhý Most
- III/2873 Dlouhomostecká (k.ú. Vratislavice n.N.) – Dlouhý Most
- III/2875 Za Tratí (k.ú. Vratislavice n.N.) úsek Proseč – Milíře

Charakteristika a současný stav silnic na území města

Silnice I. třídy

Stavební stav silnic I. třídy na území města je vesměs vyhovující. V minulých letech byly provedeny opravy povrchů komunikací (např. na silnici I/14 v ulicích Sokolská, Jablonecká a Tanvaldská) a větší investiční akce na komunikacích I/35, I/13 a nové trase I/14.

I/35 Čtyřpruhové uspořádání – v současné době bez závažnějších problémů. Byly provedeny opravy mostních částí průtahu městem, posíleny bezpečnostní prvky (opatření) v Libereckém tunelu aj. Největší investicí bylo zkapacitnění silnice v úseku Stráž nad Nisou (žel. most) – Bedřichovka – Chrastava – Bílý Kostel (s příspěvkem fondu Phare), včetně MÚK Stráž n.N. a Svárov.

I/13 Provedena „homogenizace“ (rekonstrukce) silnice od křižovatky Sokolská – Zhořelecká až po sedlo Albrechtice u Frýdlantu – oprava stávajícího povrchu a příslušenství silnice v katastru města, úprava podjezdu v Krásné Studánce pro nákladní dopravu aj. – v současné době bez problémů

I/14 (III/2784) Dokončena první etapa čtyřproudové komunikace směrem na Jablonec v rámci velkého projektu Phare (úsek od průtahu I/35 po křižovatku Zelené údolí) – v současné době je v realizaci další úsek od Zeleného údolí po ulici Tanvaldskou a úsek Tanvaldská – Kunratická

Vlastníkem silnic I. třídy je Česká republika, majetkovou správu zajišťuje Ředitelství silnic a dálnic, zimní a běžnou letní údržbu provádí na základě smlouvy společnost Stavby silnic a železnic, a.s.

Silnice III. třídy

Nejvýznamnější investiční akcí na silnicích III. třídy bylo po r. 2000 vybudování nové přeložky silnice III/2784 (ul. České mládeže) v úseku Doubí – Kubelíkova (kruhový objezd) – Ještědská – Horní Hanychov, včetně nového přemostění železniční trati Liberec – Turnov a připojení nové průmyslové zóny Liberec – Jih. Spolu s výstavbou přeložky I/14 byl rekonstruován i další úsek silnice III/2784 od Poštovního náměstí přes Zelené údolí k lékárně ve Vratislavicích. Zásadní rekonstrukcí prošla silnice III/29020 z Liberce přes Harcov na Českou chalupu (ul. Klášterní, Husova a Jizerská) a III/29022 – ul. Bedřichovská (úsek Česká chalupa – sedlo Maliník), opravy byly provedeny i na silnici III/29021 směrem na Rudolfov.

Vlastnictví silnic III. třídy přešlo se změnou územně-správního členění ČR ze státu na Liberecký kraj, správu provádí Krajská správa silnic Libereckého kraje (KSS LK).

Místní komunikace

Stav 757 km místních komunikací na území města je vesměs neuspokojivý. Velká část komunikací je v zanedbaném stavu a dále chátrá a prostředky vkládané do oprav a údržby nestačí na zásadní změnu tohoto trendu. Přibližně 60 % komunikací nemá kvalitní spodní stavbu, zejména v okrajových částech města, jsou pouze penetrovány nebo pokryty tenkou živичnou vrstvou bez perspektivy delší životnosti.

Mezi významnější investice na místních komunikacích v posledních letech se řadí kruhové objezdy u terminálu MHD a v Jungmannově ulici, rekonstrukce a rozšíření ulice U Lomu („Myší díra“), úprava ulic Budyšínská a Durychova v souvislosti s výstavbou obchodního centra Interspar a zejména komunikací, po nichž vede páteří tramvajová trať Lidové sady – Horní Hanychov. V návaznosti na přeložku ulice České mládeže (silnice III. třídy) byla

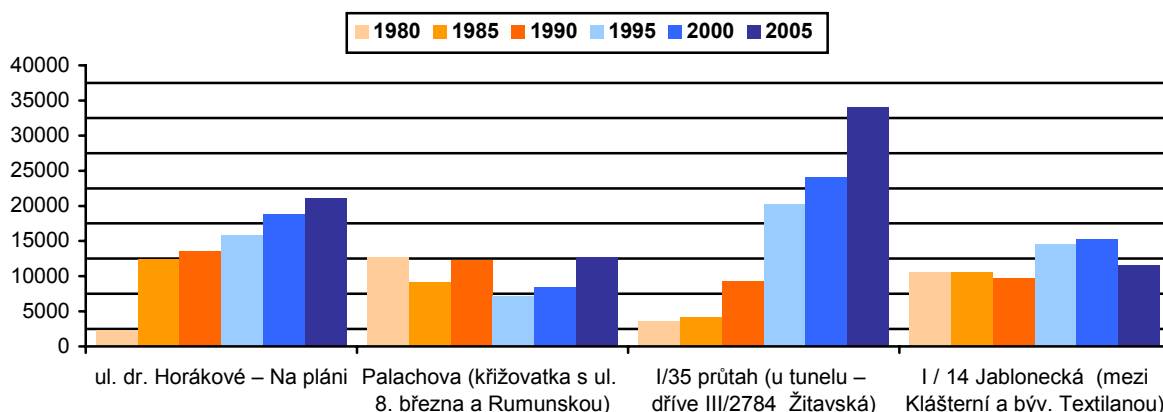
vybudována nová přístupová komunikace do průmyslové zóny Liberec – Jih (Doubí) a v současné době se dokončuje přístupová komunikace do obchodně-průmyslové zóny Liberec – Sever (Růžodol I.) v návaznosti na úpravu křižovatky s Londýnskou ulicí („U Totalu“). Mimo výše zmíněné byly provedeny lokální opravy povrchů nejzatíženějších komunikací a výjimečně i těch méně zatížených v okrajových částech města, které již byly v havarijním stavu. Závěrem lze však konstatovat, že k zásadnímu zlepšení stavu povrchů komunikací nedošlo.

Vlastníkem místních komunikací je Statutární město Liberec, správu a údržbu provádějí na základě mandátní smlouvy s Městem Technické služby města Liberce, a.s., které vedou rovněž pasport komunikací. V současné době se dokončuje kategorizace komunikací podle technického stavu. Hodnotí se nejen stav vozovek, ale i veřejného osvětlení, dopravního značení, kanálových vpustí apod. Dosud existuje pouze hrubé třídění komunikací podle stavebního stavu (celé komunikace), připravuje se podrobnější členění na jednotlivé úseky. Součástí pasportu budou rovněž aktuální fotografie, které budou dokumentovat stav povrchů a značení komunikací. Co se týče správy komunikací, je Statutární město Liberec rozčleněno do čtyř sektorů (I. – IV.), z nichž každý má svého správce. Údržba je prováděna nejen na místních komunikacích, ale i na chodnicích (včetně chodníků podél státních a krajských silnic) a zálivech u zastávek MHD. Údržba zastávek MHD, tramvajových pásů a kolejí je zajišťována na základě dělby činností ve spolupráci s DPML, a.s.

Intenzita silniční dopravy

Z porovnání struktury sítě ve městě Liberci a struktury jejich zatížení mezi lety 1980 a 2005 vyplývá relativně vysoká vyváženost (s výjimkou základní komunikační kostry, kterou tvoří průtah silnice I/35, I/13 včetně tunelového úseku v centru města, dokončeného v roce 1993). Ukazuje se, že průtah městem převzal rozhodující část nejen tranzitní dopravy, ale slouží zároveň jako nejrychlejší kapacitní propojení západního a východního sektoru města. Spolu s navazující komunikační sítí (většinou silnic III. třídy a místních komunikací charakteru sběrných) je využíván pro vnitrotranzitní městskou dopravu i na dalších diametrech. Jeho zatížení se pohybuje na úrovni dálniční sítě (35 tis. automobilů za 24 h).

Graf 4: Růst intenzity (počet vozů/24h) silniční dopravy na vybraných měřicích stanovištích

Význam průtahu silnic I/35-I/13 Libercem lze dokladovat relativní stabilizací dopravního zatížení komunikací v centru města s výjimkou úseků navazujících na průtah (např. ulice Košická – dr. Horákové), Jungmannova, Londýnská – Letná, České mládeže, kde se intenzita dopravy významně zvýšila. V případě ulice Letná k tomu došlo v důsledku výstavby obchodního centra ve Starých Pavlovicích (Kaufland, OBI, Penny market, Lidl aj.), zatížení

ulice České mládeže vzrostlo vlivem vybudování obchodního centra Nisa a průmyslové zóny Liberec – Jih.

Rozvojové plány

Struktura komunikací ve městě je charakteristická radiálním systémem, který nevyhovuje současným nárokům dopravy a trendům rozvoje města. Přestavba komunikačního systému města byla zahájena před 40 lety, a to na základě zpracovaných a schválených územních plánů města. Významnou roli v něm hraje průtah silnic I/35 – I/13, který na sebe převzal z větší části zátěž tranzitní dopravy, ale slouží i pro vnitroměstskou dopravu jako rychlé spojení mezi okrajovými částmi města. Nadále zůstává problémem řešení dopravy v centrální zóně s ohledem na lokalizaci nových aktivit, zejména obchodních center, které generují nárůst individuální automobilové dopravy i nákladní dopravy (zásobování).

V roce 2002 byl územním plánem vymezen „vnitřní městský okruh“, jehož úkolem je převzít podstatné části tranzitní a radiální dopravní zátěže z městských komunikací procházejících centrální a historickou částí města. Je tvořen čtyřmi částmi a s výjimkou západní části je veden po stávajících komunikacích. V souvislosti s plány výstavby občanské vybavenosti podél městského okruhu (Babylon, Fórum Liberec, obchodní řetězce), možnostmi realizace jednotlivých úseků a etapizací výstavby z hlediska finanční náročnosti a dopravní potřeby, je v současné době navržena aktualizace městského okruhu. Druhým projektem částečně zaneseným v územním plánu je „sběrná městská obvodová komunikace“ vedená po západním okraji města, která propojuje Horní Hanychov a přilehlé území směrem k silnici I/35 ve směru na Děčín a ve směru na Prahu a připojuje prostřednictvím stávající komunikační sítě současnou zástavbu i nové rozvojové plochy.

Součástí přípravných prací pro Mistrovství světa v klasickém lyžování 2009 je i budování infrastruktury pro areál běžeckých disciplín ve Vesci a skokanských disciplín na svazích Ještědu. Klíčovou podmiňující investicí je výstavba nové přístupové komunikace a parkovacích ploch v areálu Vesec.

Co se týče státních komunikací, byla po dlouhých letech přípravy zahájena výstavba přeložky (státní) komunikace I/14 směrem na Jablonec nad Nisou. První etapa této investiční akce, nazvané I/14 Liberec – Kunratická již byla dokončena, další etapy jsou v realizaci či v přípravě. V r. 2007 by měla být zahájena stavba nové přeložky silnice I/13 v úseku mezi Stráží nad Nisou (MÚK Svárov) a Krásnou Studánkou, která umožní odvést tranzitní dopravu na Frýdlant mimo zastavěné území severozápadního sektoru Liberce i Stráže nad Nisou. Další stavbou je úprava silnice I/35 (křižovatka Jeřmanice, protihlukové bariéry...), která umožní prodloužit rychlostní silnici R35 od křižovatky Rádelský mlýn až do Doubí. Pro zlepšení bezpečnosti a plynulosti dopravy se na silnici III/2784 (ul. České mládeže) na křížení s průtahem I/35 připravují dva kruhové objezdy a dále nové napojení areálu Nisa center (Hypernova) a úpravy stávající křižovatky (řízení semaforů).

Městská hromadná doprava

Městskou hromadnou dopravu zajišťuje v současné době akciová společnost Dopravní podnik města Liberce tramvajemi a městskými autobusy. Vlivem progresivního nárůstu rozsahu autobusové sítě při konstantním rozsahu sítě kolejové poklesl podíl kolejové dopravy na celkovém objemu přepravních výkonů MHD ve městě Liberci na přibližně 1/3 (dle počtu přepravených osob 37,0 %, vozokilometrů 33,7 % a místokilometrů 41,5 %).

Základní charakteristiky systému MHD (stav k 31.12.2005):

délka tramvajových linek	34 km
délka autobusových linek	309 km
počet tramvajových linek	4
počet autobusových linek	30
počet vozidel – tramvaj	62
počet vozidel – autobus	78
počet přepravených v MHD roce 2005:	30 817 tis. osob
- tramvajová doprava	11 402 tis. osob (37 %)
- autobusová doprava	19 415 tis. osob (63 %)

V současné době lze označit stav tramvajových tratí za uspokojivý. V uplynulých letech byly provedeny rekonstrukční práce i na části tramvajové trati Liberec – Jablonec nad Nisou a další etapy rekonstrukce jsou připravovány. V uplynulém období byly zavedeny nové autobusové linky do Průmyslové zóny Jih (Doubí) a počítá se i se zpřístupněním budované Průmyslové zóny Sever (Růžodol I.). Je také prováděna průběžná modernizace vozového parku – tramvajových vozů včetně přestavby na nízkopodlažní vozidlo, a obnova autobusů Karosa za nové nízkopodlažní vozy City bus firmy IVECO a SOR Libchavy. Nákup nových nízkopodlažních tramvajů se z finančních (ale i technických) důvodů zatím nerealizuje. Rovněž tarifní a odbavovací systém doznal velkých změn v souvislosti se zavedením městských čipových karet, které nahrazují klasické časové předplatní jízdenky. Změnila se i podoba jednorázových jízdenek DPML z důvodu sjednocení odbavovacího systému a možnosti zavedení dalších informačních prvků na jízdence (nástupní stanice, číslo linky, směr, číslo vozidla, datum, čas).

Po roce 2000 bylo v souvislosti s potřebou rekonstrukce tramvajové trati Liberec – Jablonec nad Nisou a zavedením integrovaného dopravního systému započato s přípravou projektu Regiotram Nisa (RTN), který by měl optimalizaci řešení regionálních dopravních a přepravních vazeb, založených primárně na rozvoji kolejové dopravy (integrace tramvajové a železniční dopravy) s doplňkovou autobusovou dopravou. V r. 2006 byla zpracována studie „Posouzení variant rozvoje kolejových tras v Liberci“, která hodnotí vliv přípravy projektu Regiotram Nisa, integrovaného dopravního systému a souběžného provozování městské a regionální dopravy na tramvajové trati Liberec – Jablonec n.N. a navrhuje základní cíle a priority rozvoje kolejových tras cca do roku 2015. Těmito cíli jsou: 1) Ukončení provozu tramvajové dopravy s rozchodem 1000 mm; 2) Zkapacitnění kolejové trasy terminál Fügnerova – Vratislavice nad Nisou; 3) Zavedení provozu vozidel tram-train systému RTN a 4) Doplnění zastávek na železničních tratích systému RTN. V současné době je nejdůležitější prioritou rozvoje kolejové dopravy v Liberci napojení sídliště Rochlice II novou tramvajovou tratí.

Letecká doprava

Letiště je ve vlastnictví města Liberec, provozovatelem letiště je občanské sdružení Aeroklub Liberec. Na letišti působí Letecká záchraná služba (LZS) Kryštof 18 a Letecká meteorologická stanice (zprávy v intervalu 1h). Letiště je dále využíváno pro sportovní létání a parašutismus.

Letiště Liberec nyní dočasně (než bude zrekonstruováno) funguje jako neveřejné vnitrostátní letiště. Již počátkem 90. let bylo rozhodnuto o jeho rekonstrukci a dostavbě. Byla založena akciová společnost Letiště Liberec, která zajistila zpracování studií a dokumentace k územnímu řízení na rekonstrukci, včetně výstavby nové zpevněné vzletové a přistávací dráhy (RWY) s živičným povrchem o délce 1240 m a šířce 30 m (územní rozhodnutí bylo vydáno v roce 1997). Práce však dosud zahájeny nebyly z důvodu nedostatku finančních prostředků a hledání nového strategického investora. Potenciálních investorů se objevilo více (naposledy v roce 2005 společnost Exonex Air CZ), žádný však dosud potřebné kroky, včetně zajištění finančních zdrojů, neučinil. Zdroje EU (ROP NUTS 2 – Severovýchod) sice počítají s finanční alokací na rozvoj regionálních letišť, prioritou je však mezinárodní letiště v Pardubicích. Proto také zaznívají úvahy o možném zrušení letiště.

Význam letecké dopravy pro město Liberec je okrajový z hlediska požadovaného dopravního objemu, ale prioritní pro začlenění regionu do evropské sítě středních resp. malých letišť. Z pohledu rozvoje regionu může být letiště Liberec významným faktorem při rozhodování investorů pro vstup do silné sídelní aglomerace tvořené městy Liberec a Jablonec nad Nisou nebo širší spádové oblasti Euroregionu Nisa. Majetkové poměry letiště, umístění v centrální části spádové oblasti s dobrým dopravním napojením na centrum města a prostorové možnosti areálu nabízí šanci pro postupné vybudování letiště pro potřeby všeobecného letectví – v segmentu business – GA (general aviation). Už s relativně malými investicemi je možné letiště dobudovat tak, aby umožňovalo provoz turboprotulových letadel, typických pro obchodní lety na střední vzdálenosti, a tím umožnit styk podnikatelů v rámci Evropy. V konečné fázi rozvoje pak letiště může být dobudováno, aby odpovídalo parametrům letadel pro pravidelnou regionální dopravu.

Parkování a odstavování vozidel

Parkování a odstavování vozidel v Liberci se po roce 1990 stalo problémem dopravního provozu v síti silnic i místních komunikací a problémem životního prostředí. Řešení vysokého převisu poptávky po parkovacích místech pouze represivními kroky v intencích zákonných ustanovení není ideální. Východiskem je regulace založená na kombinaci represivních kroků s důsledným zpoplatňováním všech míst u významných cílů obchodních, kulturních, sportovních a rekreačních. Současný represivní systém (nasazování tzv. „botiček“) čelí silné kritice z řad veřejnosti i členů zastupitelstva města, proto byla vytvořena zvláštní komise, která se bude zabývat problémem úpravy parkovacího systému ve městě Liberci. Bez zachování funkce regulačních prvků (zpoplatnění parkování v exponovaných lokalitách a časech) se však žádný systém neobejde.

Významnou roli v případě řešení problémů s parkovacími plochami sehraje i stav, rozsah a kvalita městské hromadné dopravy a veřejné regionální dopravy. Existuje-li přijatelná alternativa k individuální automobilové dopravě (z hlediska časové dostupnosti a ceny jízdného v relaci k ceně parkování), zvolí část řidičů možnost cestovat do centra bez automobilu. Podmínkou je ale (zejména pro návštěvníky města) možnost zaparkovat na parkovišti typu P+R (park and ride), nejlépe na okraji města ve vazbě na kapacitní linky MHD. Takovéto lokality však v Liberci téměř nejsou. Určitou možnost skýtá přednádražní

prostor (lokalita při Žitavské ulici mezi vlakovým a autobusovým nádražím). Jedná se však o poměrně cenné pozemky na okraji centrální zóny, s nimiž se v územním plánu počítá pro jiné využití.

Pěší a cyklistická doprava

Stav pěších komunikací ve městě není uspokojivý. V souvislosti s obnovou komunikací a inženýrských sítí v centrální zóně a rekonstrukcí páteřní tramvajové trati z Lidových sadů do Horního Hanychova byla provedena rovněž komplexní rekonstrukce chodníků. Většina chodníků v okrajových částech města je však již za hranicí životnosti (týká se především chodníků s povrchy z litých asfaltů či betonových dlaždic malé tloušťky nebo nevhodného kameniva – např. štípaného vápence). Postup obnovy pěších komunikací závisí na uvolnění zdrojů z městského rozpočtu.

Cyklistika sice nemá v dopravním systému města Liberce rozhodující úlohu, důležitý je ale její význam pro každodenní pohybovou aktivitu celého věkového spektra občanů města (vč. dojížděky do zaměstnání a škol) i turistických návštěv. Žádná ucelená síť cyklistických tras v Liberci neexistuje a stávající cyklostezky se vesměs vyhýbají centrální části města. Generel cyklistické dopravy (z r. 2005) navrhuje vybudování sítě cyklistických tras a navrhuje i umístění dalších zařízení – např. cyklo-turistických „terminálů“, půjčoven kol, informačních systémů apod. Kostru systému tvoří základní radiální trasy, které spojují střed města s jeho okrajovými čtvrtěmi. Na radiální směry navazují trasy tangenciálního charakteru, které propojují jednotlivé čtvrti po obvodu města. Tyto trasy tvoří ucelené okruhy, ale většinou pouze více či méně dlouhá propojení. V generelu je navrženo i vedení tras spojujících Liberec s nejnámějnějšími cíli v okolí, ve všech důležitých směrech. Některé z těchto tras jsou dnes vyznačeny cykloturistickým značením Klubu českých turistů, nicméně trasy navržené v generelu tento systém doplňují a upravují. Radiální trasy navazují na základní směry vnitroměstských tras a jsou vedeny směrem na Bedřichov a Jizerské hory, Jablonec nad Nisou, Rychnov u Jablonce, Hodkovice nad Mohelkou, Český Dub, Ještěd, Křižanské sedlo, Chrastavu a Hrádek nad Nisou.

SWOT analýza Doprava

Silné stránky

- ⇒ Výhodná geografická poloha, blízkost Německa i Prahy
- ⇒ Dobré napojení rychlostní komunikací R 35/ R 10 na síť dálnic a rychlostních silnic v ČR
- ⇒ Dobře rozvinutá MHD založená na nově rekonstruované páteřní tramvajové trati Horní Hanychov – Lidové sady a spojení meziměstskou tramvají do Jablonce nad Nisou
- ⇒ Vyhovující stavební stav silnic I. třídy na území města
- ⇒ Průtah silnice I/35, I/13 včetně tunelového úseku v centru města jako tranzit i propojení východu a západu města
- ⇒ Existence Generelu cyklistické dopravy (z r. 2005)

Slabé stránky

- ⇒ Nevyhovující stav 757 km místních komunikací na území města
- ⇒ Nevyhovující řešení dopravy v centrální zóně s ohledem na lokalizaci nových aktivit, prudký růst dopravní zátěže – zejména v centru města
- ⇒ Nedostatek parkovacích míst
- ⇒ Neuspokojivý stav pěších komunikací ve městě
- ⇒ Nedostatečně rychlá obnova vozového parku MHD
- ⇒ Roztříštěnost území města – neexistence silničních okruhů
- ⇒ Nevyhovující spojení do východních Čech a na Moravu
- ⇒ Žádný vysokorychlostní železniční koridor v území
- ⇒ Neuspokojivý stav infrastruktury libereckého letiště
- ⇒ Špatný stav odbavovací budovy železniční stanice Liberec
- ⇒ Nevyhovující stav odbavovací budovy nádraží ČSAD

Příležitosti

- ⇒ Dobudování nové trasy I/35 do Hrádku nad Nisou, napojení na německou síť dálnic
- ⇒ Výstavba přeložky (státní) komunikace I/14 směrem na Jablonec nad Nisou
- ⇒ Dobudování R 35
- ⇒ Dobudování sběrné městské obvodové komunikace
- ⇒ Integrovaný dopravní systém, včetně projektu Regiotram Nisa
- ⇒ Nové spojení Liberce s Prahou v rámci tzv. 5. železničního koridoru
- ⇒ Rozvoj letiště
- ⇒ Využití napojení na německou železniční síť

Hrozby

- ⇒ Nedostatek finančních zdrojů na reprodukci a rozvoj silniční infrastruktury; odkládání dostavby páteřních tras v regionu a napojení Liberce na mezinárodní dopravní síť
- ⇒ Nedostatek finančních zdrojů na realizaci klíčových projektů silniční (komunikační) infrastruktury ve městě (obvodová městská sběrná komunikace, vnitřní okruh aj.)
- ⇒ Nedostatek finančních zdrojů na rozšíření parkovacích míst v centru i na sídlišťích
- ⇒ Další zanedbávání údržby a prosté reprodukce železniční infrastruktury a vozového parku; zrušení či odklad projektu Regiotram Nisa a výstavby 5. železničního koridoru
- ⇒ Útlum veřejné dopravy (MHD i linkové dopravy), zvyšování koncentrace individuální dopravy ve městě s negativními dopady na kvalitu životního prostředí; odložení výstavby nových tramvajových tratí a obnovy vozového parku MHD
- ⇒ Zánik letecké dopravy v důsledku nedostatku zdrojů na modernizaci letiště Liberec; ohrožení fungování letecké záchranné služby
- ⇒ Zanedbání rozvoje cyklistické dopravy ve městě v důsledku nedostatku financí

TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

Kanalizační systém

V roce 1977 bylo rozhodnuto o společném čištění odpadních vod z Liberce i Jablonce nad Nisou v centrální čistírně odpadních vod v Liberci, což spojilo obě města v jeden kanalizační celek. V obou městech je navržen základní kanalizační systém jako jednotná kanalizace, tj. společné odvádění dešťových a splaškových vod.

Kanalizační systém v Liberci je rozdělen na 2 části :

1) povodí sběrače A (odkanalizovává pravý břeh Lužické Nisy, což představuje vnitřní město, Pavlovice, Králův Háj, Starý Harcov apod.)

2) povodí sběrače B (odkanalizovává levý břeh – tj. Františkov, Hanychov, Doubí, Vesec, Vratislavice apod.)

Charakteristiky systému zásobování pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod

Podíl obyvatel zásobených z veřejného vodovodu	91,9 %
Podíl bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	86,7 %
Podíl bydlících v domech napojených na čistírnu odpadních vod	73,4 %
Délka vodovodní sítě ¹	423 146 m
Z toho skupinových vodovodů	423 146 m
Z nekovových materiálů	112 185 m
Počet vodovodních přípojek	11 047
Délka vodovodních přípojek	95 395 m
Počet úpraven vod ²	0
Kapacita zdrojů podzemní vody	91 l.s ⁻¹
Počet čerpacích stanic	3
Kapacita čerpacích stanic	65 l.s ⁻¹
Počet vodojemů	18
Obsah vodojemů	45 165 m ³
Délka kanalizační sítě	263 395 m
Počet kanalizačních přípojek	4 575
Délka kanalizačních přípojek	36 167 m
Počet čerpacích stanic	2
Kapacita čerpacích stanic	10,80 l.s ⁻¹
Voda realizovaná	9 020 tis. m ³ / rok
Vodné celkem	5 256 tis. m ³ / rok
Vodné domácnosti	3 061 tis. m ³ / rok
Vodné ostatní	2 195 tis. m ³ / rok
Stočné celkem	5 329 tis.m ³ / rok
Stočné domácnosti	2 743 tis.m ³ / rok
Stočné ostatní	2 586 tis.m ³ / rok

Zdroj: Statistický výkaz VHI za rok 2005

Páteř kanalizačního systému tvoří sběrač B (Liberec – Jablonec, celková délka 11,2 km od konce jablonecké kanalizace v Zeleném údolí až na ČOV Liberec). V převážné části je tvořen štolou a odvádí veškeré odpadní vody z Jablonce n/N a z části Liberce a je poměrně nový. Do něj je zaústěn i sběrač A. Tento sběrač začíná napojením na ČOV v Růžodole I, je dlouhý 6,5 km, je starší a je v běžném provozu. Sběrač A začíná u ČOV Liberec a vede přes celé město, slouží pro napojení uličních stok III, V, VI, VII, VIII, IX, X, XIII, XIV, XV, XVI, XVII, XIX, XX, XXII v Liberci. Na sběrači A jsou 4 oddělovací komory dešťových vod.

¹ Město Liberec je napojeno na Oblastní vodovod.

² Na území města se nenachází žádná úpravná vody Oblastní vodovod zásoben z ÚV Dolánky, ÚV Libíč a ÚV Bedřichov – zdroj VD Josefův Důl

Celková délka stokové sítě povodí sběrače A je cca 25,9 km. Do sběrače B jsou zaústěny kmenové stoky I, II, IV, XI, XII, XVIII, XXI, XXIV, XXV a XXVIII.

Některé stoky jsou nově vybudovány (přes celou hlavní páteř města, tj. od nádraží ČD, ulicí 1. máje přes Soukenné nám., ul. Pražskou, 5. května a Masarykovou až k ZOO, dále část stoky VII Na Bídě, stoky VIII Moskevská, stoky IX Široká) Také stoky v územních celcích s novou zástavbou jsou nové. Zbývající část kanalizačních stok ve městě vyžaduje důkladnou revizi, rozsáhlé rekonstrukce uličních i některých hlavních stok. Někde se nacházejí stoky dokonce z 19. století (kamenné skládané), obecně je již většina betonového potrubí.

Pro oddělení dešťových vod je na stokách osazeno celkem 65 oddělovacích komor. Průmyslové odpadní vody, které mají charakter komunálních odpadních vod, jsou zaústěny do veřejné kanalizace. V některých částech Liberce (Rudolfovo, Hluboká, část Kunratic) není kanalizace vybudována. U rodinných domů jsou odpadní vody předčištěny v malých domovních čistírnách odpadních vod a vypouštěny do vodotečí, někde jsou odpadní vody zachyceny v žumpách a následně vyváženy a likvidovány v čistírně odpadních vod, dešťové vody jsou odváděny pomocí příkopů a propustků do potoka a vsakovány do terénu. Kanalizační síť je v majetku SVS, a.s.

Mezi největší projekt v podnikatelském záměru společnosti je **integrováný projekt Lužická Nisa**.

Projekt s celým názvem „**Rekonstrukce úpravny vody a ČOV a rekonstrukce a dostavba kanalizace v povodí Lužické Nisy**“ byl úspěšně podán na fond soudržnosti, celkové náklady jsou ve výši 31,3 mil EUR a bude tímto fondem spolufinancován. Vlastní zdroje na projekt zajišťuje SVS a.s..

Projekt má tři části:

1. **Pitná voda** – rekonstrukce úpravny Souš – naplnění Směrnice o jakosti vody určené pro lidskou spotřebu (Směrnice Rady 98/83/ES) – **13,6 mil EUR vč.DPH**
 - Rekonstrukce filtrační jednotky (pískové filtry)
 - Rekonstrukce kalového hospodářství
 - Rozšíření akumulace upravené vody (z nynějších 1600 m² na 2400 m²)
 - Rekonstrukce chemického hospodářství
 - Rekonstrukce rozvodny elektrického proudu, velína úpravny, budovy úpravny a pomocných provozů a komunikace

2. Kanalizační systém

Dostavba kanalizace Liberec, Jablonec n/N

Zahrnuje 6 dílčích akcí v Liberci a 2 v Jablonci, dostavbu kanalizačního systému ve Stráži n/N a výstavbu dešťových zdrží. Celkem půjde o rekonstrukci a dostavbu kanalizace v délce 11,8 km a výstavbu dešťových zdrží o celkovém objemu 3655 m³ – **13,3 mil EUR vč. DPH**.

3. Odpadní voda

Rekonstrukce městské ČOV v Liberci.

Současná kapacita ČOV je 122 tis. EO. ČOV byla uvedena do provozu v roce 1994, nedosahuje parametry požadované směrnici o čištění městských odpadních vod (Směrnice Rady 91/271/EHS). S postupným zapojováním dalších producentů odpadních vod na kanalizační systém a po odstranění starých septiků v centru Liberce a Jablonce vzroste ve

výhledu znečištění přiváděné na ČOV až na 190 tis EO. Rekonstrukce bude probíhat v etapách, za provozu, maximálně s ½ denními odstávkami- **7,4 mil EUR vč. DPH.**

Projekt bude realizován 2006 – 2010.

Fond soudržnosti přispívá 65 %, SFŽP přispívá 4 % a SVS a.s. 31 % na realizaci.

Stoka B I	Katastrální území: Vesec, Rochlice. Území výstavby rekonstrukce stoky B I je ohraničeno ze západní a jihozápadní strany přílehlou vodotečí Doubský potok (správce Povodí Labe), z východní strany areálem firmy GEA za komunikací „Slovanská“ (1. část rekonstrukce), resp. bývalým areálem firmy BARUM (dnes autodoprava „DUPI“) a řídkou zástavbou stávajících rodinných domů.
Stoka B XXVIII	Katastrální území: Vratislavice nad Nisou. Území výstavby rekonstrukce stoky B XXVIII je ohraničeno ze západní a jižní strany ulicemi Dlouhomostecká a U kina.
Stoka A VII	Katastrální území: Liberec. Trasa stoky A VII je situována v dopravně exponovaném území v Liberci, v k.ú. Liberec, mezi křižovatkou u Textilany a panelovou zástavbou Na Bídě. Ražený úsek podchází Harcovský potok a prochází terénní elevací v ulicích Brusičská dolina a Oblačná.
Stoka B IV	Katastrální území: Horní Růžodol. Území výstavby je ohraničeno ul. Klatovskou, přílehlou rychlostní komunikací „Liberec-Turnov“ ul. Nákladní.
Stoka B XXV	Katastrální území: Vratislavice nad Nisou. Území výstavby rekonstrukce stoky B XXV leží v části obce zastavěné převážně průmyslovými objekty (skladové haly firmy INTEX, autodoprava DROZEN, STK, autosalony AUDI a RENAULT atd.), pouze v části trasy v ul. Rochlická je podél stavby zástavba stávajících rodinných domů.
Stoka B XI	Katastrální území: Františkov. Z velké části vede v údolí Janovodolského potoka, ražený úsek podchází terénní elevací v ulici Na Františku.

***Poznámka:** Mimoto součástí jsou stoky v Jablonci nad Nisou a ve Stráži nad Nisou a dešťová zdrž, která bude realizována na pozemcích ČOV Liberec.*

Plán rozvoje kanalizační sítě:

1. rekonstrukce a dostavba kanalizační, rozvodné sítě
2. nová výstavba v oblastech dosud bez kanalizace
3. využití kapacity nové ČOV
4. revize a rekonstrukce nefunkčních stok, oddělení balastních vod

Vodovodní systém

Oblastní vodovod Liberec-Jablonec nad Nisou je vodárenský systém, který zásobuje obě okresní města jako největší odběratele ale i další oblasti. Oblastní zdroje – rozhodující podíl v zásobování města má dnes povrchový zdroj z nádrže Josefův Důl 58 % potřeby vody, zdroj Dolánky–Libíč–Lesnovek 38 %, ÚV Souš 1 %, místní zdroje 3 % potřeby vody.

Oblastní úpravny vody: ÚV Souš a ÚV Bedřichov.

Oblastní čerpací stanice: Machnín, Jeřmanice, Záskalí, Libíč, Lesnovek, Dolánky.

Vodojemy oblastního vodovodu: Roveň, Jeřmanice, Sv.Ján.

Páteří oblastního vodovodu je přivaděč DN 600, do kterého je čerpána voda na JZ Liberecka ze zdroje Dolánky-čerpací stanicí Dolánky, dále se napojuje zdroj Lesnovek-čerpací stanicí Lesnovek a zdroj Libíč-čerpací stanicí Libíč. Prvním vodojemem je vodojem Roveň, ze kterého je voda dočerpána do vodojemu Jeřmanice na trase přivaděče čerpací stanicí Záskalí. Z vodojemu Jeřmanice jsou dva přivaděče DN 500 do Liberce a čerpací stanice Jeřmanice propojuje tuto část oblastního vodovodu s Jabloneckou oblastí řadem DN 450 přes vodojem Oblouková s přivaděčem ze Souše. Do vodojemů Liberce ze západu přichází přivaděčem DN

600 voda z ÚV Bedřichov. Ze zdroje Machnín je voda čerpána do severních okrajových částí Liberce a dále do třetího vodojemu oblastního vodovodu Sv. Ján přivaděčem DN 300, na který jsou napojeny na severu obce Bílý Kostel, Chrastava, Chotyně a Hrádek n/N. Zdroj Vápenný vrch je využíván pro zásobení Hrádku a Chotyně. V jablonecké oblasti je potom páteří přivaděč soušské vody až do Železného Brodu.

Vodovodní síť v Liberci (SVS – SčVK) zásobuje téměř 92 % obyvatel města. Vzhledem ke konfiguraci terénu a rozloze města je celá síť rozdělena do čtyř tlakových pásem, voda je do sítě dodávána z oblastních zdrojů (napojení na oblastní vodovod) a v jednotlivých tlakových pásmech je využíváno i menších zdrojů.

Kromě oblastních zdrojů jsou i místní zdroje: Pilínkovské prameny, Pilínkov zářezy, Horní Hanychov – U Lanovky nad kioskem, Horní Hanychov – U Lanovky skokanský areál, Ostašov-Zářez (nevyužívá se), Srnčí –Zářez. Zdroje Bedřichovka a Hluboká –zářez jsou odstaveny.

Čerpací stanice: Machnín a U vodojemu v Dolním Hanychově, čerpací stanice u Ještědského vodojemu, čerpací stanice u vodojemu Vratislavice.

Oblastní vodovod: Přívodní řady – délka 109,332 km

Liberec-město: Přívodní řady – délka 44,522 km; Rozvodná síť – délka 286,087 km; Přípojky – 9884 ks, délka 84,6 km

Kateřinky: Rozvodná síť – délka 0,111 km

Rudolfov: Rozvodná síť – délka 0,0 km

Hluboká: Rozvodná síť – délka 1,923 km

Radčice: Rozvodná síť – délka 0,968 km

Energetika

Hlavním dodavatelem elektrické energie je Severočeská energetika, a.s. Hlavním dodavatelem plynu v Libereckém regionu je Severočeská plynárenská, a.s. Hlavním dodavatelem tepla je Teplárna Liberec, a.s., která vyrábí v centrální teplárně tepelnou a elektrickou energii.

Informační a komunikační technologie

Informační technologie jsou stále významnějším nástrojem pro poskytování služeb veřejné správy a jsou nezbytným předpokladem pro kvalitní výkon státní správy i samosprávy. Je proto jedním z hlavních úkolů veřejné správy na municipální úrovni rozvíjet či poskytnout základy pro rozvoj regionálních elektronických služeb (eTax, eHealth, eTransport, eLearning, eCulture, eDemocracy apod.) a především elektronické veřejné správy eGovernment.

V uplynulém pětiletém období došlo k výraznému rozvoji informačních systémů institucí veřejné správy směrem dovnitř úřadů. Díky velkým investicím se tyto informační systémy staly nepostradatelným nástrojem úředníka a prakticky si již nelze představit jakýkoliv výkon veřejné správy bez podpory informačních technologií.

V souvislosti s mohutným rozvojem elektronických médií (počítače, internet, GSM komunikace) a s budováním rozsáhlé robustní infrastruktury ICT operátorů dochází k výraznému nárůstu užití těchto nástrojů občany v jejich běžném životě (mobily, internet) a tím i k poptávce po elektronizaci veřejné správy. Dá se tedy říci, že na municipální veřejnou správu působí nejen tlak z centrálních orgánů, ale především z řad občanů, kteří požadují daleko větší využití IT technologií v interakci s veřejnou správou. Jednoznačně hlavním

směrem bude rozvoj elektronické veřejné správy – eGovernmentu. Tento se bude rozvíjet především ve dvou hlavních směrech.

V horizontální úrovni ve vztahu občan – úředník se bude jednat o budování elektronických komunikačních kanálů umožňujících oboustrannou interakci mezi občanem a úřadem, která navíc bude splňovat legislativní požadavky a využívat především páteřní Zákon o elektronickém podpisu.

Ve vertikální úrovni se bude jednat především o obsah poskytnutých informací nezávisle na vnitřní architektuře informačních systémů, neboť občan potřebuje celistvá integrovaná data týkající se jeho osoby, životní situace či jiného případu, nejen partikulární informaci z jedné části informačního systému. V souvislosti s budováním této úrovně budou tyto nástroje využity i v interakci nejen uvnitř úřadu, ale především mezi jednotlivými institucemi a elektronický oběh dat nahradí v současné době vyžadované obíhání institucí občanem.

Obdobným směrem rozvoje se budou ubírat i další elektronické služby, z nichž především eDemocracy případně eCulture jsou v kompetenci municipalit.

V dalších oblastech budování informační společnosti bude hlavní rolí Statutárního města Liberec vytváření podmínek pro rozvoj poskytovaných služeb nad informačními technologiemi. Statutární město Liberec má mandát i sílu prosazovat regionální standardy produktů (městská karty a produkty postavené nad tímto médiem, regionální rezervační systém, atd.). Jeho role je i v podpoře IT infrastruktury (budování páteřních tras metropolitní sítě, sítě hot spotů pro bezdrátový internet) a služeb nad touto infrastrukturou (zřizování bezobslužných informačních kiosků, platebních zón, atd.) s přihlédnutím k zachování podmínek pro konkurenční prostředí komerčních subjektů.

Vysoká infiltrace moderních informačních technologií do běžného života občanů dává výrazný impuls pro vytváření přínosů nejen komerční sféře, ale stejnou měrou i veřejné správě. Statutární město Liberec by nemělo v budoucnu tuto příležitost promarnit.

SWOT analýza Technická infrastruktura

Silné stránky

- ⇒ Dostatečná kapacita stávajících ČOV
- ⇒ Zvýšení délky kanalizační sítě
- ⇒ Růst počtu veřejných vodovodů a jejich kapacity

Slabé stránky

- ⇒ Stáří, stárnutí a zanedbanost technické infrastruktury některých částí města
- ⇒ Stále nízký podíl obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci a čistírnu odp. vod
- ⇒ Ztráty objemu vyrobené pitné vody k objemu fakturované pitné vody
- ⇒ Podíl čištěných odpadních vod je nižší než celostátní průměr
- ⇒ Nedostatečné odbourávání org. P a N na stávajících ČOV
- ⇒ Směšování balastních a splaškových vod a jejich společné svedení na ČOV
- ⇒ Zastaralost kanalizační sítě
- ⇒ Vysoká cena za teplo z centrálního zdroje vytápění

Příležitosti

- ⇒ Koncentrace technických a stavebních památek industriální architektury
- ⇒ Existence zasít'ovaných obchodních a průmyslových ploch
- ⇒ Zdroje na ekologicky šetrnou hromadnou dopravu
- ⇒ Existence veřejného mezinárodního letiště v Liberci
- ⇒ PPP projekty

Hrozby

- ⇒ Nedostatek prostředků na opravu místních komunikací
- ⇒ Ztráty statutu veřejného mezinárodního letiště v Liberci

KVALITA ŽIVOTA

Zdravotnictví

Úroveň zdravotní péče je nezpochybnitelným znakem kvality a úrovně rozvoje každé společnosti. Ke konci roku 2005 bylo v Liberci registrováno téměř 500 plných úvazků lékařů, skoro trojnásobný počet zdravotnických pracovníků nelékařů bez odborného dohledu a necelých 1000 lůžek. Tím město poměrně výrazně překračuje krajský i republikový průměr v intenzitě těchto jevů na 1000 obyvatel. Celková statistika je výrazně ovlivněna Krajskou nemocnicí Liberec, kde je lokalizována více než polovina úvazků lékařů, dvě třetiny úvazků zdravotnického personálu a všechna lůžka. (viz. Příloha: Tab. 4 Počet zdravotnických zařízení dle jednotlivých typů v Liberci k 31.12.2005)

U samostatných ambulantních zařízení jsou nejvýrazněji zastoupeni zubaři a praktičtí lékaři pro dospělé, vysoké je zastoupení specialistů. Lékáren je v celém městě 21, což je překvapivě méně než je krajský i republikový průměr, znamená to však, že jsou lépe využity. Ve městě existuje jedna poliklinika (Podještědská poliklinika a.s. v Janově Dole), jedno sdružené ambulantní zařízení (Středisko komplexní terapie ve Františkově), 4 zdravotnická střediska (v rámci Preciosa a.s., dále při vazební věznici, posádkové ošetrovně a při Policii ČR). Dále je v Liberci jeden kojenecký ústav sdružený s dětským domovem na Perštýně, dětský stacionář a další dětské zařízení (obě v rámci Centra zdravotní a sociální péče). Z lékařů specialistů jsou nejběžnějšími obory chirurgie, kardiologie, rehabilitace a otorinolaryngologie (ORL). V centru Liberce na Husově třídě (téměř naproti nemocnici) je zřízeno operační středisko Zdravotnické záchranné služby. Je zde i výjezdové stanoviště se 4 vozy rychlé zdravotnické pomoci a vozem doktora. Na libereckém letišti (čtvrť Růžodol I.) je provozováno středisko Letecké záchranné služby. Dvoumotorový dvoupilotní vrtulník Eurocopter EC 135 letecké záchranné služby je využíváno k zásahům přímo v terénu nebo k mezinemocničním transportům pacientů, kteří se nacházejí ve velmi vážném zdravotním stavu.

Tabulka 14: Seznam oddělení s počty lůžek v Krajské nemocnici Liberec k 31.12.2005

Oddělení	Počet lůžek	Oddělení	Počet lůžek
Interna	65	Traumatologie	45
Kardiologie	54	Anesteziologicko-resuscitační	9
Revmatologie	12	Ortopedie	41
Diabetologie	28	Urologie	21
Infekční	36	Ušní, nosní, krční (ORL)	18
TBC a respiračních nemocí	29	Oční	17
Neurologie	41	Stomatologie	8
Psychiatrie vč. dětské	76	Kožní	26
Dětské	37	Klinická onkologie	20
Ženské	59	Radiační onkologie	27
Samost. novorozenecké úseky	28	Rehabilitace a fyzikální medicína	23
Chirurgie	63	Intenzivní péče	14
Cévní chirurgie	18	Následná a ošetrovatelská péče	142
Neurochirurgie	27	Celkem	984

Poznámka: Celkový přehled zdravotnických zařízení v Liberci je uveden v přílohách

Zdroj: ÚZIS

Nejvýznamnějším zdravotnickým zařízením ve městě je Krajská nemocnice Liberec, p.o. (dále jen KNL). Až na malé výjimky pokrývá celé spektrum specializované a

superspecializované péče. Jde o plnohodnotnou krajskou nemocnici se schopností centralizovat kritické stavy a zajistit jejich definitivní léčení. Z celkové kapacity 984 lůžek připadá 142 na léčebnu dlouhodobě nemocných (LDN).

Úmrtnost dle příčin smrti

Hrubá míra úmrtnosti byla v roce 2005 v Liberci ve srovnání s Českou republikou nižší asi o 12 % a ve srovnání s Libereckým krajem nižší přibližně o 6 %. Nejčastější příčinou úmrtí jsou nemoci oběhové soustavy (podíl 49,3%), na druhém místě pak novotvary a to především zhoubné (v Liberci téměř 30 % případů). Dalšími významnými příčinami úmrtí jsou nemoci dýchací soustavy, trávicí soustavy a vnější příčiny (úrazy, otravy, vraždy, sebevraždy), které vždy představují okolo 5 % celkového počtu úmrtí. V Liberci je v porovnání s celou republikou i krajem nižší úmrtnost na vnější příčiny (v přepočtu na 100 000 obyvatel až o třetinu), sebevražednost je však v podstatě totožná. Velmi nápadná je ve srovnání s krajem i ČR extrémně nízká (zhruba pětikrát nižší) úmrtnost na nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek, které lze v podstatě ztotožnit s diabetes melitus („cukrovka“).

Více Příloha Tab. 5 Zemřelí podle příčin smrti v Liberci, Libereckém kraji a ČR v roce 2005.

Zdravotní stav obyvatelstva

Zdravotní stav obyvatel je nesporně velmi výrazně ovlivněn jejich životním stylem. Zajímavé výsledky přinesla v tomto směru studie Prevence a zdraví z roku 2005 (kolektiv autorů pod vedením MUDr. Vladimíra Valenty: MUDr. Vladimír Valenta, MUDr. Věra Tučková, RNDr. Petr Salač, CSc., Doc. RNDr. Jan Pícek, CSc., Stanislava Riegrová, Ing. Jana Kučerová, Mgr. Petra Bartošová).

Z celkového počtu dotázaných 60 % hodnotilo svůj zdravotní stav jako dobrý. Z osob, které měly alespoň jeden rizikový faktor (vysoký krevní tlak, diabetes 2.typu, srdečně-cévní choroba, nadváha, kouření, popřípadě kombinace více faktorů), dostalo 55 % cílenou radu od lékaře, z této skupiny změnilo svůj životní styl 52 % obyvatel, nejvíce osoby s nadváhou (64 %), nejméně kuřáci (31 %). Výsledky studie ukázaly, že nadváhou (BMI³ >25) trpí 44 % obyvatel, obezitou (BMI >30) 9,3 % obyvatel.

Ve srovnání s rokem 1997:

- vzrostl počet osob, které hodnotí svůj zdravotní stav jako dobrý.
- podíl kuřáků klesl z 41 % na 37 %
- významně vzrostlo množství volného času tráveného u televize a počítače - 17 % osob takto stráví více než 28 hodin týdně - a v restauracích - 14 % osob stráví více než 7 hodin týdně v těchto zařízeních;
- podíl lidí s nadváhou se nezměnil, snížila se tělesná aktivita populace – přesto lze údaje v této oblasti považovat za relativně příznivé - 69 % lidí tráví více než 7 hodin týdně pobytem v přírodě, na procházkách, práci na zahradě či jinou tělesnou aktivitou; naopak společně tráví čas s rodinou více než 7 hodin týdně pouze 35 % obyvatel.
- významně vzrostl počet návštěv lékaře z důvodu preventivní péče - v roce 2005 dostalo radu ohledně primární prevence o 15 % obyvatel více než před 8 lety.

Je tedy zřejmé, že i přes některé pozitivní změny zůstává rezerva v péči občanů o vlastní zdraví vysoká. Především kouření a nadváha jsou velmi rozšířenými negativními jevy. Postoj

³ BMI- Body mass index- index určující stupeň obezity, BMI= hmotnost (v kg)/ výška (v metrech)

lékařů k primární prevenci nutno nadále hodnotit jako nedostatečný. Většinou se omezuje na měření krevního tlaku, ostatní úkony jsou mnohem méně časté.

Liberecký kraj se v posledních letech snaží přispět ke zlepšení zdravotního stavu svých obyvatel prostřednictvím dokumentu Zdravotnická politika Libereckého kraje neboli Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatel Libereckého kraje, který krajské zastupitelstvo schválilo v prosinci 2002. Tento dokument vychází z celorepublikového Dlouhodobého programu zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva České republiky Zdraví pro všechny v 21. století (Zdraví 21), který vypracovalo v roce 2002 Ministerstvo zdravotnictví. Jde o evropský program Světové zdravotnické organizace. V tomto komplexně pojatém dokumentu je formulováno celkem 21 cílů, jejichž realizace by měla přispět ke zlepšení zdraví obyvatel a péče o něj.

Pro realizaci Zdravotní politiky Libereckého kraje je ustavena pracovní skupina odboru zdravotnictví Krajského úřadu Libereckého kraje, která se podílí na realizaci a hodnocení jednotlivých cílů.

Sociální oblast

Pro oblast analýzy a plánování sociálních služeb v samotném Liberci má klíčový význam dokument Komunitní plán sociálních služeb města Liberce (dále jen KPSS). Plán byl sestaven na základě připomínek veřejnosti, z informací organizací poskytujících sociální služby a na základě znalostí skutečných potřeb občanů, možností poskytovatelů a zájmu města. Návrh aktivit je naplánován na období let 2006-9. Nesporným pozitivem komunitního plánování je nabídka kvalitních a dostupných sociálních služeb, které jsou přizpůsobeny potřebám obyvatel města. V rámci KPSS bylo vytvořeno 6 cílových skupin občanů, na které se bude péče soustředit. Jedná se o skupinu – senioři, osoby zdravotně postižené, osoby dlouhodobě duševně nemocné, rodiny s dětmi, mládež, osoby ohrožené drogou a závislostmi a cizinci, národnostní a etnické menšiny. Prvním výsledkem práce pracovních skupin je sestavení katalogu sociálních služeb v Liberci. Pro jednotlivé cílové skupiny byla definována jednotlivá opatření pro dosažení cílů na období 2006-9. V rámci KPSS města Liberec jsou požadovány na realizaci aktivit finanční náklady v celkové výši 275,85 mil. Kč. Finančně nejnáročnější je naplnění cílů pro duševně postižené (103,4 mil. Kč) a cizince, národnostní a etnické menšiny (80,2 mil. Kč).

Pracovní skupiny komunitního plánování sestavily seznam 21 projektů pro období 2006-2009. Projekty, jejichž nositelem je město, byly podrobeny konzultaci na odboru sociální péče magistrátu. Z městských projektů je prioritní projekt č. 93 – Non stop pečovatelská služba. Vysokou důležitost má také projekt č. 78 zaměřený jednak na chráněné bydlení pro sociálně slabé a dále také na terénní práci v sociálně vyloučených komunitách. Obecně platí, že čím více terénních pracovníků, tím menší problémy v komunitách. Nesporným přínosem do budoucna je projekt č. 63, zaměřený na rozšíření podporovaného zaměstnávání ze zdravotně postižených i na ostatní skupiny osob.

(Více viz Příloha Tab. 6 Seznam poskytovatelů sociálních služeb a institucí k 31.8.2006)

Tabulka 15: Seznam projektů v sociální oblasti pro období 2006-2009

Proj. záměr	Název projektu	Nositel	Náklady celkem (v Kč)
56	Centrum právní ochrany pro zdravotně postižené v Liberci	Liberec	100 000
57	Informační portál Sociální služby v Liberci	Liberec	350 000
60	Krizové bydlení CNEM (pro jednotlivce a rodiny)-nouzové ubytování na dobu nezbytně nutnou k vyřešení životní situace klientů	Liberec	20 000 000
63	Agentura podporovaného zaměstnávání pro osoby se ZP	Liberec	-
65	Dům na půli cesty	Liberec	4 000 000
67	Chráněné bydlení - nouzové ubytování na dobu nezbytně nutnou k vyřešení životní situace klientů	Liberec	60 000 000
78	Pomoc v obtížné životní situaci – terénní sociální práce	Liberec	60 000 000
79	Prevence závislosti na školách v Liberci	Liberec	50 000
86	Terénní sociální služba-osobní asistence	Liberec	200 000
88	Vzdělávání CNEM	Liberec	200 000
89	Záchytná stanice Liberec	Liberec	22 500 000
93	NON STOP pečovatelská služba pro seniory a handicapované občany	Liberec	2 000 000
232	Tlumočníci znakové řeči	KO SNN Libereckého kraje	500 000 -1 000 000
233	Posílení kapacity liberecké krajské organizace SNN v ČR	KO SNN Liberec. kraje	940 000
238	Azylové bydlení	Liberecké romské sdružení	1 000 000
239	Komunitní střední škola	Lib. romské sdružení	2 000 000
240	Terénní sociální práce	Lib. romské sdružení	1 400 000
244	Komunitní centrum	Občanské sdružení S(C)HODY	-
245	Multikulturní veletrh	OS S(C)HODY	-
247	Chráněné bydlení	Pochodeň, o.s. pro pomoc zdravotně postiženým	53 000 000 -93 000 000
248	Aktivním životem k upevnění zdraví	Regionální organizace zdravotně postižených Sever - Liberec	-

Zdroj: Magistrát města Liberec, odbor sociální péče

SWOT analýza Kvalita života

Silné stránky

- ⇒ Komunitní plán sociálních služeb města Liberce, seznam 21 projektů města pro realizaci v sociální oblasti
- ⇒ Vyhovující kvalita poskytovaných sociálních služeb
- ⇒ Nabídka volnočasových aktivit pro děti a mládež
- ⇒ Krajská nemocnice se specializovanými odděleními;
- ⇒ Vysoký počet lékařů registrovaných na plný úvazek;
- ⇒ Zdravotní politika Libereckého kraje – dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatel Libereckého kraje;
- ⇒ vyhovující stav a pokrytí dostupnosti jednotlivých druhů zdravotnických služeb, a to jak lůžkovými kapacitami, tak ambulantními službami
- ⇒ účast na programu Světové zdravotnické organizace „Zdraví pro všechny v 21. století“ (ZDRAVÍ 21) - existence Zdravotní politiky Libereckého kraje, Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatel Libereckého kraje

Slabé stránky

- ⇒ Nedostatek DPS
- ⇒ Nedostatečné azylové bydlení, chráněné bydlení, Dům na půli cesty
- ⇒ Absence hospice; neexistence zařízení pro osoby s Alzheimerovou chorobou
- ⇒ Neexistence protialkoholní záchytné stanice
- ⇒ Chybějící nízkoprahová centra
- ⇒ V komunitním plánu nejsou přímo angažováni lidé z dalších oblastí (zdravotnictví, bydlení, školství apod.)
- ⇒ Zvyšování nároků na zdravotní péči v důsledku stárnutí obyvatel
- ⇒ Nízká míra spolupráce a koordinace sociálních a zdravotních služeb a zařízení
- ⇒ Velký počet obézních osob a kuřáků

Příležitosti

- ⇒ Rozvoj terénních a ambulantních služeb
- ⇒ Rozvoj spolupráce zdravotnických a sociálních služeb, zpracování systému propojení sociálních služeb a zdravotních služeb
- ⇒ Podpora zdravého životního stylu a výchova občanů v péči o vlastní zdraví
- ⇒ Podpora zdravotní prevence
- ⇒ Podpora činnosti NNO působících v oblasti péče o zdraví a v sociální oblasti
- ⇒ Podpora rozvoje domácí ošetrovatelské a sociální péče

Hrozby

- ⇒ Stárnutí – obyvatel, lékařů atd.
- ⇒ Nedostatek některých specialistů
- ⇒ Nedostatek finančních prostředků do rekonstrukcí budov včetně nedostatku prostředků na nákup přístrojové techniky
- ⇒ Nová legislativa vzhledem k poskytovatelům služeb

VZDĚLÁVÁNÍ

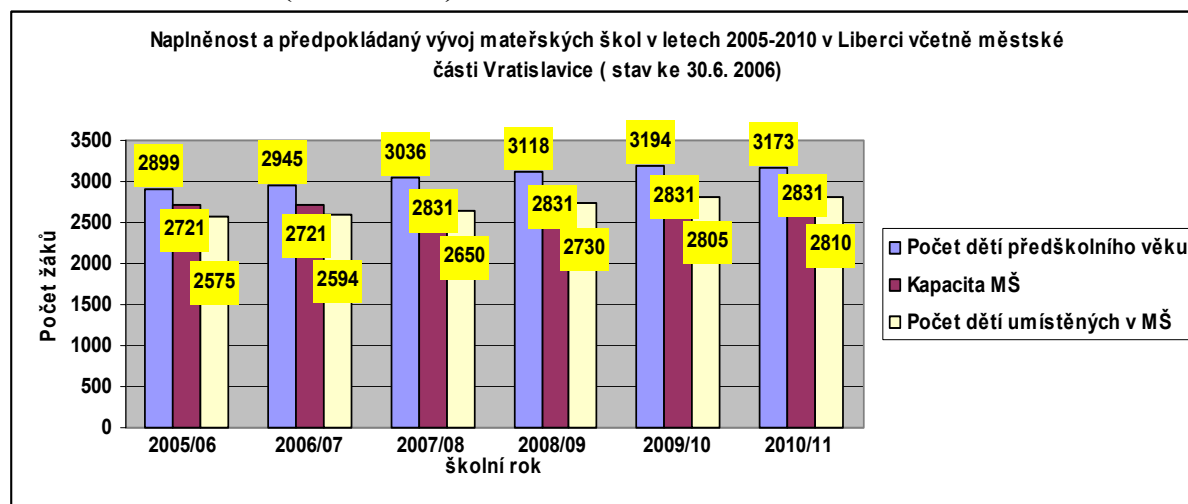
Rozhodujícím činitelem pro rozvoj školství je demografický vývoj, který v Liberci negativně ovlivňuje především základní školy. Počet žáků základních škol se od školního roku 2003/04 každoročně výrazně snižuje. Tento trend se očekává až do roku 2010 (počet žáků klesne na 87 % roku 2003). Podle dostupných analýz lze mírný nárůst počtu žáků ZŠ očekávat až od školního roku 2010/11. Naopak pozitivní trendy ukazují předškolní zařízení. Počet dětí navštěvujících mateřské školy se nepatrně zvyšuje.

Školy a školská zařízení

Mateřské školy

Ve školním roce 2005/2006 bylo v Liberci 41 samostatných mateřských škol o celkové kapacitě 3 602 žáků a jedna soukromá mateřská škola – II. mateřská škola Preciosa, o.p.s. Počty zapsaných dětí během posledních školních let mírně narůstají a tento trend by měl pokračovat. Síť předškolních zařízení odpovídá požadavkům rodičů a to i z hlediska kapacity (např. v polovině roku 2006 činila kapacitní rezerva 48 míst). Některé mateřské školky realizují projekty se specifickým zaměřením např. Zdravá mateřská škola (MŠ „Lísteček“, Vratislavice); Začít spolu (projekt s mezinárodní účastí předškolní výchovy MŠ „Motýlek“); Spolupráce s ekologickou nadací IGU v Německu (vybudování ekologické zahrady v MŠ Oldřichovská ul.), Seznamování dětí s německým jazykem, s výměnou dětí mezi MŠ v Žitavě a MŠ Liberecká ul., program „Partnerství měst a obcí“ (česko-německý ekologický projekt MŠ „Studánka“). Vlivem neustálého vzdělávání pedagogických pracovníků MŠ se v posledních letech značně zvýšila jejich odborná a pedagogická způsobilost. Předškolní zařízení spolupracují s řadou odborných organizací, snaží se o integraci dětí s různými zdravotními či mentálními hendikepy. Bezproblémová je také integrace dětí jiných ras a národností do MŠ, je nutno věnovat zvýšenou péči v osvojení základů českého jazyka.

Graf 5 Naplněnost a předpokládaný vývoj mateřských škol v letech 2005-2010 v Liberci vč. MČ Vratislavice (k 30.6.2006)

Základní školy

Statistická čísla dokazují, že veškeré polemiky o negativním vlivu optimalizace škol ve městě Liberec na plnění povinné školní docházky byly neopodstatněné. Při úpravě sítě základních škol v dalších letech je přihlíženo nejen k rovnoměrnému rozložení, ale především

k demografickému vývoji, který naznačuje mírný nárůst žáků. Pro žáky, kteří v následujících letech nastoupí k plnění povinné školní docházky, je nastavená kapacita více než dostačující. Rozdílná je u ZŠ jejich naplněnost, která úzce souvisí s pestrostí nabízeného vzdělávacího programu, přístupu učitelů k žákům a materiálnímu zabezpečení školy (sportovní areály, počítačové vybavení, sauna, školní bazén apod.).

V Liberci, stotisícovém městě s 8 422 žáky na ZŠ, působí 23 základních škol zřízených statutárním městem Liberec, 3 základní školy pro děti se zdravotním handicapem zřizované Libereckým krajem, 2 soukromé základní školy (ZŠ ALVALÍDA, s.r.o.; ZŠ pro děti se specifickými vývojovými poruchami chování a schopnosti učení ProDys, s.r.o.) a 1 zvláštní škola. Zaměření škol je různorodé, největší podíl zaujímají školy se sportovním zaměřením (30 %), jazykovým zaměřením (19 %) a školy se speciálními třídami (19 %). Na prvním stupni Církevní základní a mateřské školy je realizován vzdělávací program „Domácí vzdělávání“, který je určen především pro těžce tělesně postižené a žáky, kteří mají vážné komunikativní problémy. Mezi rodičovskou veřejností je o vzdělávací program stálý zájem, který převyšuje kapacitní možnosti školy. 12 ZŠ působí jako „fakultní školy“ poskytující studentům, budoucím učitelům, řízenou pedagogickou praxi. Základní školy v Liberci jsou úspěšné v čerpání a získávání finančních prostředků z různých zdrojů mimo rozpočet státu a zřizovatele. Tyto prostředky jsou využívány především k budování odborných učeben, k modernizaci výuky, na mimoškolní aktivity a na vzdělávání odborných pedagogických pracovníků ZŠ. V posledních letech se aktivně rozvíjí mezinárodní spolupráce, stále více škol navazuje kontakty s partnerskými školami především v Německu a Polsku.

Liberec v současné době zabezpečuje školní družiny pouze pro 4,2 % z celkového počtu žáků. V „Dlouhodobém záměru OŠMTS KÚ Liberec“ je zakotvena představa financovat ve školních družinách pouze 45 % žáků prvního stupně základní školy. Rodičovská veřejnost s nastaveným opatřením nesouhlasí a požaduje umístění žáků alespoň prvních až třetích postupných ročníků, což odpovídá zhruba 60 % žáků prvního stupně. Zřizovatelé základních škol v rámci obce s rozšířenou působností považují školní družinu jako součást primární prevence, která výrazně chrání žáky před negativními sociálně patologickými jevy.

V rámci obce s rozšířenou působností Liberec působí tři umělecké školy, které jsou zaměřeny především na hudební obory a jedna ZUŠ je zaměřena také na dramatické, výtvarné a taneční obory. Jako složky mimoškolní zájmové činnosti působí ve městě také domy dětí a mládeže a Městská stanice mladých techniků při Základní škole Liberec, Oblačná působí jako zařízení pro volný čas mládeže, ve kterém si žáci prohlubují znalosti v oblasti informatiky a cizích jazyků.

Střední školy

V Liberci se v současnosti nachází 12 středních škol zřízených krajem – 2 gymnázia a 10 středních odborných škol, dále zde působí 12 soukromých subjektů, z toho 2 gymnázia, 6 středních odborných škol a 2 střední odborná učiliště. Ve městě existuje poměrně široká nabídka jazykových kurzů, kterou poskytuje celkem 8 jazykových škol a dalších více než 80 fyzických osob soukromě vyučuje cizí jazyky.

Tabulka 16: Počet školských zařízení zřízených Libereckým krajem

Typ školy/školského zařízení	Město Liberec
Gymnázium	2
Vyšší odborná škola, střední škola	10
Speciální škola (ZŠ)	3
Školské zařízení – domov mládeže, dům dětí a mládeže	2
Školské zařízení – dětský domov, pedagogicko-psychologická poradna	2
Ostatní školská zařízení – Centrum vzdělanosti Libereckého kraje	1
Celkem	20

Centrum vzdělanosti Libereckého kraje je příspěvková organizace kraje, která nabízí další vzdělávání v oblasti celoživotního vzdělávání. Centrum realizuje projekt, jehož nositelem je kraj a vychází z Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy Libereckého kraje. Záměrem tohoto projektu je vytvořit moderní uskupení středních odborných škol, které by reflektovalo požadavky trhu práce, velice důležitá je i vazba na celoživotní vzdělávání, integrace zdravotně postižených žáků nebo efektivní využití finančních prostředků.

Vyšší odborné školy

V Liberci se nyní nacházejí 4 vyšší odborné školy - právní, hospodářská, zdravotnická (Dipl. všeobecná sestra) a počítačové systémy

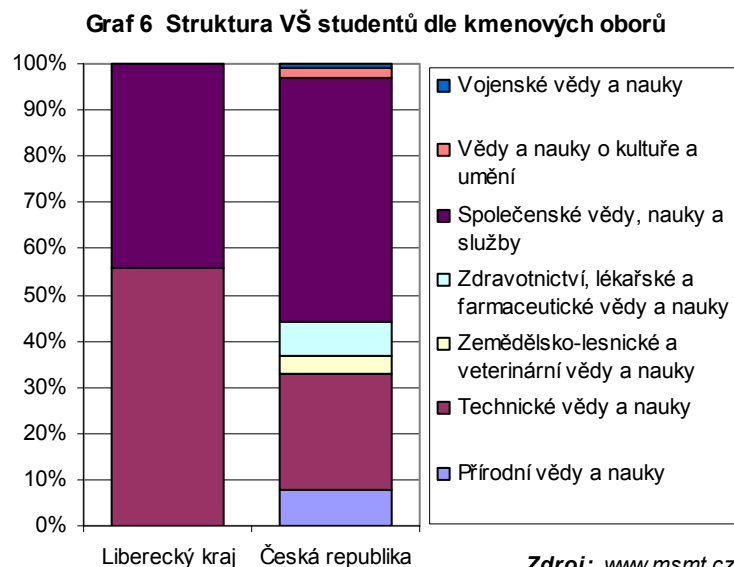
Vysoké školy

V Libereckém kraji se nachází – Technická univerzita Liberec s více než 7 tis. studenty (2,6 % ČR a 10. místo mezi kraji) a 6 fakultami – Strojní, Hospodářská, Pedagogická, Mechatroniky a mezioborových inženýrských studií, Textilní a Architektury. Dle kmenových oborů v rámci univerzity a kraje převažují Technické vědy a nauky (56 %) nad Společenskými vědami a naukami (44 %). V rámci TUL působí Ústav zdravotnických studií, dále pak Výzkumné centrum „TEXTIL“, Výzkumné centrum „Pokročilé sanační technologie a procesy“.

Univerzita nabízí širokou škálu studijních oborů, které vycházejí z potřeb trhu práce.

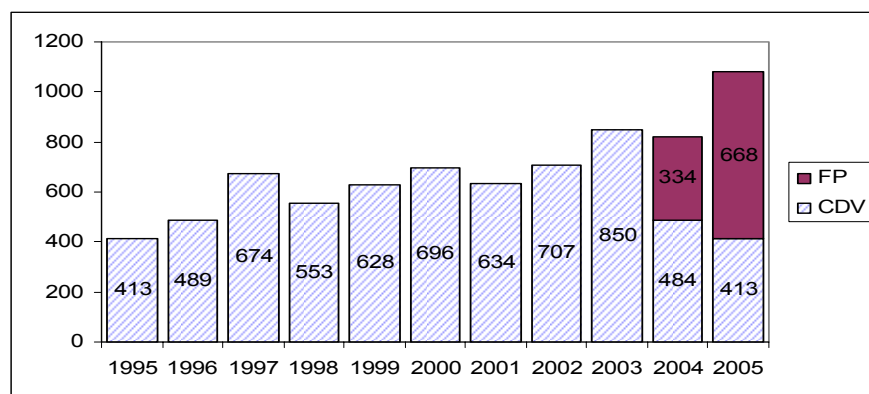
Absolventi studijních programů strojní fakulty se na trhu práce uplatňují celkem dobře. Poptávka po absolventech je poměrně velká. Fakulta textilní v rámci akreditace podala v prosinci 2005 návrh na restrukturalizaci studijních programů tak, aby lépe vyhovovaly rostoucí poptávce po možnostech studia v bakalářských studijních programech, a to i v kombinované formě. Rovněž absolventi všech studijních programů pedagogické fakulty a hospodářské fakulty mají dobré

uplatnění na trhu práce, jak vyplývá z kontaktů s absolventy, školami, státními, neziskovými i soukromými institucemi. Absolventi fakulty architektury magisterského studijního programu Architektura nacházejí snadno uplatnění na trhu práce nejen v tuzemském ale i mezinárodním měřítku (Španělsko, Velká Británie, Čína). Absolventi fakulty mechatroniky a mezioborových inženýrských studií nacházejí uplatnění jak v průmyslové oblasti, tak i ve službách, finančnictví ap. a jsou profesně adaptabilní. Bakalářské studium připravuje odborníky se znalostmi z oblasti informačních systémů, modelování a informačních technologií aplikovaných na problematiku logistiky, operačního výzkumu, řízení jakosti a spolehlivosti, s důrazem na jejich vzájemnou provázanost. Poptávka praxe je stále vysoká a absolventi fakulty tak nemají problémy s uplatněním.

V posledních deseti letech stále stoupá také zájem o Programy celoživotního vzdělávání, které nabízí Centrum dalšího vzdělávání při TUL. Jedná se o programy z oblasti ekonomie, právo, právní a veřejnoprávní činnost, společenské vědy, nauky a služby, pedagogika učitelství a sociální péče. Počet účastníků v programech celoživotního vzdělávání stoupl mezi lety 1995 a 2003 o 60 %. Centrum dalšího vzdělávání TUL organizuje také vzdělávání v rámci Univerzity třetího věku. Jednosemestrové nebo vícesemestrové studium nabízejí 4 fakulty (pedagogická, hospodářská, textilní a strojní).

Graf 7 Počty účastníků v programech celoživotního vzdělávání 1995-2005

Další aktivity Technické univerzity Liberec

TUL již třináctým rokem realizuje program podpory zdravotně postižených studentů. Jeho cílem je zpřístupnit vysokoškolské studium lidem s postižením a na principu partnerské podpory jim tak přibližovat individuální příležitosti k seberealizaci a následnému pracovnímu uplatnění. Ke koordinování podpůrných aktivit a poskytování odborné pomoci byla ustavena „Akademická poradna a poradna pro občany se zdravotním postižením“, jež je organizační složkou Centra dalšího vzdělávání. Tato poradna má celostátní působnost a je zahrnuta do regionální sítě pracovišť psychosociální pomoci.

V průběhu roku 2005 pokračovala Technická univerzita v Liberci ve svém působení v mezinárodním konsorciu univerzitní sítě s názvem „Univerzita Nisa“ spolu s Hochschule Zittau/Görlitz a Politechnikou Wrocławskou. Studium studijního oboru „Informační a komunikační management“ zabezpečuje hospodářská fakulta společně s fakultou pedagogickou a fakultou mechatroniky a mezioborových inženýrských studií. Fakulta textilní uskutečňuje studijní obor „Joint Master“ v anglickém jazyce. Tento obor je kompatibilní s programem EU „E-team“ (European Masters Degree in Advanced Textile Engineering) a zajistí lepší mobilitu českých studentů v EU.

E-learningové aktivity na TUL jsou stále reprezentovány především rozvojovým projektem „Rozvoj multimediální výuky pro strukturované studijní programy“. Nadále pokračuje projekt MultiEdu04, který volně navázal na „Pilotní projekt multimediální výuky pro nové strukturované studijní programy“ (MultiEdu) z roku 2002.

V Liberci se dále nachází pobočka Vysoké školy Karla Engliše Brno – obory management v podnikání a ekonomie a právo v podnikání. Dále VŠ veřejné správy a veřejných vztahů Praha – obory mezinárodní vztahy a evropská studia, veřejná správa a evropská studia a veřejná správa

SWOT analýza Vzdělávání

Silné stránky

- ⇒ Dostatečný počet předškolních zařízení – MŠ a ZŠ s širokou nabídkou nadstandardní péče, bohatou nabídkou mimoškolních aktivit
- ⇒ U většiny pedagogů MŠ odborná a pedagogická způsobilost na vysoké úrovni, zvyšující se podíl učitelů na ZŠ s odbornou a pedagogickou způsobilostí, kteří pracují s integrovanými žáky, větší aktivita pedagogů v oblasti sebevzdělávání
- ⇒ Město Liberec je důležitým centrem středního školství regionálního významu – široká nabídka středních škol a učilišť včetně nabídky nových i tradičních studijních oborů a učebních oborů typických pro Liberecký kraj
- ⇒ Zvyšuje se podíl mezinárodní spolupráce na základních i středních školách v rámci zdokonalení jazykové výuky, reciproční výjezdy kolektivů do zahraničí
- ⇒ Přítomnost vysokého školství ve městě – existence univerzity s nabídkou oborů technických, ekonomických, přírodních a humanitních věd.
- ⇒ Dobrá uplatnitelnost absolventů studijních oborů fakult TUL na trhu práce
- ⇒ Vybudovaná odborná a provozně technická kapacita škol pro účely rozvoje dalšího a celoživotního vzdělávání

Slabé stránky

- ⇒ Horší kvalita některých budov MŠ – některé budovy nebudou po ukončení hygienických výjimek odpovídat normám vyhl. č. 108/2001 Sb.
- ⇒ Nedostatek pedagogů se speciálním zaměřením na předškolní výchovu
- ⇒ Nízký zájem absolventů pedagogických fakult o práci na ZŠ, příliš vysoké procento pedagogů z řad důchodců
- ⇒ Nedostatečná vybavenost ZŠ, špatný technický stav některých budov ZŠ, zahrad, školních hřišť (vč. jídelen a kuchyní, bazénů apod.)
- ⇒ Neexistence tzv. etopedické školy (speciální pedagogika pro špatně vzdělavatelné děti), obtížná integrace žáků vracejících se z krátkodobých či dlouhodobých diagnostických pobytů (diagnostika porucha chování)

Příležitosti

- ⇒ Podpora pro děti ze sociálně znevýhodněných skupin a rodin a jejich integrace do předškolních zařízení
- ⇒ Zvyšující se podíl dětí mladších tří let v MŠ, vzhledem k nedostatku míst v jeslích by bylo možno danou situaci řešit zřízením oddělení jeslí při mateřské škole

Hrozby

- ⇒ Rozpor požadavků trhu a požadavků žáků a rodičů
- ⇒ Malé zdroje na obnovu a provoz škol
- ⇒ Nekvalifikovaná pracovní síla ve školství
- ⇒ Nízká spolupráce mezi institucemi

KULTURA A CESTOVNÍ RUCH

Kultura, sport a rekreace

Oblast kultury, kulturního dědictví je silně spjata s oblastí cestovního ruchu, obě spolu úzce souvisí, navzájem se překrývají a doplňují. Kultura v návaznosti na cestovní ruch je považována za dynamicky se rozvíjející oblast, která svými dopady ovlivňuje především tvorbu pracovních míst. Celý Liberecký kraj se množstvím památek na svém území řadí mezi nejvýznamnější regiony v rámci celé ČR.

Historické a kulturní památky

Liberec není historickým městem v pravém slova smyslu. Byl významně poničen třicetiletou válkou a většina staré zástavby vzala za své při prudkém rozvoji města ve 2. polovině 19. století. Přesto se na jeho území nachází několik kulturních památek a zajímavých staveb. Mezi nejvýznamnější patří televizní vysílač na vrcholu Ještědu (národní kulturní památka), který je zároveň nejznámějším symbolem města a celého Libereckého kraje. Na území města se nachází celkem cca 116 kulturních nemovitých památek⁴ - např. novorenesanční radnice, jež je symbolem bohatství, hospodářského i kulturního rozvoje města; meteorologický sloup za radnicí; hotel Praha na Benešově náměstí či budova krematoria na Perštýně. Vzhled města dotváří také řada neorenesančních domů (především v centru města), klasicistních domů (např. na náměstí Českých Bratří), zajímavé jsou i funkcionalistické stavby (např. obchodní dům Brouk a Babka, palác Bařa či Štrossova vila na Husově ulici). Význam historických památek dokládá prohlášení centra Liberce o rozloze přibližně 100 ha městskou památkovou zónou v roce 1992. Podrobný přehled nejvýznamnějších památek je uveden v příloze.

Kulturní život

V Liberci existuje řada kulturních institucí a uměleckých těles. Hlavní kulturní dění se odehrává v několika významných institucích – Divadlo F.X.Šaldy (celkem ve městě 4 divadelní scény), Dům kultury a Kulturní a společenské centrum Lidové sady a hvězdy showbyznysu vystupují v moderních prostorech Tipsport arény. Ve městě se dále nachází 2 kina, přírodní amfiteátr, 5 galerií, Krajská vědecká knihovna, Severočeské muzeum a Oblastní galerie jsou dle návštěvnosti nejvýznamnějšími v kraji. Značný regionální význam má i Muzeum historických vozidel, zoologická a botanická zahrada. Centrum Babylon s širokou plejádou atrakcí je již známé po celé ČR. Z uměleckých těles je nejznámější dětský pěvecký sbor Severáček, Liberecký pěvecký sbor Ještěd, dále zde např. existují Smíšený pěvecký sbor Kvintus, liberecké vokální sdružení Rosex, dětské sbory Reneta, Carola, Aries a velký počet školních sborů, hudební skupiny Těla, Jarret, Hush, Folklórní soubor Jizera, Cimbálová muzika Bohuslava Eliáše a další. Zajímavou možnost vyžití nabízí dětem Dům dětí a mládeže Větrník či Centrum volného času Arabela-Liberec.

Město Liberec nabízí také celou řadu kulturních akcí s mnoha hudebními a scénickými vystoupeními. Mezi významné patří letní festival profesionálních loutkových divadel Mateřinka, festival „Nisa-řeka, která nás spojuje“, jehož se zúčastňují obce na řece Nise. Významné jsou i některé výstavy a veletrhy (Veletrh dětské knihy, Dům a zahrada, Dům a bydlení, Nisa schola), oblíbené jsou Oslavy Ještědu. V předvánočním a předvelikonočním čase se konají hojně navštěvované trhy. Kulturní nabídku dále rozšiřuje velké množství plesů, pálení čarodějnic, dětský den, oslavy Silvestra. Přehled nejvýznamnějších institucí, uměleckých těles a významných akcí je uveden v příloze Tab. 11 Nejvýznamnější kulturní

⁴ Evidence Národního památkového ústavu - www.monumnet.npu.cz

instituce a umělecká tělesa v Liberci a Tab. 12 Nejvýznamnější pravidelně pořádané akce v Liberci.

Sport a rekreace

Poloha Liberce umožňuje široké sportovní vyžití, celková nabídka sportovních a rekreačních aktivit ve městě je různorodá. Každá skupina zde může nalézt zajímavé činnosti jak trávit volné chvíle v kteroukoliv roční dobu. Město je velmi dobře vybaveno sportovními zařízeními a rovněž zde působí řada úspěšných sportovních klubů. Mezi nejvýznamnější sportovní zařízení patří:

⇒ Tipsport Aréna s přilehlým multifunkčním komplexem; kde se pořádají sportovní akce v ledním hokeji, tenise, basketbalu, volejbalu, házené, florbalu, futsalu, krasobruslení, boxu, střelbě či atletice. Přilehlý areál nabízí stadion na baseball a softball, hřiště na americký fotbal, odhodiště na atletické disciplíny, tréninkové fotbalové hřiště s umělou trávou, tenisový areál, stadion na fotbal a atletiku, sportovní hala na florbal, basketbal, tenis, fotbal, házenou a s posilovnou pro sportovní oddíly, Svijanská aréna (2 ledové plochy), komplex na ricochet, badminton a tenis. V bezprostřední blízkosti arény se nachází indoor areál – aerobní sál pro judo a ostatní bojové sporty, bowling, gymnastický sál, kuželna, hala na stolní tenis a střelnice.

Ski areál Ještěd, kde má návštěvník k dispozici 12 sjezdovek, kabinovou lanovku, 2- a 4-sedačkové lanovky, vleky a další doplňkový servis. (Příloha Tab. 14 Lanovky, vleky a sjezdové tratě ve ski areálu Ještěd)

⇒ Pro zimní sporty budou sloužit také další dva sportovní komplexy, které jsou budovány v souvislosti s Mistrovstvím světa v klasickém lyžování 2009 (Rekreační a sportovní areál Vesec (RASAV) s celoročním využitím).

Pro relaxačně-sportovní účely je ve městě k dispozici řada dalších zařízení: rekreačně-relaxační areál s plaveckým bazénem, zábavné Centrum Babylon s aquaparkem a dalším zázemím, sokolovna pro sálové sporty, fotbalový stadion U Nisy, plochodrážní stadion ve Starých Pavlovicích, sportovní areál se 2 sportovními halami Technické univerzity v Harcově, v Machníně se nachází golfové hřiště s 9 jamkami, řada tenisových hřišť, přehrada Harcov a celá řada dalších sportovišť. V okolí jsou ideální podmínky pro oblíbenou turistiku, cykloturistiku, běžecké i sjezdové lyžování.

Nejnámějším prvkem dopravní infrastruktury pro cestovní ruch je lanová dráha Horní Hanychov- Ještěd. Zprovozněna byla v roce 1933, v letech 1971-1975 prošla zásadní rekonstrukcí. Lanová dráha se nachází v majetku Českých drah. Má délku 1188 m a překonává výškový rozdíl 401 m. Přepavní rychlostí až 10 m/s přepraví až 35 cestujících za 4 minuty na Ještěd či zpět. Přepavní kapacita činí 1 050 osob za hodinu oběma směry. Provozováno je 16 spojů denně (od 1.2.2007 18 spojů), s výjimkou pondělí (7 spojů). V případě zájmu se konají další mimořádné jízdy, pokud zaplatí min. 30 cestujících. V zimním období ČSAD Liberec provozuje skibus z centra města do Bedřichova. Značné množství skibusů je provozováno do skiareálu Ještěd (více viz Příloha Tab. 8 Skibusy do skiareálu Ještěd v zimě 2007).

Mezi nejvýznamnější akce pořádané v Liberci patří závody světového poháru ve skocích na lyžích a severské kombinaci a také v Tipsport aréně se již uskutečnila řada sportovních akcí mezinárodního významu – tenisový Davis Cup (Česko – Německo) a Fed Cup, či několik reprezentačních utkání ledního hokeje v rámci Euro Hockey Tour. (Dále Příloha Tab. 13 Nejvýznamnější pravidelné sportovní akce v Liberci)

Cestovní ruch

Město Liberec představuje zajímavou turistickou destinaci a nabízí návštěvníkům ideální kombinaci historických památek a bohatého společenského, kulturního a sportovního dění ve městě i okolí. Město Liberec leží z hlediska turistického ruchu v mimořádně příznivé poloze na rozhraní Jizerských hor a Ještědského hřbetu, je obklopeno rozsáhlými lesy a okolí nabízí velmi dobré možnosti pro turistiku a trávení volného času po celý rok. (více viz Příloha Tab. 9 Hlavní atraktivita pro cestovní ruch v Liberci)

Ubytovací zařízení

Liberec disponuje poměrně rozsáhlými ubytovacími kapacitami. V databázi městského informačního centra (dále MIC) je evidováno 19 hotelů, 23 penzionů, 2 motely, jeden autokemp (s kapacitou 200 lůžek) a 13 ubytování v soukromí. Dle údajů MIC je celková kapacita lůžek ve městě 4 738. Hotely a motely představují 52 % kapacity a 12 % ubytovacích kapacit připadá na penzióny a apartmány. V letních měsících ubytovací kapacity navyšují vysokoškolské koleje ve Starém Harcově. (viz Příloha Tab. 7 Ubytovací zařízení v Liberci)

Stravování a ostatní služby pro cestovní ruch

Rovněž možnosti stravování jsou velmi dobré. MIC evidovalo v polovině prosince 2005 na území města Liberce 52 restaurací a jídelen, 3 vegetariánské restaurace, 14 pivnic, 16 pizzerií, 14 barů, 7 zařízení pro pořádání diskoték, 10 vináren a 13 restauračních zařízení s hudbou, 20 kaváren, 13 cukráren, 7 čajoven a 5 bister, přičemž některá zařízení plní více funkcí, proto mohou být uvedena ve více kategoriích. S výjimkou cukráren, diskoték a restaurací s hudbou vždy platí, že více než polovina zařízení je lokalizována v centru (městská část Liberec 1-Staré Město).

Podrobné informace pro turisty poskytuje městské informační centrum (MIC) umístěné v přízemí budovy radnice a Turistické informační centrum Liberec. MIC poskytuje informace o městě a okolí, o umístění firem, o kulturních a sportovních akcích a jízdních řádech. Dále prodává vstupenky na různé kulturní a sportovní akce, turistickou literaturu, zprostředkovává ubytování a průvodcovské služby po městě a okolí.

Závěr

Cestovní ruch patří mezi významné a nepostradatelné faktory regionálního rozvoje i celé ekonomiky, jeho úloha neustále roste a stává se dynamickou složkou rozvoje. Rozvoj cestovního ruchu má značný vliv na prosperitu města ve všech směrech a oblastech. Přínosem je jednak vznik nových pracovních příležitostí v zařízeních cestovního ruchu, dále také podpora rozvoje standardních služeb a obchodu, přináší značnou, koupěschopnou poptávku (turisté více utrácejí). Rozvoj CR také vytváří tlak na investice do infrastruktury a tlak na zvyšování péče o vzhled města, což opět vede k tvorbě pracovních příležitostí, ke zvyšování daňových příjmů a k řadě dalších pozitivních efektů.

Potenciál přírodních atraktivit a historických pamětihodností města Liberec a jeho okolí je značný. Ze strany turistů, návštěvníků města a regionu je v současné době vyvíjen tlak na vytváření dalších, nových přídavných prvků cestovního ruchu, rozvíjejících klasické standardní služby, jež mu splní jeho požadavky aktivního trávení volného času. Mezi tyto aktivity lze zahrnout především cyklotrasy a turistické trasy s doplňkovými službami, sportovní zařízení, pořádání kulturních a společenských akcí, prezentace tradičních zvyků obyvatelstva atd. Nabídka těchto aktivit a podmínky pro jejich další rozvoj jsou ve městě a jeho blízkém okolí velmi dobré.

SWOT analýza Kultura a cestovní ruch:

Silné stránky:

- ⇒ Liberecký kraj je bohatý na atraktivní přírodní potenciál – z hlediska návštěvnosti zpřístupněných a zpoplatněných památek je celý Liberecký kraj na 6. místě v celorepublikovém přehledu
- ⇒ Dobrá nabídka přírodních i kulturních atraktivit pro letní i zimní rekreaci a cestovní ruch
- ⇒ Velký počet kulturních institucí a pestrá nabídka kulturního programu
- ⇒ Široká nabídka aktivit pro relaxačně-sportovní účely
- ⇒ Široká nabídka ubytovací kapacit různých kategorií
- ⇒ Kvalitní infrastruktura pro sportovní účely (celonárodní, mezinárodní)

Slabé stránky

- ⇒ Špatný až havarijní stav některých památkových objektů, např. budova městských lázní, kostel Máří Magdalény, domy na nám. Českých Bratří
- ⇒ Nevyhovující technický stav kin
- ⇒ Zánik tradice výstavnictví vlivem budování nově vzniklého Centra vzdělanosti Libereckého kraje
- ⇒ Špatná kvalita některých stravovacích zařízení, především ve vztahu k dodržování hygienických norem, ale i předražování
- ⇒ Kriminalita v místech zvýšeného pohybu osob – centrum města, lyžařské areály či obchodní centra (kapesní krádeže, krádeže a vykrádání vozidel, krádeže lyžařského vybavení, jízdních kol apod.)
- ⇒ Malé množství produktů cestovního ruchu zaměřených na konkrétní cílové skupiny

Příležitosti

- ⇒ Rozvoj mezinárodní spolupráce, vč. programů EU na podporu kultury, sportu, cestovního ruchu
- ⇒ Oprava městských lázní
- ⇒ Oprava kulturních památek a turistických atraktivit (např. Liberecká výšina)
- ⇒ Další rozvoj sportovních zařízení
- ⇒ Propagace města a regionu v ČR i zahraničí i v souvislosti s MS v klasickém lyžování 2009

Hrozby

- ⇒ Nedostatek financí na kulturu, sport, cestovní ruch
- ⇒ Pokles cestovního ruchu v souvislosti s negativním obrazem ČR v zahraničí
- ⇒ Zánik kin v centru města v souvislosti s plánovanou výstavbou multikina
- ⇒ Plánovaný zánik výstaviště s dlouholetou tradicí
- ⇒ Nevyváženost investic v oblasti kultury, sportu a cestovního ruchu (téměř výhradní orientace na prioritní projekt infrastruktury pro MS 2009)

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Vodní hospodářství

Hlavním tokem města je Lužická Nisa s pravostranným přítokem Černou Nisou. V r. 1994 byla vybudována čistírna odpadních vod pro města Liberec a Jablonec n. N., která významně ovlivnila kvalitu vody v Lužické Nise. Nicméně v plaveninách Lužické Nisy se vyskytuje arsen, kadmium, rtuť a benzo(a)pyren. Zatížení sedimentů těmito látkami je dosud jen mírné, problémem je ovšem znečištění biofilmu, zejména arsenem a olovem (nejvyšší koncentrace v ČR).

V Jizerských horách jsou dva zdroje povrchové pitné vody – vodní nádrž Josefův Důl, ze které je dodávána pitná voda zejména pro Liberec (dále také z CHOPAV Severočeská křída), a vodní nádrž Souš, z níž je zásobován pitnou vodou Jablonec nad Nisou a jeho okolí. Největší nádrží na území města je přehrada Harcov, která slouží hlavně k rekreačním účelům. Kvalita vody je v letním období pravidelně kontrolována.

V rámci ochrany před povodněmi je jedním z povodňových opatření zpracování povodňových plánů, jejichž cílem je zajistit dobrou připravenost na povodně, a tím minimalizovat jejich škodlivé následky. Tyto plány podléhají každoroční revizi. Jsou podkladem pro rozhodování povodňových orgánů. Z hlediska povodňových rizik jsou významnými vodními toky: Lužická Nisa, Ostašovský potok, Plátenický potok, Radčický potok, Ruprechtický potok, Doubský potok, Františkovský potok, Harcovský potok, Luční potok a Janovodolský potok.

Vodovody a odpadní vody

Společnost Severočeské vodovody a kanalizace pravidelně monitoruje kvalitu vody. V parametru dusičnanů voda z kohoutku předčí i některé balené vody. Vodovodní síť je však v mnoha lokalitách zastaralá a ve špatném technickém stavu. Největším problémem v oblasti čištění odpadních vod je směšování balastních a splaškových vod a jejich společné svedení na ČOV a zastaralost kanalizační sítě. Většina kanalizační sítě je stáří 50–80 let, tedy naprosto v technicky nevyhovujícím stavu. Na kanalizaci jsou často napojeny místní zatrubněné recipienty, které je nutno vydělit z kanalizačního systému. V řadě menších obcí se přitom jedná o původně dešťovou kanalizaci, případně odvodnění komunikací, do kterých byly postupně napojovány splaškové odpadní vody.

Ovzduší

Kvalita ovzduší je nejvíce ovlivňována emisemi z dopravy a ze spalovacích procesů. Přestože u některých kategorií stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší došlo oproti roku 2000 k mírnému nárůstu emisí, celkově byl zaznamenán pokles emisí hlavních znečišťujících látek u tuhých znečišťujících látek, SO₂, NO_x a u CO. Nejvýznamnějším velkým zdrojem znečišťování ovzduší v Liberci nadále zůstává Teplárna Liberec a.s. a spalovna komunálního odpadu Termizo Liberec a.s. V oblasti dopravy je emisní situace ovlivňována nárůstem počtu automobilů. Odhaduje se, že emisní hodnoty v Libereckém kraji narostou v roce 2010 o 20-30% a pravděpodobně budou přesahovat celostátní průměr vlivem napojení kraje na evropskou dálniční síť. Zlepšení situace u zplodin automobilů by měla přinést emisní limity EURO 3 a 4.

Z hlediska imisí jsou dlouhodobě nejproblematičtějšími látkami přízemní ozón a těžké kovy v prašném aerosolu (kadmium, arsen, nikl). Tyto látky trvale překračují stanovené limitní hodnoty. Stanice Liberec – střed města vykázala v posledních letech u koncentrací kadmia a arsenu pokles, nikl má však prakticky po celé sledované období nadlimitní koncentrace. Nejvýznamnějším zdrojem kadmia je místní spalovna. Rovněž dálkový přenos znečištění ovzduší (elektrárna v Turówě) negativně ovlivňuje kvalitu ovzduší na Liberecku. Podíl

dálkového přenosu na imisní situaci oxidu dusičitého se liší podle charakteru území. V silně zatížených místech dosahuje 40-60 % imisní zátěže.

Odpady

Zastupitelstvo Statutárního města Liberce schválilo dne 29. září 2005 usnesením č. 185/05 Plán odpadového hospodářství Statutárního města Liberec na období let 2005 – 2010. Plnění tohoto plánu je v gesci odboru komunálních služeb Statutárního města Liberec oddělení odpadů.

Evidovaná produkce odpadů ve vybraných odvětvích podle OKEČ na území Liberce se v posledních letech pohybuje mezi 0,2-0,3 mil. t/rok a v posledních letech měla s výjimkou nebezpečných odpadů sestupnou tendenci. Mezi největší evidované producenty odpadů patří veřejná správa a obrana, stavebnictví, velkoobchod, výroba motorových vozidel, přívěsů a návěsů, výroba nábytku a ostatní zpracovatelský průmysl, výroba ostatních nekovových minerálních výrobků, výroba a rozvod vody. V oblasti nebezpečných odpadů jsou významnými producenty vydavatelství, tisk a reprodukce zvukových a obrazových nahrávek, výroba nábytku a ostatní zpracovatelský průmysl, výroba ostatních nekovových minerálních výrobků, výroba motorových vozidel, textilní průmysl, velkoobchod, výroba strojů a zařízení, výroba a rozvod vody, zpracování druhotných surovin.

V celorepublikovém srovnání Liberec je nadprůměrný v produkci jen v několika druzích odpadů, k nimž patří: odpadní kyseliny a jejich roztoky, odpady barev a laků, odpady z povrchových úprav, vadné šarže, zemina a kameny, textilní materiál.

Potenciál druhotných surovin v komunálním odpadu (papír, plasty, sklo, kovy) je nejvyšší v rámci kraje (cca 37 %). Největší potenciál má domovní odpad papíru z centrálně vytápěné zástavby a od živnostníků, následován domovním odpadem skla a kovů.

Materiálově je využit menší podíl (evidovaných) odpadů (cca 30 %), energeticky využito či skládkováno je cca 15 % odpadů. Skladováno je pouze do 5 % odpadů, dovoz a vývoz představují souhrnně pouze cca 1 % odpadů. Asi 1,5 % produkce odpadů původců bez ohlašovací povinnosti představují nebezpečné odpady (vytvrzené barvy a laky, vývojky a ustalovače, kyseliny a alkálie, oleje a brzdové kapaliny, kaly z odlučovačů olejů, rozpouštědla, čisticí tkaniny, olovené akumulátory, ostré předměty, zdravotnický odpad, vyřazené chemikálie a léky, zářivky) pocházející především z provozoven fotoslužeb, truhlářství, tiskáren, zubních ordinací, autoopraven, autodopravy, humánních a veterinárních ordinací a škol.

Základním prvkem systému pro využívání odpadů v Liberci je Závod pro termické využití odpadů. Úvahy o realizaci spalovny odpadů se objevily v době, kdy kapacita teplárny přestala stačit potřebám a místo výstavby dalšího kotle se plánování zaměřilo na přípravu závodu, který by měl v první řadě posílit kapacity výroby tepla v Liberci a zároveň napomoci při řešení problematiky odpadů. Dnes tento závod představuje z hlediska ochrany životního prostředí v ČR špičkové zařízení, které účinně odstraňuje polutanty včetně anorganických polutantů ať již v pevné či plynné formě, dioxinů, snižuje i koncentrace oxidů dusíku. Zároveň splňuje požadavek strategie nakládání s odpady v ČR energetického využívání odpadů.

Výroba elektrické energie v Termizu se zvyšuje aniž by docházelo k významnějšímu nárůstu objemu spálených odpadů (v letech 2000-2006 kolísá mezi 74,6t a 96,6t). V roce 2006 bylo do sítě Teplárny Liberec dodáno 671 128 GJ tepla, což od r. 2000 představuje 40% nárůst a zvýšila se tak i výroba elektrické energie na 7,4 GWh dodaných mimo spalovnu (dokonce 120% nárůst). V závodě dochází též k separaci kovového odpadu (v roce 2006 – 1502 t železného odpadu). Nicméně snaha zvyšovat materiálové využití odpadů (recyklace) má i svá

environmentální (i finanční) omezení, která spočívají v určitém „opotřebením“ životního prostředí.

Hluk

Akustickou zátěž města v současné době ovlivňují dva protichůdné trendy: 1) neustále rostoucí dopravní zátěž a současně nedostatečná údržba komunikací vede k nárůstu hluku zejména v lokalitách přilehlých k frekventovaným komunikacím; 2) naopak vymístění průmyslových činností na okraj města vč. modernizace objektů a jejich stacionárních zdrojů hluku (VZT, klimatizační jednotky, technologické celky) akustickou zátěž naopak snižuje.

Veřejná zeleň

Na území města připadá téměř 40 % jeho rozlohy na lesní plochy, které však nejsou vždy reálně zalesněné a některé z nich jsou a budou ohroženy odlesněním v souvislosti s tlaky na růst ploch pro rekreaci a rozšiřování ploch pro lyžařské sporty. Na území Liberce je více než 80 ploch parkově upravovaných o celkové rozloze 22 ha a další ošetřovaná veřejná sídlištní zeleň. Liberec však nemá jediný veřejný park rozlohou úměrný velikosti města, počtu obyvatel a jeho ambicím. Z tohoto důvodu by mělo být předmětem pozornosti zvýšení rozlohy veřejné zeleně (město má ve správě 168 ha) jak kolem vodních toků (město má ve správě více než 16 km drobných vodních toků) a vodních nebo zamokřených ploch. Rozšiřováním a zakládáním veřejné zeleně lze také přispět k ochraně proti hluku, ke zlepšování mikroklimatu a k podpoře biodiverzity. Z těchto důvodů a s ohledem na národní a evropské dotační programy by bylo vhodné revidovat zpracovaný generel zeleně města a provést potřebné úpravy i v územně plánovací dokumentaci.

Na území města jsou vyhlášena čtyři zvláště chráněná území a přírodní park ve smyslu zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

Chráněná krajinná oblast (CHKO) Jizerské hory

CHKO Jizerské hory byla vyhlášena v roce 1967 na území Jizerských hor s cílem zabezpečit zachování, využívání a obnovu přírodního prostředí a ochranu vzhledu krajiny, která je charakteristická vysokým zastoupením lesní půdy, vodoakumulačním systémem, existencí zbytků přirozených ekosystémů a harmonicky utvářenou zemědělskou krajinou bohatou na nelesní zeleň a urbanistické hodnoty (výnos MK č. 13853 / 67 ze dne 8.12.1967). Hranice CHKO prochází okrajovou severovýchodní a východní částí Liberce a zahrnuje části katastrálních území (k.ú.) Radčice, Kateřinky, Starý Harcov a Lukášov.

Národní přírodní rezervace (NPR) Karlovské bučiny

NPR Karlovské bučiny byla zřízena výnosem MK ČSR č. 18.078/72 ze dne 29.12.1972. Vyhlášení směřuje k ochraně pestrých vegetačních typů vápnomilných bučin subatlantického charakteru. Rezervace o rozloze 42,19 ha se rozkládá v k.ú. Machnín.

Přírodní rezervace (PR) Hamrštejn

PR Hamrštejn byla zřízena výnosem MK ČSR č. 18.124/72 ze dne 29.12.1972. Vyhlášení směřuje k ochraně přirozených smíšených porostů s bohatou florou teplomilného charakteru. Rezervace o rozloze 27,24 ha se rozkládá v k.ú. Machnín.

Přírodní památka (PP) Terasy Ještědu

PP Terasy Ještědu byla vyhlášena nařízením OkÚ v Liberci č. 3/1995 ze dne 27. 6. 1995. Předmětem ochrany je unikátní komplex kryoplanačních teras, mrazových srubů a srázů, izolovaných skal a skalních hradeb a dalších geomorfologických útvarů na severním svahu hory Ještěd a suťová pole na vrcholu Ještědu jako biotop vzácných druhů bezobratlých

živočichů. Území o rozloze 119,91 ha se rozkládá v k.ú. Horní Hanychov a mimo správní hranice města dále v k.ú. Světlá pod Ještědem a v k.ú. Novina u Liberce.

Přírodní park Ještěd

Posláním přírodního parku Ještěd je zachovat a ochránit ráz krajiny s významnými přírodními a estetickými hodnotami, zejména lesními porosty, dřevinami rostoucími mimo les, vodními toky a charakteristickou strukturou zemědělských kultur při umožnění únosného turistického využití a rekreace i únosné urbanizace pro stabilizaci života a hospodaření v obcích a pro dosažení obnovy dnes narušených ekosystémů. Park se rozkládá v okrese Liberec na ploše 93,6 km², z toho 67,3 % pokrývají lesy. Nejvyšším bodem je vrchol Ještědu (1012 m n. m.). Park pokrývá nebo částečně zasahuje na území 15 obcí. Na území města zasahuje na k.ú. Horního Hanychov a k.ú. Horní Suchá.

Návrh na zřízení přírodní rezervace Ještěd

Odbor životního prostředí magistrátu města Liberce připravil návrh na vyhlášení přírodní rezervace Ještěd. Motivem vyhlášení přírodní rezervace je ochrana zbytků vrcholového fenoménu kdysi plně vyvinutého. Navrhovaná přírodní rezervace o rozloze 4,85 ha se rozkládá v k.ú. Horní Hanychov.

Územím města prochází pět naučných stezek – Terasy Ještědu, Ještědské vápence, Lesní naučná stezka Harcov, Vesecké údolí a Ministezka Lidové sady – o celkové délce 27,6 km a s celkovým počtem 46 informačních zastavení.

Ochrana přírody a krajiny se však nesmí omezovat pouze na „chráněná území“ nacházející se mimo zastavěná území. Součástí krajiny jsou i kulturní a technické památky, soubory významných staveb a také prostory přitahující zvýšené počty návštěvníků nebo uživatelů.

V roce 2007 vyhlášený program MZe ČR nabízí obcím dotaci až do výše 100 % nákladů na pořízení krajinného plánu s vazbou na územní plán a komplexní pozemkové úpravy. Krajinný plán podporuje ochranu krajinně-ekologických a socio-ekonomických hodnot krajiny a má vytvářet podmínky i pro zlepšení rekreačního potenciálu a turistického rozvoje, ale i pro zlepšení místní identity, apod.

SEZNAM PAMÁTNÝCH STROMŮ NA ÚZEMÍ STATUTÁRNÍHO MĚSTA LIBEREC

Strom	Pozemek	Katastrální území	Místo
Buk lesní červenolistá forma (Fagus sylvatica var. rubra)	p.p.č. 461/2	Liberec	Frýdlanstská ulice
Buk lesní červenolistá forma (Fagus sylvatica Var. rubra)	p.p.č. 2495/1	Liberec	Klostermannova ulice
Lípa srdčitá (Tilia cordata)	p.p.č. 785/1	Staré Pavlovice	ulice Na Mlýnku
Duh letní (Quercus robur)	p.p.č. 1005/6	Horní Růžodol	u Horizontu

SEZNAM REGISTROVANÝCH VKP NA ÚZEMÍ STATUTÁRNÍHO MĚSTA LIBEREC

Číslo	Název	Katastrální území	Datum Registrace
1	Zajatecký hřbitov	Horní Suchá, p.p.č. 159	15.11.1995
2	Lesík U Letiště	Růžodol I	21.11.1995
3	Rybník "Textilana"	Rochlice, p.p.č. 1470/1, 1453/2, 1464/2, 1469 část, 1470/4, 1474	11.11.1995
4	Park Štefánikovo Náměstí	Liberec, p.p.č. 3074	22.11.1995
5	Park Sukovo Náměstí	Liberec, p.p.č. 3015/1	22.11.1995
6	Jírovec, Blažkova	Liberec, p.p.č. 1497/1	20.11.1995
7	Liliovnlk tulipánokvětý, U Soudu	Liberec, p.p.č. 1822	26.2.1996
8	Jírovec, Guttenbergova	Liberec, p.p.č. 889 část, dvůr u domu č.p.1 18	26.2.1996
9	Buk, Kostelní	Liberec, p.p.č. 174/2 část a 174/1 část, ulice Kostelní 10/5	26.2.1996
10	Zahrada. Alšova	Starý Harcov, p.p.č. 604, Alšova 12	26.2.1996
11	Tři lípy s křížem, Horská	Ruprechtice, p.p.č. 2069 část a 843 část, ulice Horská	26.2.1996
12	Dvě lípy, boží muka, studánka	Kateřinky, Pod Dračím Kamenem	5.3.1996
13	Dvě lípy a kaplička, Selská	Staré Pavlovice, p.p.č. 658/3, 660, 666	5.3.1996
14	Lípa a boží muka. U Sila	Vratislavice nad Nisou, p.p.č. 2227	5.3.1996
15	Skupina čtyř lip, U Vysílačky	Rochlice, p.p.č. 1562/3	5.3.1996
16	Jinan, Matoušova	Liberec, p.p.č. 4214, 4215, Matoušova 406/20	5.3.1996
17	Lípa, Riegrova	Liberec, p.p.č. 2926, 6010/1, Riegrova 1260/10	22.3.1996
18	Jilm, Klášterní	Liberec, p.p.č. 827/1 část, 825/3 část	22.3.1996
19	Jasan, Na zápraží	Liberec, p.p.č. 1621/2, 1622, 1619, 5838, Na Zápraží 408/3	22.3.1996
20	Jasan, Ještědská	Dolní Hanychov, p.p.č. 505	22.3.1996
21	Lípa. Jizerská	Starý Harcov, vedle restaurace "Březová alej" čp. 192/2	22.3.1996
22	Jírovec, Jizerská	Starý Harcov, p.p.č. 1238 část (ul. Jizerská), 152/2 část (ul. Na Bohdalci)	22.3.1996
23	Borovice rumelská. Vítězná	Liberec, p.p.č. 3062/1, Vítězná 665119	3.4.1996
24	Alej lip, Masarykova	Liberec, p.p.č. 6009, Masarykova třída	3.4.1996
25	Buk a alej lip, Rychtářská	Ruprechtice, p.p.č. 211/2 část, 1443/1 část, 1443/86 část, 218/2	3.4.1996
26	Park Petra Bezruče	Liberec, Lidové Sady	3.4.1996
27	Park Přemyslova	Liberec, p.p.č. 2330	3.4.1996
28	Park Na Rybníčku	Liberec, Třída 1. Máje, ulice U Jezu	22.3.1996
29	Alej platanů, 1. Máje	Liberec, p.p.č. 5869, Třída 1. Máje	3.4.1996
30	Alej lip, Sokolská	Liberec, p.p.č. 5978	3.4.1996
31	Dub bahenní, Klostermannova		zrušen 30.4. 2001
32	Bývalý lom, Jablonecká - Kunratická	Rochlice u Liberce, p.p.č. 1489	8.12.1998
33	Alej jírovců a dub, U Obrázku	Ruprechtice, p.p.č. 607, 808, 809, 861, 899	9.12.1998
34	Vrba bílá, Sokolovská	Ruprechtice, p.p.č. 1422/9, Sokolovská X Borový Vrch	zrušen 21.11.2003
35	Dub letní, Novorudská	Starý Harcov, p.p.č. 966	9.12.1998
36	Bývalý lom, Na Výběžku	Starý Harcov, p.p.č. 1141/1	8.12.1998
37	Lípa, Irkutská	Horní Hanychov, p.p.č. 310/1	7.12.1998
38	Lípa a kříž, Vyhlídková	Vesec, p.p.č. 1171, 1047, 1169,1, Vyhlídková čp. 286	7.12.1998
39	Olše, Raspenavská	Radčice u Krásné Studánky, p.p.č. 27, Raspenavská č.p. 26	9.12.1998
40	Lípa, Výletní	Radčice u Krásné Studánky, p.p.č. 228/4, 668	9.12.1998

Strategie rozvoje Statutárního města Liberec 2007 - 2020

41	Lípa, Ke Sluji	Radčice u Krásné Studánky, p.p.č. 245/2, 638/2	11.12.1998
42	Lípa u MŠ, Výletní	Radčice u Krásné Studánky, stp.č. 66	11.12.1998
43	Lípa, Ke Sluji x V Rokli	Radčice u Krásné Studánky, p.p.č. 245/2, 638/2, 636/2, 668	11.12.1998
44	Lípa, Selská	Staré Pavlovice, p.p.č. 676, 660	7.12.1998
45	Lípa, Divoká	Ruprechtice, p.p.č. 2148/3	9.12.1998
46	Lípa, Baltská	Ruprechtice, p.p.č. 245	9.12.1998
47	Lípa, Novorudská	Starý Harcov, p.p.č. 968	9.12.1998
48	Porost lip, habrů, bříz a buků	Kateřinky u Liberce, p.p.Č. 325/1	19.5.2000
49	Park "U spořitelny"	Liberec, p.p.Č. 74/2, 74/3, Felberova - Rumunská	19.5.2000
50	Park "U kostela sv. Kříže"	Liberec, p.p.Č. 1900, 1848/1	19.5.2000
51	Alej lip, Elišky Krásnohorské	Ruprechtice, p.p.Č. 1743/1, 1746/84, 1746/82, 1746/27, 1742/8	11.12.2004
52	Ruprechtický lesík	Ruprechtice, p.p.č. 1137/1, 1260, 1137/81	13.9.2005
53	Císařská alej	Dlouhý Most, Vesec	16.8.2005
54	Ruprechtické buky	Ruprechtice, p.p.Č. 388/1, 398, 401, 402	22.11.2005

SWOT analýza Životní prostředí

Silné stránky

- ⇒ Koncentrace technických a stavebních památek industriální architektury
- ⇒ Koncentrace významných staveb a architektonických souborů
- ⇒ Přítomnost a blízkost zvláště chráněných území přírody a krajiny
- ⇒ Přítomnost rekreačně využitelné vodní nádrže v centru města
- ⇒ Nabídka atraktivních míst a prostorů pro rekreaci, cestovní ruch a volnočasové aktivity
- ⇒ Vybudován hlásný povodňový systém a povodňové plány
- ⇒ Nedochází k překračování imisních limitů pro ochranu zdraví pro oxid siřičitý, oxid uhelnatý a olovo, nižší měrné emise na obyvatele u oxidu siřičitého, oxidů dusíku a oxidu uhelnatého
- ⇒ Sestupná tendence produkce odpadů
- ⇒ Dostupnost zpracovatelské kapacity plastových odpadů
- ⇒ Ve městě a v dostupné vzdálenosti jsou k dispozici kapacity pro úpravu a zneškodnění řady druhů nebezpečných odpad
- ⇒ Vysoký podíl energetického, environmentálně velmi příznivého, využití odpadů, které by byly jinak skládkovány

Slabé stránky

- ⇒ Výrazný nárůst zastavěných ploch
- ⇒ Výrazný nárůst zemědělsky neobdělávaných a zarůstajících / zaplevelených ploch
- ⇒ Výrazný nárůst opuštěných a nevyužívaných výrobně skladovacích ploch (brownfields)
- ⇒ Úbytek a ohrožování vodních ploch, nedostatek snadno přístupných městotvorných vodních ploch
- ⇒ Úbytek a ohrožení lesních porostů a stabilizace půdy v přírodním parku Ještěd
- ⇒ Nedostatek finančních prostředků na záchranu a údržbu kulturních památek, zanedbávání, devastace a likvidace technického a průmyslového dědictví
- ⇒ Nízký podíl veřejné zeleně na obyvatele a návštěvníky města
- ⇒ Opakující se povodňové stavy v některých lokalitách (Machnín, Vratislavice)
- ⇒ Nadále trvají problémy s rychlým odtokem a odvedením srážkových vod.
- ⇒ Nedostatečná přirozená retenční schopnost krajiny mnoha oblastí LK, způsobená odlesněním, obnažením povrchu půd, existencí zpevněných nepropustných ploch
- ⇒ Dálkový přenos znečišťujících polutantů z polské elektrárny Turow
- ⇒ Významný podíl kategorie malých zdrojů (REZZO 3) na celkovém znečištění ovzduší
- ⇒ Výrazně vyšší měrné emise na obyvatele u tuhých látek a těkavých organických látek, emise z dopravy (NO_x – 70%, CO – 40%)
- ⇒ V některých lokalitách překračování imisních limitů pro ochranu zdraví u ozónu a možnost překročení hodinové koncentrace oxidu dusičitého
- ⇒ Zvyšování produkce komunálních odpadů
- ⇒ Nízký podíl materiálového využití některých složek komunálních odpadů

- ⇒ Absence zpracovatelských kapacit (autovraky, přenosné zdroje proudu)
- ⇒ Staré zátěže (průmyslové areály, skládky)
- ⇒ Velké ztráty tepla v rozvodech tepla
- ⇒ Nedostatečná tepelná izolace velkého počtu budov

Příležitosti

- ⇒ Národní a evropské programy péče o krajinu
- ⇒ Zpracování krajinného plánu města (s dotací až do 100 % nákladů od MZe ČR)
- ⇒ Stanovení základní koncepce rozvoje odkanalizování a likvidace odpadních vod a návrh opatření, které zajistí plnění požadavků Implementačního plánu Směrnice rady č.91/271/EEC o čištění městských odpadních vod, Usnesení vlády ČR č. 1236 ze dne 9.prosince 2002 a Nařízení vlády ČR č. 61/2003 Sb. o ukazatelích přípustného znečištění povrchových a odpadních vod
- ⇒ Vytvoření podmínek pro zlepšení odtokových poměrů v území s minimalizací povodňových rizik
- ⇒ Zvýšení kapacity spalovny pro energetické účely
- ⇒ Využití potenciálních zdrojů biomasy, štěpky a dalších alternativních zdrojů energie
- ⇒ Modernizace a optimalizace soustav CZT a přípravy teplé užitkové vody

Hrozby

- ⇒ Nová legislativa vztahující se k životnímu prostředí a s ním spojené nákladné opatření
- ⇒ Prodloužení schvalovacích procesů koncepcí i záměrů
- ⇒ Globální změny klimatu, nepředvídatelné změny počasí
- ⇒ Invazivní rostliny a živočichové
- ⇒ Nevyřešení dopravní situace ve městě – průjezd centra
- ⇒ Úniky chemických látek

Návrhová část

Vize:

- Liberec bude **významným evropským** městem s obnovenou **metropolitní** funkcí, jehož vliv bude **přesahovat hranice** mezi státy, městem přátelským a tolerantním, otevřeným i příslušníkům jiných národů a kultur.
- Bude centrem kultury a **vzdělanosti**, městem prestižních vysokých a středních škol, které vychovávají všestranně připravené odborníky. Místní **univerzita a vysoké školy** budou **propojeny s vývojovými a výzkumnými** pracovišti, která se budou podílet na zavádění **nových technologií** do místních průmyslových podniků. V návaznosti na progresivní průmyslové obory bude rostoucí počet pracovních míst ve městě nabízet sektor **služeb**.
- Město bude nabízet **příjemné podmínky pro život**, zdravé a **bezpečné** bydlení a atraktivní nabídku příležitostí pro aktivní trávení **volného času**. Jedinečná **poloha a okolí** města bude i díky výborné **dopravní** dostupnosti a **napojení** Liberce na evropskou komunikační síť využita pro rozvoj cestovního ruchu a pořádání **akcí mezinárodního významu**.

Globální cíle:

1. Přitažlivé město pro obyvatele, návštěvníky, investory, podnikatele rozvíjející se v souladu s udržitelným rozvojem
2. Stabilní pozice a vyvážený rozvoj ekonomické, společenské, kulturní, sociální, zdravotní a technické infrastruktury
3. Rozvinutá infrastruktura v oblasti vzdělávání, zdravotnictví a sociálních věcí
4. Město spolupracující se sousedními obcemi, regionem, euroregionem

Strategické cíle:

A. Ekonomický rozvoj – podpora malých a středních podniků, podpora zaměstnanosti, podpora znalostní ekonomiky, diverzifikace místní ekonomiky

B. Sociální rozvoj a zdraví - lepší zaměstnanost prostřednictvím kvalitnějšího vzdělávání a odborné přípravy, podpora sociálního začlenění a rovných příležitostí pro všechny a to ve všech oblastech života, rozvoj občanské společnosti

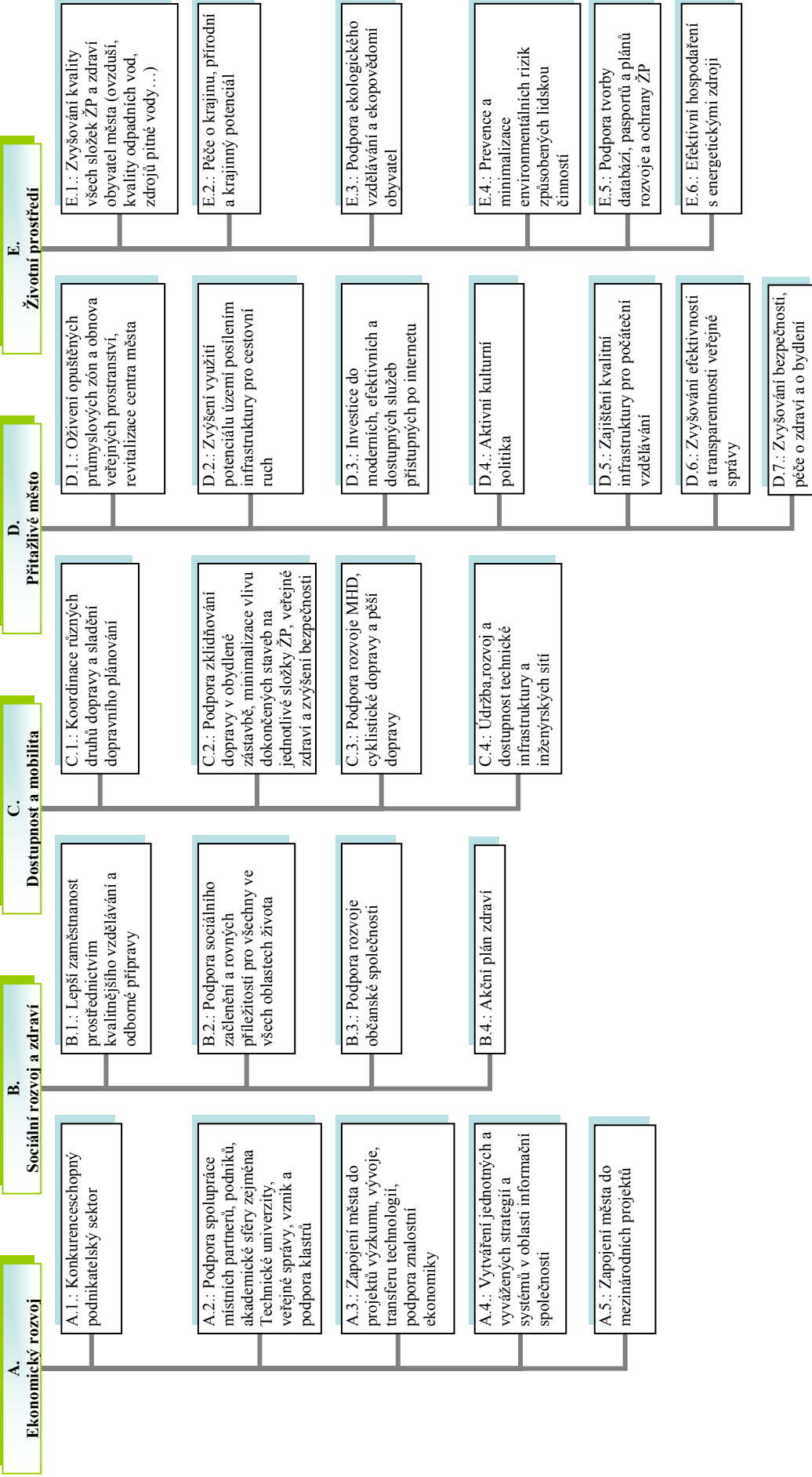
C. Dostupnost a mobilita – dopravní dostupnost, dopravní plánování, zklidňování dopravy, bezpečnost dopravy, dostupnost technické infrastruktury a inženýrských sítí

D. Přitažlivé město – dostupnost služeb a informací, přírodní a fyzické prostředí, architektura, cestovní ruch, kultura

E. Životní prostředí – kvalitní životní prostředí, kvalita ovzduší, zdrojů pitné vody, nakládání s odpady, obnovitelné zdroje energie

Globální cíle:

Přitažlivé město pro obyvatele, návštěvníky, investory, podnikatele rozvíjející se v souladu s udržitelným rozvojem
 Stabílíni pozice a vyvážený rozvoj ekonomické, společenské, kulturní, sociální, zdravotní, zdravotní a technické infrastruktury
 Rozvinutá infrastruktura v oblasti vzdělávání, zdravotnictví a sociálních věcí
 Město spolupracující se sousedními obcemi, regionem, euroregionem

Strategický cíl A: Ekonomický rozvoj

Podpora malých a středních podniků, podpora zaměstnanosti, podpora znalostní ekonomiky, diverzifikace místní ekonomiky

Nezbytnou podmínkou ekonomického rozvoje je zachování kvality života občanů a úrovně ochrany životního prostředí. Mezi nejdůležitější faktory kvality života jedince patří zdraví.

Rozvojové opatření A.1.: Konkurenceschopný podnikatelský sektor

Zdůvodnění opatření:

Město Liberec je průmyslové centrum s mnohaletou tradicí v obchodu a ve strojírenském, textilním i automobilovém průmyslu a průmyslu zpracování plastů. Ekonomika významně roste v sektoru služeb pro podnikatele i služeb veřejných. Pro podnikatelské prostředí v Liberci hraje významnou roli malé a střední podnikání, které je nosným prvkem ekonomiky.

Návrh možných aktivit:

- Podpora malých a středních podniků
- Založení Fondu pro podporu MSP (koncept Business Angels) jako další zdroj finančních prostředků. Business Angels je organizace, která za předpokladu oboustranně prospěšné spolupráce pomáhá nalézat rychle rostoucím společnostem nebo projektům s velkým tržním potenciálem alternativní možnosti financování
- Průzkum potřeb, poptávky a nabídky podnikatelské sféry
- Rozvoj infrastruktury pro podnikání (podnikatelské inkubátory, monitoring a budování rozvojových ploch, revitalizace brownfields)
- Příprava dostupných menších pozemků ve vlastnictví města pro podnikatele a nabízení přes VŘ
- Podpora napojení průmyslových zón a pozemků pro podnikání na dopravní infrastrukturu
- Marketing města zaměřit na investory s vysokou přidanou hodnotou s cílem zachovat pestré podnikatelské prostředí
- Budování pozitivního image města Liberec v ČR i v zahraničí – manuál pro podnikatele v Liberci, web města pro cílovou skupinu – podnikatelé
- Vytváření a zlepšování služeb pro podnikání
- Zpracování analýzy (zmapování) sektoru služeb (BRS – Business Related Services) v Liberci a možnosti jejich rozvoje (s cílem zjistit potenciál této oblasti pro trh práce a pro podporu vývozu služeb resp. zmapovat současnou situaci v sektoru vybraných služeb a následně vyhodnotit celkovou výkonnost a konkurenceschopnost jednotlivých skupin služeb, zlepšení přehledu o sektoru služeb)
- Podpora dostupnosti a zkvalitňování veřejných služeb
- Zlepšování podmínek pro rozvoj sektoru služeb (služby pro podnikatele, služby v CR, služby v IT, veřejné služby, zdravotnictví, atd.)

Rozvojové opatření A.2.: Podpora spolupráce místních partnerů, podniků, akademické sféry zejména Technické univerzity, veřejné správy, vznik a podpora klastrů

Zdůvodnění opatření:

Vzniká potřeba navázání užší spolupráce mezi jednotlivými subjekty, pro udržení růstu ekonomiky nejen co do kvantity, ale i kvality.

Návrh možných aktivit:

- Posílení komunikace veřejného a soukromého sektoru
- Podpora rozvoje Centra vzdělanosti LK, rekvalifikačních programů pro všechny věkové kategorie
- Manažerské řízení organizací městské skupiny, propojení procesního řízení organizací městské skupiny, rozvoj lidských zdrojů v organizacích městské skupiny
- Spolupráce města a škol na rozvojových projektech města – zapojení škol, jednotlivých fakult (diplomové práce, seminární práce, atd.)
- Podpora spolupráce města a vzdělávacích institucí
- Podpora rozvoje TU v Liberci (Univerzita Nisa, Univerzita třetího věku, nové obory např. výuka specialistů na zpracování Hodnocení vlivů na ŽP (SEA) a na zdraví (HIA), příprava specialistů pro péči o seniory...)

Rozvojové opatření A.3.: Zapojení do projektů výzkumu, vývoje, transferu technologií, podpora znalostní ekonomiky

Zdůvodnění opatření:

Rozvoj produktivity znamená klást důraz na optimalizaci využití lidských zdrojů a na využití nejmodernějších technologií.

Návrh možných aktivit:

- Podpora vědy, výzkumu a inovací ve zpracovatelském odvětví, v sektoru služeb
- Spolupráce na Inovační strategii LK
- Spolupráce veřejné správy, podnikatelů a vzdělávacích a institucí na rozvoji V a V a inovací
- Podpora inovační infrastruktury (Podnikatelský inkubátor, Spin- off firmy při TU, technologický park, rozvojový park, transfer technologií)
- Analýzy nabídky a studie poptávky na téma inovace, sledování statistických dat
- Podpora duševního vlastnictví

Rozvojové opatření A.4.: Vytváření jednotných a vyvážených strategií a systémů v oblasti informační společnosti

Zdůvodnění opatření:

Využitím moderních informačních systémů a technologií přispět k rozvoji informační společnosti.

Návrh možných aktivit:

- Rozvoj infrastruktury pro informační společnost
- Centrum sdílených informačních služeb a metropolitní síť
- Městský kamerový systém
- Zpracování Informační strategie města
- Rozvoj veřejných služeb přes internet (webarchiv, formuláře, informace vztahující se k veřejnému zdraví, atd.)
- Rozvoj geografického informačního systému
- Elektronické pasporty majetku města
- E- radnice
- Městská karta, rezervační systém
- Vytvoření databáze poskytovatelů zdravotních a sociálních služeb na území města
- Vytvoření databáze dětských lékařů na území města

Rozvojové opatření A.5.: Zapojení města do mezinárodních projektů

Zdůvodnění opatření:

Prosazování principu partnerství, soustředění zdrojů s cílem společné evropské politiky, územní spolupráce, výměna zkušeností a posílení soudržnosti.

Návrh možných aktivit:

- zapojení do CIVITAS
- zapojení do Projektů 7.rámcového programu
- zapojení do Projektů komunitárních
- zapojení do Projektů přeshraniční, mezinárodní a nadnárodní spolupráce

Strategický cíl B: Sociální rozvoj a zdraví

Lepší zaměstnanost prostřednictvím kvalitnějšího vzdělávání a odborné přípravy, podpora sociálního začlenění a rovných příležitostí pro všechny ve všech oblastech života, rozvoj občanské společnosti.

Cílem města je vytvořit rovné podmínky pro všechny nejen v přístupu ke vzdělávání na všech stupních, ale i pro kvalitní život, tedy i zajištění podmínek v oblasti zdravotních a sociálních služeb.

Statutární město Liberec se vydalo cestou **Komunitního plánování sociálních služeb**, které klade důraz na zapojení všech aktérů, aby sociální služby odpovídaly zjištěným místním potřebám, reagovaly na lokální odlišnosti, a také sdružovaly stávající zdroje a zefektivnily jejich využití.

Rozvojové opatření B.1.: Lepší zaměstnanost prostřednictvím kvalitnějšího vzdělávání a odborné přípravy

Zdůvodnění opatření:

Vznik nových pracovních míst klade nové nároky na lidské zdroje (jazyk, IT, ekonomické a právní minimum, týmovou práci apod.). Příchodem nových investorů a jejich technologií je potřeba přizpůsobit profil pracovní síly.

Návrh možných aktivit:

- Přizpůsobování struktury studijních a učebních oborů potřebám trhu práce a individuálním potřebám potenciálních zaměstnanců
- Vzdělávací programy, kurzy, studijní programy
- Podpora zaměstnanosti a vytváření pracovních míst pro znevýhodněné skupiny na trhu práce
- Podpora spolupráce města, občanských sdružení a Úřadu práce a zaměstnavatelů s cílem návrat cílových skupin (dlouhodobě nezaměstnaní, občané se ZP, lidé s nízkým vzděláním, lidé bez sociálního a rodinného zázemí, příslušníci etnických menšin, uprchlíci, absolventi bez praxe, atd.) na trh práce
- Přístup ke vzdělání pro všechny (bezbariérové školy, dospělí, etnické menšiny, vzdělávání pedagogů a lektorů)
- Poradenské služby související se školami (sociální, protidrogové, psychologické, atd.)
- Podpora vzdělávacích a poradenských aktivit v oblasti veřejného zdraví a zdravého životního stylu

Rozvojové opatření B.2.: Podpora sociálního začlenění a rovných příležitostí pro všechny ve všech oblastech života

Zdůvodnění opatření:

Společnost má zajistit, aby všechny její skupiny, včetně skupin ohrožených sociální exkluzí, měly rovné podmínky a příležitosti pro zajištění kvality života. K tomu se Statutární město Liberec vydalo cestou Komunitního plánování sociálních služeb.

Návrh možných aktivit:

- Podpora zajištění bydlení pro seniory, pro duševně choré, pro drogově závislé, zdravotně postižené, pro cizince a etnické menšiny, pro děti opouštějící dětské domovy

- Podpora celodenní péče (o seniory, duševně choré, o drogově závislé, zdravotně postižené, o cizince a etnické menšiny, o rodiny s dětmi, atd.) a to přímo v objektech bydlení nebo formou terénních služeb (zdravotních i sociálních)
- Podpora vzniku veřejně přístupných míst a náplně pro setkávání, sportování, mimoškolní aktivity, informovanost o důležitosti zdravého životního stylu, aktivního stárnutí
- Podpora programu mobility pro všechny na území města (bezbariérovost na komunikacích, ve veřejné dopravě, na chodnících a veřejných prostorech, zpřístupnění budov (vstupy, výtahy, WC) - odstranění bariér pro osoby s omezenou schopností pohybu a orientace
- Přístup k informacím o sociálních službách, jejich poskytovatelích, pomoc v obtížných životních situacích, o zaměstnavatelích osob se zdravotním postižením, o pracovních příležitostech a podmínkách pro přijetí do zaměstnání, o poskytovatelích školení a kursů

Rozvojové opatření B.3.: Podpora rozvoje občanské společnosti

Zdůvodnění opatření:

Vzhledem k zajištění udržitelného rozvoje a kvality života je zapotřebí nadále podporovat rozvoj občanské společnosti k harmonizaci rozvoje demokratické společnosti prostřednictvím zapojení široké veřejnosti a neziskového sektoru.

Návrh možných aktivit:

- Podpora poskytovatelů sociálních a zdravotních služeb
- Spolupráce a vzájemná informovanost města a poskytovatelů služeb o možnostech získání prostředků ze státního rozpočtu, nadací a EU na jejich činnost a rozvoj
- Podpora vzdělávání poskytovatelů sociálních služeb
- Podpora veřejně prospěšných aktivit

Rozvojové opatření B.4: Akční plán zdraví

Zdůvodnění opatření:

K zajištění podpory a ochrany veřejného zdraví jako hlavní podmínky kvalitního života je nutné vytvořit vhodné podmínky pro všechny subjekty v oblasti veřejného zdraví, zdravého životního stylu a zdravé výživy. Stejně jako v oblasti sociálních služeb již funguje Komunitní plánování, v oblasti zdravotních služeb je nutné v rámci společnosti řešit se všemi subjekty v této oblasti zvýšení kvality a dostupnosti zdravotních služeb.

Je vhodné vycházet ze Zdravotní politiky Libereckého kraje (zpracované v roce 2005 a každoročně aktualizované Pracovní skupinou pro realizaci), která obsahuje tzv. "Cíle zdraví 21"

Vytvoření akčního plánu zdraví vytvořený na podkladě Cílů zdraví 21 z aktivit obsažených v dlouhodobé strategii rozvoje města a případně zapracování aktivit Komunitního plánování

Návrh možných aktivit:

- Projekty na rozvoj lidských zdrojů-školení, semináře žáků, pedagogů i veřejnosti v oblasti prevence úrazů na školách, prevence proti infekčním chorobám, školení první pomoci, prevence proti drogám, alkoholu, kouření a jiným návykovým látkám, prevence proti gamblerství, přednášky o zdravé výživě a zdravém životním stylu (cíl 7,9,12 ZP,
- Doplnění aktivit vedoucích k zlepšení zdraví do výuky na školách (plavání a jiné pohybové aktivity, bezpečnost dopravy)
- Projekty na zvýšení nabídky pohybových aktivit pro všechny věkové kategorie
- Respektování požadavků zdraví při schvalování projektů, koncepcí, plánů, strategií

Strategický cíl C: Dostupnost a mobilita

Dopravní dostupnost, dopravní plánování, zklidňování dopravy, bezpečnost dopravy, dostupnost technické infrastruktury a inženýrských sítí

Rozvojové opatření C.1.: Koordinace různých druhů dopravy a sladění dopravního plánování

Zdůvodnění opatření:

Narůstající doprava uvnitř města negativně působí na životní prostředí města, zdraví občanů i návštěvníků, i na jeho dopravní dostupnost. Je nezbytně nutné eliminovat negativní jevy dopravy a koordinovat dopravní systémy a druhy dopravy.

Návrh možných aktivit:

- Průběžná údržba a zkvalitnění dopravní infrastruktury (napojení města i uvnitř města) – silniční infrastruktura, železniční, letecká
- Optimalizace dopravní infrastruktury – udržitelná, bezpečná doprava ve městě
Podpora dopravního plánování – aktualizace generelu dopravy, aktualizace silniční sítě vzhledem k zatřídění komunikací, dopravní modely a průzkumy, navigační systémy, dopravní informace, dopravní značení a signalizace, pasportizace dopravních staveb
- Vnitřní městský okruh
- Vnější obchvatová komunikace
- Opravy, údržba a rozvoj sítě místních komunikací (včetně chodníků)
- Optimalizace dopravního napojení velkých záměrů obchodních, průmyslových, kulturních a společenských (dostupnost pro všechny)

Rozvojové opatření C.2.: Podpora zklidňování dopravy v obydlené zástavbě, minimalizace vlivu dokončených staveb na jednotlivé složky ŽP, veřejné zdraví a zvýšení bezpečnosti

Zdůvodnění opatření:

Prostřednictvím různých technických opatření zmírnit negativní vlivy dopravy na životní prostředí, veřejné zdraví a na bezpečnost při zachování dopravní obslužnosti území. Realizovat opatření k zajištění parkovacího systému (záchytná parkoviště, parkovací domy, parkovací plochy).

Návrh možných aktivit:

- Zklidňování dopravy ve městě (pěší zóny, zóny s omezenou dopravou, chodníky, parkovací systémy a kapacity, parkovací objekty, vnitrobloky, zásobování obchodů, atd.)
- Bezpečnost silničního provozu, bezpečnost okolí škol, dopravní výchova
Minimalizace negativního dopadu dopravy na obyvatele a návštěvníky města
- Podpora odstranění transitní dopravy z centra města
- Hlukové zábrany a výsadba vegetace podél komunikací

Rozvoje opatření C.3.: Podpora rozvoje MHD, cyklistické dopravy a pěší dopravy

Zdůvodnění opatření:

Zajištění dopravní obslužnosti a podpora ekologicky šetrné dopravy dostupné všem. Zvýšení bezpečnosti pěších, cyklistů, bruslařů i motoristů. Snížení výskytu poranění a úrazů.

Návrh možných aktivit:

- Preference veřejné městské dopravy před dopravou jednotlivců (přerozdělení prostoru na ulicích města)
- Optimalizace sítě MHD, dopravní obslužnost
- Bezbariérovost v MHD (včetně zastávek, terminálu, zálivů, pořízení nízkopodlažních vozů MHD)
- Podpora alternativních druhů paliv (ekologicky šetrných) v MHD
- Zvyšování atraktivity a bezpečnosti MHD
- Zavádění Integrovaného městského systému dopravy
- Podpora údržby a rozvoje tramvajových tratí a kolejové dopravy
- Podpora rozvoje dopravní infrastruktury pro cyklo dopravu
- Bezpečnost v dopravě při styku motorizované dopravy a cyklo dopravy
- Navigace cyklo dopravy po městě
- „Ulice pro lidi“ – prostor na ulicích města i pro chodce (údržba a rozvoj chodníků, trasa pro in –line bruslaře, bezpeční „pejskaři“, atd.)

Rozvoje opatření C.4.: Údržba, rozvoj a dostupnost technické infrastruktury a inženýrských sítí

Zdůvodnění opatření:

Úroveň technické infrastruktury na území města je různá. Ve městě se musí řešit především dobudování chybějící, modernizace a údržba stávající infrastruktury, aby odpovídala vysokým nárokům na veřejné zdraví. Optimalizací technologie a rozvodné sítě udržet ceny tepla z centrálního zdroje na přijatelné úrovni.

Návrh možných aktivit:

- Rozvoj technické infrastruktury (zbudované i pro nové investiční záměry ve shodě s ÚP)
- Rozvoj informačních a komunikačních technologií včetně veřejného přístupu k internetu, rozvoj Metropolitní sítě
- Koordinace záměrů města s jednotlivými správci a vlastníky inženýrských sítí
- Podpora rekonstrukce zastaralých a nevyhovujících a výstavba nových rozvodů pitné vody
- Podpora rekonstrukce a budování kanalizace (dešťové i splaškové) a ČOV
- Podpora realizace závěrů územní energetické koncepce, její pravidelná aktualizace
- Zvýšení kvality a efektivnosti veřejného osvětlení
- Účinné prosazování politiky města vůči dodavatelům tepla a teplé užitkové vod
- Výstavba a rekonstrukce rozvodů CZT
- Aktualizace generelu energetiky
- Podpora environmentálně šetrných zdrojů energie

Strategický cíl D: Přitažlivé město

Dostupnost služeb a informací, přírodní a fyzické prostředí, architektura, cestovní ruch, kultura

Rozvojové opatření D.1.: Oživení opuštěných průmyslových zón a obnova veřejných prostranství, revitalizace centra města

Zdůvodnění opatření:

Zatraktivněním zanedbaných ploch a objektů přispět k oživení města.

Návrh možných aktivit:

- Revitalizace ploch a objektů původně určených pro průmysl, nalezení nové funkce
- Revitalizace ploch a objektů určených v ÚP na jinou funkci než průmysl
- Obnova veřejných prostranství
- Péče o veřejná prostranství - bezbariérovost, veřejné záchodky, pořádek, výzdoba, péče o veřejnou zeleň, veřejná hřiště, dětská hřiště, mobiliář, veřejné osvětlení, rozumný stánkový prodej, zastávky MHD, odpadkové koše, svoz odpadků, zimní údržba veřejného prostranství (sníh, rampouchy, chodníky), nepovolené reklamy, předzahrádky, apod.
- Péče o hřbitovy

Rozvojové opatření D.2.: Zvýšení využití potenciálu území posílením infrastruktury pro cestovní ruch

Zdůvodnění opatření:

Cestovní ruch je jedním z hnacích motorů ekonomiky, je nutné maximálně využít potenciálu území k jeho zatraktivnění všech formami cestovního ruchu (sport, cykloturistika, památky, městský cestovní ruch, apod.).

Návrh možných aktivit:

- Rozvoj infrastruktury pro CR
- Zachování a obnova kulturních památek
- Program regenerace Městské památkové zóny
- Péče a rozvoj o zařízení pro sport, rekreaci
- Podpora vytváření marketingových materiálů pro CR
- Tvorba nových produktů CR
- Podpora pořádání sportovních a kulturních akcí
- Spolupráce s asociacemi sdružujícími poskytovatele služeb v CR

Rozvojové opatření D.3.: Investice do moderních, efektivních a dostupných služeb přístupných po internetu

Zdůvodnění opatření:

V rámci rozvoje informační společnosti přispět k rozvoji občanské společnosti a udržitelnému rozvoji.

Návrh možných aktivit:

- e-radnice:
 - e-government (modernizace úřadu, efektivnost – uvnitř úřadu)

- e-democracy (poskytování informací o rozhodnutí polit. vedení města, rozvojových záměrech, usnesení RM a ZM, materiály do RM a ZM, rozpočet, kontakty, on-line diskuse s politiky, zápisy z jednání)
- e-citizenship (modernizace úřadu, efektivnost – vně úřadu)
- rozvoj vybavenosti úřadu IT

Rozvojové opatření D.4.: Aktivní kulturní politika

Zdůvodnění opatření:

Investice do zkvalitnění kultury povedou k vyšší atraktivitě území pro cestovní ruch a přispějí k vyšší kvalitě života.

Návrh možných aktivit:

- Rozvoj infrastruktury pro kulturu
- Podpora realizace kulturních akcí ve městě
- Rozvoj vzdělávání pracovníků v kultuře
- Rozvoj spolupráce veřejného sektoru, podnikatelů, neziskového sektoru a přeshraniční i mezinárodní spolupráce pracovníků v kultuře
- Podpora činností spolků působících v kultuře
- Podpora programů výuky estetiky, kulturologie, umění na školách
- Podpora moderních IT systémů při vstupu, rezervaci a informacích v kultuře-Městský rezervační systém a městská karta
- Kultura pro všechny
- Rozvoj kulturních společností
- Dlouhodobá ekonomická stabilizace příspěvkových organizací v kultuře (vícezdrojové financování)

Rozvojové opatření D.5.: Zajištění kvalitní infrastruktury pro vzdělávání

Zdůvodnění opatření:

Investice do lidských zdrojů je důležitou součástí ekonomického růstu oblasti.

Návrh možných aktivit:

- Podpora rozvoje infrastruktury, vybavenosti a služeb ve školství vč. zajištění zdravé stravy a hygienicky vyhovujících prostor pro její zajištění
- Rozvoj volnočasových aktivit škol souvisejících s oblastí školství a celoživotního vzdělávání
- Vzdělávací programy, kurzy, studijní programy
- Přístup ke vzdělání pro všechny (bezbariérové školy, dospělí, etnické menšiny, vzdělávání pedagogů a lektorů)
- Podpora aktivit vědy, výzkumu a inovací na školách a vzdělávacích institucích (olympiády, studentské projekty)
- Komunikace škola (vzdělávací instituce) s veřejností (rodiči)
- Fungující, stabilizovaná a správně dimenzovaná síť škol
- Podpora soukromého školství
- Podpora vzdělávání orientovaného na trh práce

Rozvojové opatření D.6.: Zvyšování efektivnosti a transparentnosti veřejné správy

Zdůvodnění opatření:

Jedním z atributů rozvoje je moderní správa a řízení, která vede k posílení občanské společnosti založené na demokratickém principu. Je nutné zajistit průhlednost a efektivitu veřejné správy vedoucí k rozhodování o sociálních podporách, grantech, umístování, rozšiřování či redukce zařízení pro výchovu, umístování investorů jako potenciálních znečišťovatelů ŽP, v řešení dopravy a územního plánování- vše s ohledem i na požadavky ochrany veřejného zdraví.

Návrh možných aktivit:

- Inovační metody v řízení samosprávy (benchmarking, projekt management, facility management, dlouhodobý rozpočtový výhled, zapojení veřejnosti do rozhodování o věcech veřejných)
- Spolupráce města
 - Územní :
 - s městy v regionu
 - s partnerskými městy
 - s Svazem měst a Obcí
 - s Euroregionem Nisa
 - se stotisícovými městy Evropy
 - rozvoj spolupráce v rámci ORP III. (rada pro udržitelný rozvoj ORP III., pořizování ÚPD pro obce ORP)
 - s LK, NUTS II SV,
 - Sektorová : (ministerstva, Czechinvest, zastoupení LK v Bruselu, s podnikateli, s občanským sektorem)
 - Síťová - zapojení do sítí (Síť zdravých měst, Civitas)
- Podpora tvorby strategických dokumentů, koncepcí
- Marketing města
- Péče a vzdělávání lidských zdrojů (úředníků a zastupitelů a ostatních zaměstnanců)
- Rozvoj infrastruktury pro veřejnou správu

Rozvojové opatření D.7.: Zvyšování bezpečnosti, péče o veřejné zdraví a zdravé bydlení

Zdůvodnění opatření:

V podmínkách globalizace a volného pohybu je nutné zajistit bezpečnost a zdraví, vedoucí k vyšší kvalitě života.

Návrh možných aktivit:

- Zajištění bezpečnosti na školách a v okolí škol (krádeže, šikana, drogy, přechody pro chodce, kriminalita, atd.)
- Bezpečnost ve městě a na sídlištích
- Bezpečnost v MHD
- Podpora městské policie, hasičského záchranného sboru a dalších záchranných složek
- Podpora neziskových a humanitárních organizací zabývajících se zdravotní pomocí a výchovou
- Revitalizace panelových sídlišť
- Rozvoj bydlení a služeb občanské vybavenosti
- Aktivní role při rozvoji infrastruktury pro zdravotní služby

Strategický cíl E: Životní prostředí

Kvalitní životní prostředí, kvalita ovzduší, zdrojů pitné vody, nakládání s odpady, obnovitelné zdroje energie

Rozvojové opatření E.1.: Zvyšování kvality všech složek ŽP a zdraví obyvatel města (ovzduší, kvality odpadních vod, zdrojů pitné vody, atd.)

Zdůvodnění opatření:

Udržitelný rozvoj při zachování zlepšující se úrovně životního prostředí patří mezi priority schválené Lisabonské strategie.

Návrh možných aktivit:

- podpora snižování množství vypouštěných odpadních vod
- podpora snižování koncentrací a množství emisí znečišťujících látek do ovzduší (zejména CO₂, NO_x a těkavé organické látky)
- Monitoring kvality a jakosti vod, monitoring ovzduší
- Čistá Nisa
- Oprava a údržba drobných vodních děl, úprava břehových porostů vodních toků

Rozvojové opatření E.2.: Péče o krajinu, přírodní a krajinný potenciál

Zdůvodnění opatření:

Jedinečnost Liberce tvoří bohatost krajiny a přírodního potenciálu. Této silné stránky města by mělo být maximálně využito.

Návrh možných aktivit:

- Přístupnost vodních ploch ve městě
- Zvyšování kvality veřejné zeleně
- Průchodnost krajiny
- Výsadba vegetace ve zvláště frekventovaných lokalitách podél silnic, parkovišť
- Likvidace invazivních rostlin
- Revitalizace Kateřinského údolí, regenerace lesoparků
- Manažerský přístup ke správě městských lesů
- Informovanost veřejnosti (systém informačních tabulí, web města, letáky)
- Zalesnění zemědělských pozemků a sportovních areálů
- Regenerace a revitalizace významné sídelní urbanizované zeleně (městská přehrada a okolí vč. kvality vody na koupání, regenerace Lidových sadů, Tiché cesty, atd.)

Rozvojové opatření E.3.: Podpora ekologického vzdělávání a ekopovědomí obyvatel

Zdůvodnění opatření:

Zlepšením ekologického povědomí a chování obyvatel přispět ke kvalitnějšímu životnímu prostředí.

Návrh možných aktivit:

- Naučné stezky
- Zařazení ekovýchovy do programů škol
- Spolupráce na přeshraničních projektech zaměřených na ekovýchovu
- Spolupráce města a neziskových organizací zabývajících se ŽP
- Podpora infrastruktury pro střediska ekologické výchovy

- Podpora rozvoje Botanické a Zoologické zahrady
- Marketingové materiály o ekologii (chráněné rostliny, chránění živočichové, rozvoj kompostování)

Rozvojové opatření E.4.: Prevence a minimalizace environmentálních rizik způsobených lidskou činností

Zdůvodnění opatření:

Vlivy na životní prostředí způsobené mnohaletou lidskou činností uvádět do souladu se zásadami udržitelného rozvoje a veřejného zdraví.

Návrh možných aktivit:

- Protipovodňová opatření
- Minimalizace ekologických zátěží
- Regenerace alejí, parků, hřbitovů
- Monitoring akustické zátěže a sestavení hlukové mapy
- Podpora projektů na rozvoj bydlení s napojením na veřejnou kanalizaci a na ČOV
- Monitoring skládek (černých skládek, povolených)- řešení problémů se skládkováním
- Podpora recyklace odpadů
- Účinnější sběr a využití nebezpečných odpadů - autovraků, stavebních a demoličních odpadů, zářivek, pneumatik

Rozvojové opatření E.5.: Podpora tvorby databází, pasportů a plánů rozvoje a ochrany ŽP

Zdůvodnění opatření:

Pro zkvalitnění životního prostředí je nezbytné vytvořit podklady monitorující jednotlivé složky životního prostředí.

Návrh možných aktivit:

- Zpracovat „Indikátory zdraví“ Zdravotní politiky LK do plánů rozvoje, rozvojových projektů a koncepcí
- Zpracování pasportů vodních toků (digitální podoba)
- Dendrologické průzkumy
- Zpracování krajinného plánu města
- Studie a vytvoření mapy starých ekologických zátěží
- Aktualizace generelu zeleně (digitální podoba)
- Podpora aktivit Plánu odpadového hospodářství

Rozvojové opatření E.6.: Efektivní hospodaření s energetickými zdroji

Zdůvodnění opatření:

Realizací energeticky úsporných opatření snižovat energetické nároky, maximálně využívat dostupných technologií k úspoře i k výrobě energie s pozitivním vlivem na životní prostředí.

Návrh možných aktivit:

- Zvýšení efektivity energetického využití odpadu
- Využívání potenciálních alternativních zdrojů energie
- Modernizace a optimalizace soustav CZT a přípravy teplé užitkové vody
- Opatření vedoucích ke snížení energetické náročnosti (v domácnostech, v průmyslu, službách, veřejném sektoru)
- Energetické audity budov ve vlastnictví města a aktivity z nich vyplývající

Shrnutí:

Navrhovaná opatření a aktivity Strategie rozvoje města 2007-2020 musí být v souladu cíli a opatřeními výše uvedených strategických a programových dokumentů. Tyto vazby uvádí následující tabulka.

Průnik jednotlivých opatření SR SML s analyzovanými koncepčními dokumenty

Oblast	Opatření SR SML	Relevantní dokumenty
A Ekonomický rozvoj	A.1 Konkurenceschopný podnikatelský sektor	LS, SOZS, NSRR, SR LK-obl.A
	A.2 Podpora spolupráce místních partnerů, podniků, akademické sféry, veřejné správy, podpora vzniku klastrů	SOZS, NSRR, SR LK-obl. E
	A.3 Zapojení města do projektů výzkumu, vývoje, transferu technologií, podpora znalostní ekonomiky	LS, SOZS, SR LK-obl.A
	A.4 Vytváření jednotných a vyvážených strategií a systémů v oblasti informační společnosti	SOZS, SHR ČR, NSRR, SRR ČR, SR LK-obl. C
	A.5 Zapojení města do mezinárodních projektů	SOZS, SHR ČR, SRR ČR, SR LK-obl. E
B Sociální rozvoj a zdraví	B.1 Lepší zaměstnanost prostřednictvím kvalitnějšího vzdělávání a odborné přípravy	LS, SOZS, NSRR, SRR ČR, SR LK – obl. A + B
	B.2 Podpora sociálního začlenění a rovných příležitostí pro všechny ve všech oblastech života	LS, SOZS, NRP, NSRR, SR LK-obl. B + E
	B.3 Podpora rozvoje občanské společnosti	SOZS, SHR ČR, NSRR, SUR ČR, SR LK-obl.E
C Dostupnost a mobilita	C.1 Koordinace různých druhů dopravy a sladění dopravního plánování	LS, SOZS, SHR ČR, SUR ČR, NSRR, SRR ČR, SR LK-obl.C
	C.2. Podpora zklidňování dopravy v obydlené zástavbě, minimalizace vlivu dokončených staveb na jednotlivé složky ŽP, veřejné zdraví a zvýšení bezpečnosti	LS, SOZS, SHR ČR, SUR ČR, NSRR, SRR ČR, SR LK-obl. C+ B
	C.3 Podpora rozvoje MHD, cyklistické dopravy a pěší dopravy	LS, SOZS, SUR ČR. SHR ČR, NRP, NSRR, ÚR ČR, SE LK – obl. C
	C.4 Údržba, rozvoj a dostupnost technické infrastruktury a inženýrských sítí	LS, SOZS, SHR ČR, NSRR, SRR ČR, SR LK – obl. C
D Přitažlivé město	D.1 Oživení opuštěných průmyslových zón a obnova veřejných prostranství, revitalizace centra	SOZS, SUR ČR, SHR ČR, NSRR, SRR ČR, SR LK – obl. A+D+E
	D 2. Zvýšení využití potenciálu území posílením infrastruktury pro cestovní ruch	SOZS, SUR, NSRR, SRR ČR, ÚR ČR, SR LK – obl. A
	D.3 Investice do moderních, efektivních a dostupných služeb přístupných po internetu	SOZS, SHR ČR, NSRR, SRR ČR, SR LK-obl. C
	D.4 Aktivní kulturní politika	LS, SOZS, NSRR, SRR ČR, ÚR ČR, SE LK-obl. B

	D.5 Zajištění kvalitní infrastruktury pro počáteční vzdělávání	LS, SOZS, NSRR, SRR ČR, SR LK-obl. B
	D.6 Zvyšování efektivnosti a transparentnosti veřejné správy	SOZS, SHR ČR, NSRR, SR LK-obl. E
	D.7 Zvyšování bezpečnosti, péče o zdraví a bydlení	LS, SOZS, SRR ČR, SR LK – obl. B
E Životní prostředí	E.1 Zvyšování kvality všech složek ŽP a zdraví obyvatel města	LS, SOZS, SUR ČR, NSRR, SRR ČR, SUR LK, SR LK – obl. D
	E.2 Péče o krajinu, přírodní a krajinný potenciál	LS, SUR, NSRR, SRR ČR, SR LK- obl. D
	E.3 Podpora ekoedukace, ekopovědomí obyvatel	LS, SUR ČR, NSRR, SRR ČR, SUR LK, SR LK – obl. D
	E.4 Prevence a minimalizace environmentálních rizik způsobených lidskou činností	LS, SUR ČR, NSRR, SRR ČR, SUR LK, SR LK – obl. D
	E.5 Podpora tvorby databází, pasportů a plánů rozvoje a ochrany ŽP	LS, SOZS, SUR ČR, NSRR, SRR ČR, SUR LK, SR LK – obl. D
	E.6 Efektivní hospodaření s energetickými zdroji	LS, SOZS, SUR ČR, NSRR, SRR ČR, SUR LK, SR LK – obl. C

Vazby cílů Zdravotní politiky LK a opatření ve "Strategii rozvoje SML 2007 - 2020" a "Komunitního plánu sociálních služeb"

Cíl ZP LK	Název cíle	Vazba v SR SML	Č. opatření	Vazba v KP
3	Zdravý start do života	Vytvoření databáze dětských lékařů na území města	A.4	Pracovní skupina Rodina, děti a mládež
		Vytvoření databáze poskytovatelů zdravotních a sociálních služeb na území města	A.4	Databáze poskytovatelů sociálních služeb
4	Zdraví mladých	Projekty na rozvoj lidských zdrojů-školení, semináře žáků, pedagogů i veřejnosti v oblasti prevence úrazů na školách, prevence proti infekčním chorobám,školení první pomoci, prevence proti drogám, alkoholu, kouření a jiným návykovým látkám, prevence proti gamblerství , přednášky o zdravé výživě a zdravém životním stylu	B.4	Pracovní skupina Rodina, děti a mládež
		Bezpečnost silničního provozu, bezpečnost okolí škol, dopravní výchova	C.2	Pracovní skupina Rodina, děti a mládež
		Zajištění bezpečnosti na školách a v okolí škol (krádeže, šikana, drogy, přechody pro chodce, kriminalita, atd.)	D.7	Pracovní skupina Uživatelé drog a osoby ohrožené závislostmi
		Bezpečnost ve městě a na sídlištích	D.7	
		Rozvoj volnočasových aktivit škol souvisejících s oblastí školství a celoživotního vzdělávání	D.5	Pracovní skupina Rodina, děti a mládež
		Přístup ke vzdělání pro všechny (bezbariérové školy, dospělí, etnické menšiny, vzdělávání pedagogů a lektorů)	D.5	Pracovní skupina Cizinci, národnostní menšiny a osoby ohrožené sociálním vyloučením, Pracovní skupina Zdravotně znevýhodnění
		Podpora vzniku veřejně přístupných míst a náplně pro setkávání, sportování, mimoškolní aktivity, informovanost o důležitosti zdravého životního stylu, aktivního stárnutí	B.2	
		Zajištění bezpečnosti na školách a v okolí škol (krádeže, šikana, drogy, přechody pro chodce, kriminalita, atd.)	D.7	
5	Zdravé stárnutí	Zlepšování podmínek pro rozvoj sektoru služeb (služby pro podnikatele, služby v CR, služby v IT, veřejné služby, zdravotnictví, atd.)	A.1	Pracovní skupina Senioři
		Podpora rozvoje Centra vzdělanosti LK, rekvalifikačních programů pro všechny věkové kategorie	A.2	
		Podpora vzniku veřejně přístupných míst a náplně pro setkávání, sportování, mimoškolní aktivity, informovanost o důležitosti zdravého životního stylu, aktivního stárnutí	B.2	
		Podpora rozvoje TU v Liberci (Univerzita Nisa, Univerzita třetího věku, nové obory např. výuka specialistů na zpracování Hodnocení vlivů na ŽP (SEA) a na zdraví (HIA), příprava specialistů pro péči o seniory...)	A.2	

6	Zlepšení duševního zdraví	Podpora zajištění bydlení pro seniory, pro duševně choré, pro drogově závislé, zdravotně postižené, pro cizince a etnické menšiny, pro děti opouštějící dětské domovy	B.2	Pracovní skupina Duševní zdraví
		Podpora celodenní péče (o seniory, duševně choré, pro drogově závislé, zdravotně postižené, pro cizince a etnické menšiny, o rodiny s dětmi, atd.) a to přímo v objektech bydlení nebo formou terénních služeb (zdravotních i sociálních)	B.2	
7	Prevence infekčních onemocnění	Podpora rozvoje infrastruktury, vybavenosti a služeb ve školství vč. zajištění zdravé stravy a hygienicky vyhovujících prostor pro její zajištění	D.5	ne
		Podpora rekonstrukce zastaralých a nevyhovujících a výstavba nových rozvodů pitné vody	C.4	
		Podpora rekonstrukce a budování kanalizace (dešťové i splaškové) a ČOV	C.4	
		Podpora snižování množství vypouštěných odpadních vod	E.1	
		Doplnění aktivit vedoucích k zlepšení zdraví do výuky na školách (plavání a jiné pohybové aktivity, bezpečnost dopravy)	B.4	
8	Snížení výskytu neinfekčních nemocí do roku 2020	Projekty na zvýšení nabídky pohybových aktivit pro všechny věkové kategorie	B.4	
		Minimalizace ekologických zátěží	E.4	
		Bezpečnost v dopravě při styku motorizované dopravy a cyklodopravy	C.3	
9	Snížení výskytu poranění způsobených násilím a úrazy	„Ulice pro lidi“ – prostor na ulicích města i pro chodce (údržba a rozvoj chodníků, trasa pro in-line bruslaře, bezpeční „pejskaři“, atd.)-	C.3	
		Optimalizace dopravní infrastruktury – udržitelná, bezpečná doprava ve městě	C.1	
10	Zdravé a bezpečné ŽP	Bezpečnost silničního provozu, bezpečnost okolí škol, dopravní výchova	C.2	
		Bezpečnost ve městě a na sídlištích	D.7	
		Bezpečnost v MHD	D.7	
		Monitoring akustické zátěže a sestavení hlukové mapy	E.4	
		Monitoring skládek (černých skládek, povolených)- řešení problémů se skládkováním	E.4	
		Podpora pořádání sportovních a kulturních akcí	D.2	
11	Zdravější životní styl	Podpora neziskových a humanitárních organizací zabývajících se zdravotní pomocí a výchovou	D.7	
		Regenerace a revitalizace významné sídelní urbanizované zeleně (městská přehrada a okolí vč. kvality vody na koupání, regenerace	E.2	

		Lidových sadů, Tiché cesty, atd.)		
		Podpora poskytovatelů sociálních a zdravotních služeb	B.3	
12	Snížení škod způsobených alkoholem, drogami a tabákem a jinými návyky	Podpora vzdělávacích a poradenských aktivit v oblasti veřejného zdraví a zdravého životního stylu	B.1	
13	Zdravé místní životní podmínky v LK	Podpora zajištění bydlení pro seniory, pro duševně choré, pro drogově závislé, zdravotně postižené, pro cizince a etnické menšiny, pro děti opouštějící dětské domovy	B.2	
		Podpora celodenní péče (o seniory, duševně choré, pro drogově závislé, zdravotně postižené, pro cizince a etnické menšiny, o rodiny s dětmi, atd.) a to přímo v objektech bydlení nebo formou terénních služeb (zdravotních i sociálních)	B.2	
		Minimalizace negativního dopadu dopravy na obyvatele a návštěvníky města	C.2	
		Podpora odstranění transitní dopravy z centra města	C.2	
		Hlukové zábrany a výsadba vegetace podél komunikací	C.2	
		Podpora environmentálně šetrných zdrojů energie	C.4	
		Péče o veřejná prostranství - bezbariérovost, veřejné záchodky, pořádek, výzdoba, péče o veřejnou zeleň, veřejná hřiště, dětská hřiště, mobiliář, veřejné osvětlení, rozumný stánkový prodej, zastávky MHD, odpadkové koše, svoz odpadků, zimní údržba veřejného prostranství (sníh, rampouchy, chodníky), nepovolené reklamy, předzahrádky, apod.	D.1	
		Zvyšování kvality všech složek ŽP a zdraví obyvatel města (ovzduší, kvality odpadních vod, zdrojů pitné vody)	E.1	
		Podpora snižování koncentrací a množství emisí znečišťujících látek do ovzduší (zejména CO ₂ , NO _x a těžké organické látky)	E.1	
Čistá Nisa	E.1			

		Výsadba vegetace ve zvlášť frekventovaných lokalitách podél silnic, parkovišť	E.2	
		Rozvoj veřejných služeb přes internet (webarchiv, formuláře, informace vztahující se k veřejnému zdraví)	A.4	ne
14	Zdraví, důležité hledisko v činnosti všech rezortů	Vytvoření databáze poskytovatelů zdravotních a sociálních služeb na území města	A.4	
		Vytvoření databáze dětských lékařů na území města	A.4	
		Respektování požadavků zdraví při schvalování projektů, koncepcí, plánů, strategií	B.4	
		Průhlednost a efektivitu veřejné správy vedoucí k rozhodování o sociálních podporách, grantech, umístování, rozšiřování či redukce zařízení pro výchovu, umístování investorů jako potenciálních znečišťovatelů ŽP, v řešení dopravy a územního plánování – vše s ohledem i na požadavky ochrany veřejného zdraví.	D.6	
		Možná spolupráce města se sítí zdravých měst	D.6	
		Zvyšování bezpečnosti, péče o veřejné zdraví a zdravé bydlení	D.7	
		Aktivní role při rozvoji infrastruktury pro zdravotní služby	D.7	
		Monitoring kvality a jakosti vod, monitoring ovzduší	E.1	
		Zpracovat „Indikátory zdraví“ Zdravotní politiky LK do plánů rozvoje, rozvojových projektů a koncepcí	E.5	
		Studie a vytvoření mapy starých ekologických zátěží	E.5	
		Aktualizace generelu zeleně (digitální podoba)	E.5	
		Podpora aktivit Plánu odpadového hospodářství	E.5	
		Opatření vedoucích ke snížení energetické náročnosti (v domácnostech, v průmyslu, službách, veřejném sektoru)	E.5	

Indikátory měřitelnosti

Strategický cíl	Indikátor	Zdroj ověření
A : Ekonomický rozvoj Podpora malých a středních podniků, podpora zaměstnanosti, podpora znalostní ekonomiky, diverzifikace místní ekonomiky	1. Průměrná hrubá měsíční mzda v Kč v Liberci	ČSÚ
	2. Celkový počet registrovaných ekonomických subjektů/ z toho právnické osoby	RES, ČSÚ
	3. Podíl subjektů s více než 5 zaměstnanci	RES
	4. Míra nezaměstnanosti celkem	ÚP
	5. Počet zainvestovaných průmyslových zón/ha	Czechinvest
	6. Počet podpořených projektů na rekonstrukci a modernizaci míst sloužících pro vzdělávání	Odbor školství, kultury a sportu
B: Sociální rozvoj a zdraví – lepší zaměstnanost prostřednictvím kvalitnějšího vzdělávání a odborné přípravy, podpora sociálního začlenění a rovných příležitostí pro všechny a to ve všech oblastech života, rozvoj občanské společnosti	7. Počet uživatelů služeb sociální péče	Odbor sociálních a zdravotních služeb
	8. Počet projektů na kterých se podílí občanský sektor	ANNOLK
	9. Počet dokončených b.j. na 1000 obyvatel	SÚ
	10. Počet projektů zaměřených na rozvoj lidských zdrojů	LIS
C: Dostupnost a mobilita – dopravní dostupnost, dopravní plánování, zklidňování dopravy, bezpečnost dopravy, dostupnost technické infrastruktury a inženýrských sítí	11. Délka rekonstruovaných Silnic	Odbor komunálních služeb
	12. Délka cyklistických stezek	Odbor komunálních služeb
	13. Délka rekonstruované a délka nové tramvajové tratě	Odbor komunálních služeb
	14. Výkony-obslužnost MHD	Odbor komunálních služeb
	15. Počet podpořených projektů na rozvoj parkovacího systému	Odbor komunálních služeb

D: Přitažlivé město – dostupnost služeb a informací, přírodní a fyzické prostředí, architektura, cestovní ruch, kultura	16. Počet nově opravených kulturně historických památek	Odbor rozvojových projektů
	17. Počet projektů zaměřených na rozvoj CR	Odbor rozvojových projektů
	18. Poskytované ICT služby veřejnosti	LIS
	19. Počet aktualizovaných strategií, dokumentů, plánů, generelů	Odbor strategie a územní koncepce
E: Kvalitní životní prostředí – kvalita ovzduší, zdrojů pitné vody, nakládání s odpady, obnovitelné zdroje energie	20. Kapacita čistíren odpadních vod v m ³ za den	MŽP, ČSÚ, SVS a.s.
	21. Plocha revitalizovaných území v km ² (přírůstek)	Odbor komunálních služeb
	22. Počet podpořených projektů na úsporu energie	Městský energetik
	23. Výměra území s vyřešenou protipovodňovou ochranou	Odbor strategie a územní koncepce, Povodí, Mze ČR
	24. Počet projektů podporujících ekovýchovu	Odbor rozvojových projektů

Proces implementace Strategie rozvoje Statutárního města Liberec 2007 - 2020

Nejnižší úroveň strategie

Bez ohledu na to, jaká bude konečná struktura Plánu rozvoje Statutárního města Liberec, její nejnižší úroveň musí mít charakter konkrétních akcí, které budou mít reálné a jednoznačně kvantifikovatelné výstupy, výsledky a dopady. Pokud by se výsledkem procesu PRM (IPRM) měla stát dohoda pouze na obecných úkolech typu: „pokračovat v regeneraci sídlišť“ byly by prostředky, čas a energie, kterou musí Magistrát města Liberec jako pořizovatel a ostatní tvůrci do přípravy plánu vložit neopodstatněné.

Základním prvkem realizace Plánu rozvoje je projekt s konkrétním nositelem – zodpovědnou organizací a osobou.

Realizace několika konkrétních projektů bude naplňovat dlouhodobý rozvojový záměr např. A.1 Konkurenceschopný podnikatelský sektor, podobně jako dosažení dlouhodobých záměrů povede k naplnění strategického cíle např. A Ekonomický rozvoj, naplnění strategických cílů-nebo-li rozvoj strategických oblastí A až E povede k naplnění globálních cílů, tak jak naznačuje schéma na str.78.

Typologie projektů plánu rozvoje města

Zde použitý termín projekt je poměrně široké a obecné označení. Zároveň obsahuje celou řadu kategorií, které jsou jednoduše definovány / popsány níže.

Investiční projekt

Většinou se jedná o stavbu, dopravní nebo jinou infrastrukturální investici, apod. Charakteristickým rysem investičního projektu je relativně vysoká finanční a technická náročnost, potřeba studie ekonomické a finanční proveditelnosti, organizace výběrového řízení na kompletní dodávku nebo dílčí subdodávky, řídicí aktivity, odborný dozor, apod. Kapitálová investice může být i akvizice objektu nebo pozemku nebo jiných aktiv do majetku města, ovšem v kontextu strategie nebo plánu rozvoje je třeba tyto akce provádět vždy s nějakou motivací a konečné užití těchto aktiv je tak součástí projektu. Investice je většinou dlouhodobého charakteru. Příkladem investičního projektu může být vybudování průmyslové zóny, rekonstrukce kanalizace, výstavba nové školky, zřízení centra pro transfer technologií apod.

Neinvestiční projekt

Každý projekt stojí peníze, ovšem i tzv. „měkké“ projekty, o kterých je řeč v této kategorii, bývají tvořeny zejména provozními nebo jednorázovými výdaji, které nemají charakter dlouhodobé investice. Příkladem neinvestičního projektu může být hrazení provozních nákladů Centra vzdělanosti, poskytování sociálních služeb, osvětová a vzdělávací činnost, apod.

Program

V případech, kdy bude účelné motivovat určité chování, vyvolat investice, motivovat poskytování určitých chybějících / potřebných služeb, které by soukromý a neziskový sektor z důvodů tržního selhání nemohl poskytovat, bude dobré přistoupit k realizaci tzv. programu. Program má pasivnější charakter než projekt a může být tvořen například grantovým systémem. Dobré programy vyžadují kofinancování ze strany žadatelů (realizátorů), mají svou propagaci a evaluační a monitorovací systém pro vyhodnocování efektivity. Příkladem programu je například **grantový systém města**:

- Ekofond (Odbor komunálních služeb)
- Fond zdraví (Odbor sociálních a zdravotních služeb)
- Kulturní fond (Odbor školství, kultury a sportu)
- Fond pro partnerskou spolupráci (Odbor kancelář primátora)
- Sportovní fond (Odbor školství, kultury a sportu)
- Fond pro podporu a rozvoj vzdělávání (Odbor školství, kultury a sportu)
- Fond prevence (Odbor sociálních a zdravotních služeb).

Iniciativa / kampaň

Iniciativa je širší snaha o dosažení nějaké výrazné změny. Například pokud je výsledkem analýzy SWOT a podrobnějších socioekonomických průzkumů zjištění, že obyvatelé města se nedostatečně se svým městem identifikují, nemají vztah k jeho vzhledu a zajištění všech funkcí, může město reagovat iniciativou. Takovým příkladem je „**Komunitní plán sociálních služeb**“, která má řadu aktivit od PR přes zapojování veřejnosti do konkrétních akcí, apod. Na jednu stranu jde o měkký projekt, ale dílčí části mohou mít charakter grantů, může pro danou iniciativu vzniknout pracovní pozice koordinátora na plný úvazek (organizační opatření) nebo může jít o propagační a mediální aktivity komunikace s veřejností, které také nebudou jednorázovými projekty, ale součástí dlouhodobějších iniciativ.

Organizační a legislativní opatření

Posledním typem akcí, které bude třeba realizovat v nejnižší úrovni strategie jsou organizační a legislativní opatření. Ta mohou být součástí projektů, pokud půjde o jednorázová nebo dočasná řešení, ovšem pokud bude účelné zřídit nový odbor například kvůli řízení realizace celého balíku projektů (konkurenceschopnost), půjde o organizační opatření. Dalším příkladem mohou být vstupy města do veřejně soukromých společností na realizaci projektů typu PPP apod. Do této kategorie patří i změny organizační struktury, procesní analýzy a změny procesů, apod. Mezi legislativní opatření patří zejména návrhy vyhlášek a směrnic, které bude schvalovat zastupitelstvo města, a které zároveň budou přispívat k dosažení cílů a záměrů strategie (např. vyhlášky týkající se privatizace městského majetku).

Obecně nelze u výše uvedených typů předpokládat vzájemnou exkluzivitu a nezávislost. Součástí investičních projektů budou často studie (neinvestiční projekty) nebo jednorázové kampaně (iniciativy). Naopak na základě studií (např. využití území) mohou vznikat (nebo být přehodnocovány) investiční projekty, které v době prvního zpracování strategického plánu nebude možné specifikovat.

Minimální rozsah projektových informací – projektový list

Aby se stal Plán rozvoje města nejen výčtem dobře myšlených akcí, ale byl skutečným vodítkem pro realizaci bude potřebné, aby každý projekt (ve formě libovolného výše zmíněného typu) obsahoval základní informace, které budou sloužit jako zadání pro realizaci a struktura pro řízení, kontrolu, monitoring a evaluaci implementačních aktivit.

Tento minimální rozsah informací navrhuje vymezit následovně:

1. Kódový identifikátor projektu

Projekty plánu rozvoje nejsou samostatné a nezávislé akce. Pokud se v Plánu rozvoje města objeví, znamená to, že se od jejich realizace očekávají výsledky a dopady, které přímo nebo alespoň zprostředkovaně přispívají k dosažení konkrétních dlouhodobých záměrů, globálních cílů a v neposlední řadě přispívají k dosažení strategické vize. Tato stromová struktura strategického plánu přispívá k jeho robustnosti⁵ a účelovosti⁶. Struktura strategického plánu dobře poslouží pro jednoznačnou identifikaci jeho prioritních oblastí, globálních cílů, strategických záměrů a konkrétních projektů (i jejich aktivit). Volba identifikace je na zadavateli a zhotoviteli strategického plánu, zpracovateli metodiky se jako dobrá osvědčila následující struktura:

A.1. Úroveň	Označení	Příklad
Strategická vize je jen jedna	bez označení	
Globální cíl	1,2,3,4	1. Přitažlivé město pro obyvatele, návštěvníky, investory, podnikatele rozvíjející se v souladu s udržitelným rozvojem
Strategický cíl, Priorita, oblast rozvoje A, B, C, D, E ..		Priorita A. Ekonomický rozvoj
Dlouhodobý záměr	1,2,3,...	Záměr A.1.Konkurenceschopný podnikatelský sektor
Úroveň projektů podnikatelů -inovace	1,2,3,...	Projekt A.1.1. Průzkum potřeb, poptávky a nabídky
Úroveň aktivit	1,2,3,...	Aktivita A.1.1.3. VŘ na zpracovatele průzkumu

2. Název projektu

Každý projekt musí být kromě kódové identifikace možné označit i v běžném jazyce a to prostřednictvím jeho názvu. Lepší bude volit heslovité názvy, které jsou výstižné.

3. Typ projektu

Dle výše uvedené typologie bude dobré uvést, zda se jedná o investiční nebo neinvestiční projekt, kampaň nebo iniciativu, případně program, legislativní nebo organizační opatření.

4. Cíle a popis projektu

Kromě názvu je pro kompletní identifikaci projektu nutné již při přípravě plánu rozvoje (IPRM) sepsat hlavní a specifické cíle projektu a připravit alespoň krátký popis projektu. To

⁵ Pokud se z jakýchkoli příčin nepodaří realizovat jednu konkrétní akci, neznamená to, že nebude dosaženo záměrů a cílů vyšší úrovně, protože tyto se opírají o více navržených aktivit.

⁶ Zajímavý projekt / akce, které nemají žádnou *pozitivní* souvislost se strategickou vizí a silnými a slabými stránkami identifikovanými v jejím kontextu v analýzách SWOT do strategického plánu nepatří, neboť nenaplňují jeho účel. Tato premisa nevylučuje, že by měly být realizovány.

je důležité zejména proto, že projektů může být hodně a přestože členům pracovní skupiny, která projekt tvořila může být jasné, co se např. pod názvem „Krizové bydlení“ skrývá, jiným osobám pracujícím s plánem rozvoje bude třeba poskytnout bližší specifikaci. Cíle projektu zase usnadňují monitoring realizace, neboť projekt je považován za splněný / zrealizovaný teprve pokud je dosaženo jeho cílů. Cíle projektu zároveň musí směřovat k naplnění záměru a strategické vize a v případě, že se projekt uchází o externí financování, musí být v souladu s cíli opatření nebo programu, pro které je připravována daná žádost.

5. Opatření k eliminaci a minimalizaci potenciálních vlivů realizace Strategie rozvoje SML 2007 – 2020 a Plánu rozvoje města a Integrovaného plánu rozvoje města na životní prostředí

Při realizaci strategie, jednotlivé projekty musí splňovat:

- Dodržení podmínek a požadavků na ochranu životního prostředí, které vyplývají z platné legislativy
- Dodržení limitů a nároků kladených kompetentními orgány ochrany přírody a krajiny

Pro jednotlivé strategické oblasti respektovat tato doporučení:

A. Ekonomický rozvoj

Při podpoře malých a středních podniků je nutné klást požadavky na používání nejnovějších technologií, resp. technologií odpovídajících BAT, a prioritně upřednostňovat ty, jež minimalizují negativní dopady na životní prostředí, využívají recyklované materiály, příp. recyklační technologie, přičemž výroba by všeobecně měla směřovat k recyklovatelným výrobkům. Samozřejmostí je přitom dodržování limitních hodnot produkovaných látek stanovených platnou legislativou a bezpečná a efektivní likvidace všech odpadů. Jako podmínka podpory musí být také stanoveno dodržování limitních hodnot hlukového zatížení spojeného s vlastním provozem areálů a jejich výstavbou a další progresivní snahy o jeho minimalizaci. Místo nové zástavby preferovat využití ploch brownfields a minimalizovat zábor nových ploch ZPF, zohlednit také minimalizaci negativních vlivů vyvolané dopravy a nesměřovat rozvojové aktivity do území, kde se nachází lesy zvláštního určení, a které by mohly být těmito aktivitami narušeny.

V Evropské Unii se již stává standardem zavádění environmentálního managementu jako nutné součásti konkurenceschopné společnosti. Z pozitivních důvodů, které vyplývají ze zavádění tohoto managementu v podnicích, je zapotřebí preferovat takto řízené podniky při umísťování do průmyslových zón a při obecné podpoře. Doporučuje se i podpora certifikace produktů šetrných k životnímu prostředí a používání netoxických alternativ ve výrobě.

B. Sociální rozvoj a zdraví

Opatření pro předcházení, snížení nebo kompenzaci všech závažných negativních vlivů na životní prostředí vyplývající z naplňování tohoto strategického cíle lze shrnout pod obecnější požadavek na respektování podmínek ochrany životního prostředí jako celku.

C. Dostupnost a mobilita

Opatření pro předcházení, snížení nebo kompenzaci všech závažných negativních vlivů na životní prostředí spočívají v posouzení vhodnosti umístění nových dopravních tras, které lze uspokojivě uskutečnit jen s existencí variant řešení a jejich objektivním posouzením při zapojení veřejnosti.

Zohlednění návaznosti na stávající urbanistickou a architektonickou strukturu okolí tak, aby byl zachován krajinný ráz území, případně místní kulturní a historické hodnoty.

V případech, kdy bude nevyhnutelný zábor ZPF, upřednostnit méně kvalitní půdy a nesměřovat rozvojové aktivity do území, kde se nachází lesy zvláštního určení, a které by mohly být těmito aktivitami narušeny. Zásadní podmínkou je striktně zamezit pronikání takovýchto staveb do chráněných a významně hodnotných částí přírody.

Vedení dopravních tras musí zajistit městu dodržování limitních imisních hodnot stanovených platnou legislativou a také limitních hodnot hlukového zatížení spojeného zejména s vlastním provozem záměrů. Při směřování dopravy do nových dopravních os je vhodný okamžik pro přijetí opatření na minimalizaci šíření hluku a snahy o jeho minimalizaci. Město samotné může tato opatření požadovat v procesu hodnocení vlivů konkrétních záměrů na životní prostředí.

Dopravní stavby se stávají již při výstavbě často fatální překážkou migrace živočichů. I vzhledem k poloze města je zapotřebí přijmout opatření, která tyto dílčí vlivy plánovaných staveb eliminují. Poněvadž se dá očekávat, že realizace tohoto strategického cíle povede k dalšímu zvýšení intenzity dopravy, je nutné více podporovat využívání železniční dopravy a ekologickou dopravu (i formou podpory ekologických paliv).

D. Přitažlivé město

V rozvojových opatřeních tohoto strategického cíle se vyskytují aktivity, které povedou ke zvýšení kvality životního prostředí. Z těch lze jmenovat například revitalizace a péči o kulturní památky. Opatření, která by předcházela případným nezjištěným závažným negativním vlivům, budou spočívat v důsledném respektování požadavků na ochranu životního prostředí dle právních předpisů.

E. Životní prostředí

Strategický cíle E je věnován naplňování vize kvalitnějšího životního prostředí zlepšováním stavu jeho jednotlivých složek, zaměřených obecně i na konkrétní lokality, zvyšování úrovně ekologického povědomí obyvatel, zlepšování stavu nakládání s odpady a dalších aktivit i nepřímo ovlivňujících stav životního prostředí, jako například zkvalitňování územních podkladů o stavu jednotlivých složek.

V rámci EVVO je potřeba využít i potenciál, který nabízí marketing cestovního ruchu, a spoluvytvářet atmosféru žádoucí ochrany přírody.

V oblasti možných negativních vlivů na biotu při realizaci SR SML jednotlivé aktivity musí být v souladu se zásadami a podmínkami Koncepce ochrany přírody a krajiny Libereckého kraje.

Kritéria pro výběr projektu

Oblast	Kritérium
Obecná ochrana životního prostředí	respektování chráněných území
	respektování a podpora funkčnosti vymezených prvků ÚSES
	používání BAT - nejlepších dostupných technologií
	nezvyšování stávající hlukové zátěže území, případně její snížení
	udržitelnost daného záměru v území
	přínos nositele projektu k řešení ekologické problematiky území (odstranění „černých“ skládek
	a objektů, zachování biodiverzity a údržba krajiny,...)
	celkový pozitivní dopad na region vzhledem ke zvyšování ochrany životního prostředí a uplatňování
	principů udržitelného rozvoje
	návaznost a soulad s koncepcemi okolních území v širších vztazích
	aplikace úspor energií při realizaci projektu
	kvalita, spolehlivost a energetická náročnost použitých technologií (např. ve srovnání s BAT)
	vyřešené odstraňování odpadů již v přípravných projekčních fázích, s preferencí možností
	materiálového a energetického využití odpadu; sledování cílů POH SML
	environmentální přínos budovaných dopravních komunikací; zpracování variant dopravních záměrů
	významnost negativních dopadů protipovodňových opatření ve srovnání s jinými variantami
	komplexnost souhrnu opatření projektu pro eliminaci, minimalizaci a kompenzaci vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví
Kvalita ovzduší	maximální omezení emisí škodlivin do ovzduší
	minimalizace produkce pachových látek do ovzduší
	podíl spotřeby obnovitelných zdrojů energie
Kvalita vody a vodní bilance	vyloučení nebo snížení kontaminace povrchových a podzemních vod
	nezvyšování eutrofizace povrchových vod
	maximum zasakování čistých dešťových odpadních vod na pozemku
Půda	minimalizace záboru ZPF (celkového a především I. a II. třídy ochrany), popř. PUPFL
	zaměření podnikatelských aktivit do lokality typu brownfields
	vyloučení kontaminace půdy
Biota	zabraňování šíření invazivních druhů
	nenarušování hodnotných biotopů, minimalizace zásahů do ÚSES, VKP apod.
	minimalizace kácení zeleně
	zahrnutí plánu ozelenění již do projektové přípravy – sadovnické úpravy
	využívání autochtonních a stanovištně vhodných druhů dřevin a rostlin pro výsadby
Krajina	nenarušování, resp. minimalizace narušení krajinného rázu
	minimalizace fragmentace krajiny (především u liniových staveb)
	soulad s platnou územně plánovací dokumentací
	omezení suburbanizace města rozšiřováním zástavby do venkovské krajiny; využívat zastavitelné území města

6. Opatření k eliminaci a minimalizaci potenciálních vlivů realizace Strategie rozvoje SML 2007 – 2020 na veřejné zdraví

Kritéria pro výběr projektů

Ve vyhodnocení vlivů Strategie rozvoje SML na 2007 – 2020 na zdraví (tzv. HIA) byla doporučena i kritéria pro výběr následných realizačních projektů, která byla vytvořena na základě samotného vyhodnocení vlivů na zdraví a doporučené implementace cílů Zdravotní politiky Libereckého kraje. Jedná se o tato kritéria:

1. Soulad s požadavky veřejného zdraví a zdravotní politiky Libereckého kraje,
2. Snížení hlukové zátěže,
3. Snížení počtu obyvatel žijících v území s překročenými limity hluku,
4. Snížení znečištění, zejména prachem (PM10, PM2,5) a persistentními polutanty (As, Cd, polycyklické aromatické uhlovodíky),
5. Snížení emisí znečišťujících látek,
6. Snížení počtu žijících v místech s překročením limitů,
7. Snížení stávajících zdravotních rizik,
8. Snížení počtu obyvatel žijících v dotčeném území,
9. Zlepšení kvality pitné vody,
10. Zlepšení kvality koupací vody,
11. Snížení počtu osob sociálně vyloučených z důvodů nemoci, etnika, stáří,
12. Počet obyvatel navštěvujících edukační aktivitu o veřejném zdraví, zdravém způsobu života, protidrogové, sociální, psychohygienické,
13. Počet starších obyvatel a příslušníků etnických minorit navštěvujících jakékoli edukační aktivitu,
14. Snížení počtu nehod,
15. Zvýšení dostupnosti cílů ve městě kolem nebo pěšky nebo veřejnou dopravou,
16. Zvýšení počtu vozů veřejné dopravy bez bariér,

Při výběru projektů do Plánu rozvoje a Integrovaného plánu se bude každý projekt vyhodnocovat na základě těchto kritérií. Pokud by některý plánovaný projekt měl ohrozit veřejné zdraví, musí být jeho záměr přepracován.

7. Nositel projektu

Nositelem projektu je organizace / osoba zodpovědná za řízení realizace projektu. Zde navrhujeme co nejpřesnější identifikaci zodpovědné organizace, až na úroveň konkrétní osoby nebo alespoň pozice, pokud nebude považováno za nutné přiřazovat zodpovědnost projektům jmenovitě. Z praktických důvodů, zejména pro monitoring realizace, je však jmenovitá zodpovědnost nutná.

8. Spolupráce

Realizace většiny projektů bude vyžadovat zapojení mnoha jednotlivců a organizací. Kvalitní projekty jsou výsledkem týmové spolupráce a přestože je nutné, aby zodpovědnost hlavním nositelem byl jediný subjekt / osoba, dobře sestavený projektový tým, který zahrnuje všechny podstatné partnery je předpokladem úspěšné realizace projektu. Stejně jako u nositele, bude dobré jít až na úroveň konkrétních osob, takže pokud bude na projektu spolupracovat

například Úřad práce, je třeba říct konkrétně pan XYZ z odboru aktivní politiky zaměstnanosti, apod.

9. Výstupy, Aktivity a Vstupy

Specifickým rysem projektu je to, že by měl mít konkrétní výstupy – ať už hmotné nebo nehmotné povahy. Tyto výstupy jsou většinou výsledkem realizace aktivit, které zároveň spotřebovávají vstupy materiální, organizační (lidské zdroje) a finanční povahy. Časová posloupnost aktivit plánuje spotřebu těchto zdrojů i vznik výstupů, které reprezentují přínosy ke vztahu k cílům projektu. Tato základní struktura aktivit přínosů a nákladů v čase je rámcem pro cost-benefit analýzu a/nebo studii proveditelnosti (v případech, kdy je to zapotřebí).

10. Financování

Informace o celkovém rozsahu finančních zdrojů potřebných na realizaci projektu a jejich zdrojích, plánování v čase je obsažena v rozpočtu každého projektu. Bez rozpočtu není možné projekty realizovat, a tak by už v době finalizace plánu měly existovat alespoň rámcové rozpočty projektů. Ne všechny projekty musí být zahájeny v roce schválení plánu rozvoje (IPRM) (to by nebylo realistické), a tak se dá předpokládat, že rozpočtová příprava – prověření rozpočtu – bude součástí řídicích a implementačních aktivit, a to každoročně. Pro představu zastupitelů bude potřebné vidět v agregované formě s jak velkými finančními prostředky realizace plánu počítá, a ve kterém roce budou potřeba. Zároveň agregovaný informace může ukázat multiplikační efekt, pokud budou rozpočty obsahovat i předpokládanou výši externího financování – ať už ze státního rozpočtu, nebo unijních a jiných zahraničních, ale i soukromých zdrojů.

Proces schválení Strategie rozvoje SML pro 2007 – 2020

SCHVAL. ORGÁN	ZPRACOVATEL	DOKUMENT - VÝSTUP	DATUM
Komise pro rozvoj města	SML - RP	doporučení k aktualizaci strategického plánu	11.10.2006
Rada města	SML - RP	usnesení 587/06 – schválení záměru aktualizace strategického plánu	5.12.2006
	SML - RP	oslovení odborů MML, městských organizací a organizací řízených městem, NNO, MŠ, ZŠ, TU Liberec, veřejnosti (web) - podávat náměty na projekty přispívající k rozvoji města, SBĚR NÁMĚTŮ	12 / 2006
	SML - RP	aktualizace profilu města	12 / 2006 – 03 / 2007
	Berman Group	socioekonomická analýza, SWOT analýza města, návrh hlavních oblastí rozvoje - definování tzv. strategických cílů	03 / 2007
Komise pro rozvoj města	SML - RP	doporučení zaměření strategie na 5 hlavních oblastí - strategických cílů: 1. Ekonomický rozvoj 2. Sociální rozvoj a zdraví 3. Dostupnost a mobilita 4. Přitažlivé město 5. Životní prostředí	22.3.2007
	SML - RP	zpracování rozvojových opatření k jednotlivým schváleným oblastem na základě námětů	04 / 2007
	SML - RP	projednání opatření s garanty, připomínkové řízení (odborníky, Komise pro rozvoj města, KHK, ANNOLK, Regioinfo, TU, LIS...)	04 / 2007 - 05 / 2007
Komise pro rozvoj města	SML - RP	otevřené jednání komise pro rozvoj města (za účasti i nečlenů – schváleno předsedou komise). Komise schválila vizi, globální cíle, strategické cíle a rozvojová opatření a doporučila je předložit radě města	9.5.2007
Rada města	SML - RP	usnesení č. 236/07- schválení závěrečného dokumentu strategie rozvoje v letech 2007 – 2020, tedy analytické a návrhové části strategického plánu, s úkolem oslovit politické kluby k připomínkám a zahájit zjišťovací řízení EIA k aktualizaci strategického plánu.	15.5.2007
	SML - RP jednotlivé politické kluby	výzva politickým klubům: vyjádření se k návrhu strategie	05 / 2007
	SML - RP	předání Oznámení o zjišťovacím řízení – Vliv strategie rozvoje na ŽP na KÚLK	21.5.2007
	KÚLK	zveřejnění Oznámení na úřední desce KÚLK (20 dní)	24.5.2007
	KÚLK	zahájení zjišťovacího řízení zveřejněním oznámení koncepce v Informačním systému SEA a rozesláním oznámení dotčeným správním úřadům a dotčeným územním samosprávným celkům	29.5.2007
	KÚLK	ukončení zjišťovacího řízení	28.6.2007
	KÚLK	obdržení stanoviska KÚLK - závěr zjišťovacího řízení – Je nutné zpracovat dokumentaci SEA a HIA (vliv koncepce na ŽP a na zdraví občanů)	2.7.2008
	SML - RP	zveřejnění závěrů zjišťovacího řízení na úřední desce SML	3.7.2007 – 19.7.2007
	CITYPLAN s.r.o.	závěrečná zpráva – Vyhodnocení vlivů koncepce na ŽP a veřejné zdraví	08 / 2007
	KÚLK	Posouzení dokumentací SEA a HIA – konečné stanovisko KÚLK	28.10.2007
	SML - RP	Zpracování připomínek	14.11.2007
	SML - RP	Předložení úpravy strategie politickým klubům, komisím a výborům	16.11.2007
Komise pro rozvoj města	SML - RP	Projednání v Komisi pro rozvoj města – doporučení předložit SR SML 2007 – 2020 ke schválení v radě města	26.11.2007
	SML - RP	Schválení strategie v zastupitelstvu města	13.12.2007

FÁZE	ČINNOST	DÍLČÍ ČINNOST	ZODPOVĚDNOST	TERMÍN	POZN.
1	Zpracování vyhodnocení SEA koncepce	vyhodnocení vlivů koncepce	zpracovatel vyhodnocení	8.8.2007	
		vypořádání připomínek ze ZZŘ		8.8.2007	návrh vypořádání připomínek ze strany zpracovatele vyhodnocení zaslán předkladateli k doplnění vypořádání z jeho strany
		zpracování HIA	MUDr. Rychlíková	30.7.2007	
2	Změny návrhu koncepce dle ZZŘ	odevzdání návrhu koncepce s vyhodnocením na KÚ LK		8.8.2007	
		vypořádání připomínek ze ZZŘ	předkladatel	8.8.2007	
		Kontrola správnosti vyhodnocení	KÚ LK	18.8.2007	povinnost rozeslat a zveřejnit předložený návrh koncepce a jejího vyhodnocení
3	Rozeslání DSÚ, DÚSC, zveřejnění		KÚ LK, MŽP, předkladatel	18.8.2007	předkladatel zveřejní návrh koncepce a jeho vyhodnocení SEA
		Sběr zasláných připomínek	KÚ LK	17.9.2007	
		Oznámení místa a času veřejného projednání (VP)	předkladatel	29.8.2007	nejméně 10 dnů před konáním VP
4	Veřejné projednání		předkladatel, zpracovatel vyhodnocení, KÚ LK	12.9.2007	ne dříve než po 30 dnech od předložení návrhu koncepce
		Zaslán zápis z VP	předkladatel	17.9.2007	do 5 dnů od VP
6	Sběr vyjádření k návrhu koncepce		KÚ LK	17.9.2007	
		Stanovisko k návrhu koncepce	KÚ LK	31.10.2007	do 30 dnů od obdržení zápisu z VP
8	Zveřejnění Stanoviska na úřední desce		předkladatel	5.11.2007	
		Úpravy dle stanoviska KÚ LK	předkladatel	28.10.2007	2.11 - 14.11.2007

ZZŘ závěr zjišťovacího řízení

DSÚ dotčený samosprávný úřad

DÚSC dotčený územně samosprávný celek

Pokračování v implementaci - tvorba Plánu rozvoje města na 2007 – 2013 a Integrovaného plánu rozvoje města

Plán rozvoje města bude obsahovat projekty k realizaci v období 2007 – 2013 realizovatelné z rozpočtu města, vlastních zdrojů realizátorů projektu, ze státního rozpočtu, ze strukturálních fondů EU i z jiných zdrojů nestandardních. Prostředky z rozpočtu města nutné ke spolufinancování projektů Plánu rozvoje musí být v souladu s rozpočtovým výhledem města. Vzhledem k tvorbě rozpočtu města na kalendářní rok vždy do konce roku předešlého je vhodné z Plánu rozvoje města každý rok připravit **Akční plán rozvoje města** na další rok a propojit jej s rozpočtem města případně rozpočty realizátorů. K aktualizaci Plánu rozvoje města bude tak docházet každý rok v procesu přípravy rozpočtu města na další rok.

Integrovaný plán rozvoje města (IPRM) bude samostatný proces probíhající podle metodiky doporučené Ministerstvem pro místní rozvoj. Počet a typ integrovaných plánů rozvoje města bude rozhodovat řídicí struktura IPRM v souladu se strategií rozvoje města na 2007 – 2020 tak, aby byly maximálně čerpány prostředky strukturálních fondů určené na IPRM v Regionálním operačním programu NUTS II Severovýchod – priorita 2.1 Rozvoj regionálních center (nad 50.000 obyvatel).

Minimální velikost individuálních projektů v každém IPRM musí být 5 mil Kč a minimální rozsah IPRM je stanoven na 10-15 mil EUR.

IPRM může obsahovat pouze projekty s určitým zaměřením, které definuje schválený ROP NUTS II SV.

System řízení realizace strategie, plánu rozvoje města, integrovaného plánu rozvoje

Mezi tvorbou plánu rozvoje a jeho realizací je zásadní rozdíl. Příprava plánu je kreativní proces, který vyžaduje zapojení co nejširšího okruhu reprezentantů veřejného i soukromého sektoru s potřebnými znalostmi a zkušenostmi a rozdílnými pohledy na budoucnost města. Na druhé straně zajištění realizace plánu je úkolem manažerským, který vyžaduje podrobný dohled nad aktivitami mnoha jednotlivců a soukromých i veřejných organizací. Pro tento úkol se bude nejlépe hodit spíše jednoduchá a akční struktura, která bude využívat metody projektového řízení.

Typický systém realizace komplexních rozvojových dokumentů má nejméně dvě složky: politicko-řídicí a odborně-výkonnou. Náplní práce politicko-řídicí složky je zejména rozhodovat, prosazovat, úkolovat, lobovat směrem k nadřízeným orgánům a zajišťovat politickou podporu realizaci plánu. Náplní práce odborně-výkonné složky je zajišťovat realizaci po odborné stránce, zajišťovat hladký průběh každodenních aktivit spojených s realizací, zakládat informace o průběhu realizace do systému, zajišťovat přípravu výběru dodavatelů, kontrolovat jejich výstupy, podporovat spolupracující osoby a organizace při realizaci, připravovat souhrnné zprávy o realizaci pro radu města a zastupitelstvo města, poskytovat servis Komisi pro rozvoj města apod.

Politicko-řídicí složku systému řízení realizace plánu může sehrát **Řídicí a monitorovací výbor** realizace (ŘMV). ŘMV by měl mít takovou velikost, aby byl operativní a měly by v něm být zastoupeny všechny důležité osoby, které budou garantovat příslušné strategické cíle ,oblasti. Každý člen ŘMV by měl mít kompetenci přijmout rozhodnutí a dostatečný význam v životě města tak, aby mohl intervenovat v realizaci a řešit vzniklé problémy. **Tuto roli by mohla sehrát rada města.**

Odborně-výkonnou složku budou plnit jednotlivé odbory magistrátu podle typů projektů.. Vhodné je vytvořit pozici s osobní odpovědností např. **Manažer realizace strategie, plánu rozvoje a integrovaného plánu**. U této osoby nelze předpokládat zapojení do plnění jednotlivých úkolů plánu, jde spíše o roli **koordináční, informační, motivační a poskytování podpory**. Tento manažer realizace strategie, plánu rozvoje a Integrovaného plánu rozvoje komunikuje pravidelně se zodpovědnými organizacemi a osobami a tvoří rozhraní mezi realizátory a Řídícím a monitorovacím výborem-radou města. Je zodpovědný za aktuálnost informací v informačním systému a za iniciaci řešení případných prodlev a zpoždění. Zároveň připravuje pravidelné zprávy o průběhu realizace pro ŘMV-radu města a zastupitelstvo. Ve spolupráci s Kanceláří primátora shromažďuje zpětnou vazbu od občanů a cílových skupin, připravuje náměty na změny a doplnění plánu o nové cíle a projekty. Ve spolupráci s ekonomickým odborem připravuje rozpočet na realizaci jednotlivých projektů plánu a na podporu realizace plánu obecně (např. kofinancování, dílčí studie poptávky apod.). Komunikuje s organizacemi a osobami mimo struktury města a podporuje jejich zapojení do realizace plánu. **Roli manažera realizace strategie, plánu rozvoje a integrovaného plánu by měl plnit jeden z koordinátorů EU projektů přímo v Kanceláři primátora** právě pro úzkou návaznost na nejvyšší vedení města a informovanost veřejnosti.

Celkově musí být strategie, plán rozvoje města i integrovaný plán rozvoje města Statutárního města Liberce živým dokumentem. Realizace musí být pečlivě sledována a plán musí být podle potřeby doplňován a upravován. Nové projekty, jakmile se objeví musí projít standardizovanou procedurou přípravy a zařazení do aktualizovaného plánu. Zodpovědností manažera řízení realizace a všech, kteří se na tvorbě plánu podíleli, bude zajistit, že záměry, projekty a úkoly zůstanou věrohodné a relevantní - a že budou zrealizovány.

Financování realizace strategického plánu

Plán rozvoje, integrovaný plán rozvoje města bude obsahovat různé typy projektů, viz kapitola *Nejnižší úroveň strategie*. Různé typy projektů představují různou finanční náročnost. Nejdražší na realizaci budou tvrdé infrastrukturální projekty a stavby, nejméně náročné budou nejrůznější iniciativy a kampaně. Programy, které budou cíleny na motivaci určitých potřebných aktivit budou na jedné straně představovat vynaložené prostředky, na straně druhé může být v oprávněných případech vyžadováno dofinancování žadatelí, a tak dojde k navýšení celkové částky „investované“ do posílení rozvoje města. Měkké projekty nebudou v realizační fázi „drahé“, spíše budou náročné na odhodlání, aktivitu a osobní zainteresovanost zodpovědných a spolupracujících osob. Řada projektů bude mít nízký nebo žádný dopad na rozpočet města, což může na jedné straně znamenat pro město úspory, ovšem na druhé straně to sníží možnosti města ovlivnit / vynutit jejich realizaci.

Příprava rozpočtu

Doporučujeme zavést projednávání prostředků na realizaci plánu rozvoje (IPRM) jako standardní součást přípravy každoročního rozpočtu, včetně položek na udělení zodpovědnosti za řízení realizace ucelených částí plánu organizacím působícím mimo město (např. jako podmínka příspěvku). Pokud bude příprava rozpočtu probíhat obvyklým způsobem (sběr požadavků a výhled na další roky) bude dobré speciálně označit položky projektů, které jsou v souladu se strategií, případně jsou přímo náplní Plánu rozvoje či IPRM. Tak bude mít město přehled, kolik peněz z každoročního rozpočtu na realizaci svých rozvojových priorit vynakládá. Zároveň by se tyto položky v pořadí důležitosti neměly dostávat na poslední místa, neboť půjde o položky „strategické“. Kromě každoročního a víceletého projektového

financování s vazbou na dlouhodobou strategii bude dobré do rozpočtu vpravit položku „příprava projektů a studií, případně rezerva na rozjezd realizace projektů“. Z této kapitoly, kterou je možné chápat jako „technickou podporu“, by měl mít manažer realizace plánu hradit ad hoc studie a výzkumy podporující realizaci a externí zpracování žádostí (nebo jejich částí) na získání finančních prostředků pro realizaci projektů. Provozní rozpočet musí zohlednit rozhodnutí o personálním, organizačním a technicko materiálním zabezpečení realizace.

Vnější zdroje

Další důležitou součástí jsou vnější zdroje pro realizaci. Zodpovědností manažera pro realizaci plánu bude monitoring vnějších zdrojů a koučování projektových manažerů s cílem maximálně využít vnějších zdrojů pro kofinancování projektů plánu. Vnější zdroje bude představovat státní rozpočet a jeho programy podpory, programovací dokumenty EU, a jiné vnější veřejné, ale i soukromé zdroje.

Plnění tohoto úkolu nebude snadné a bude jistě vyžadovat také vnější odbornou pomoc. Je jasné, že již v současné době Liberec řeší otázky získávání vnějších zdrojů a do této agendy je na plný úvazek zapojen na Magistrátu odbor rozvojových projektů. Úspěšná práce s vnějšími zdroji představuje na jedné straně přípravu databáze projektů (zásobníku projektů) v různém stavu realizace, které se budou posouvat na pomyslné ose od koncepce, přes rozpracování až po finalizaci a realizaci a na druhé straně trvalý scanning (průzkum) dostupných vnějších zdrojů a s nimi spojených podmínek výzev, oprávněnosti, časování a podobně.

Kromě vlastních a vnějších veřejných zdrojů bude důležitým úkolem při realizaci plánu zajistit rovněž zdroje soukromé. Reálnou možností v budoucnu by měly být i projekty typu PPP, kdy se veřejný a soukromý sektor podělí o investiční náklady a provoz způsobem, který je oboustranně výhodný a tímto sdružením prostředků mohou být realizovány akce, které by pro oba sektory samostatně nebyly atraktivní. Přípravu a vyjednávání o konkrétní struktuře podílů a organizaci těchto projektů, které se dobře hodí pro některé typy infrastrukturních investic bude vhodné nechat na k tomu specializované odborníky (např. formou tendrů). V určitých případech bude možné využití lukrativního území např. v centru města spojit s požadavkem na soukromého developera na realizaci také veřejně prospěšné části investice – například veřejnosti přístupná parkovací místa u zamýšleného obchodního centra nebo související dopravní stavby.

Dalšími finančními zdroji vstupujícími do realizace jsou zdroje uživatelů výstupů realizace – například řidiči parkující na nových zpoplatněných parkovacích místech a podobně. V neposlední řadě je třeba pomýšlet i na sponzoring – občanský i korporátní, který je běžný u některých typů aktivit, jako jsou například sport, kultura a sociální dobročinnost. Rozšíření vlivu sponzoringu na aktivity rozvoje města může být důležitým prvkem podpory společné snahy o změnu, která například podpoří vztah dobrovolně financujících subjektů a jednotlivců k městu a jeho budoucnosti.

Komunikační strategie

Intenzivní komunikace je klíčovým prvkem úspěšného strategického plánování. Vnitřní týmová komunikace je podstatná pro sdílení informací a návrhů řešení, revizí a připomínek podobně. Vnější komunikací při strategickém plánování rozumíme komunikaci Magistrátu a týmu zhotovitelů s jejich okolím. Nedostatečná nebo nepromyšlená komunikace při přípravě, zpracování i realizaci strategie a plánů rozvoje může zásadním způsobem ohrozit zamýšlené

dopady plánu a v mnoha případech i zabránit realizaci jeho jednotlivých projektů, což je třeba vnímat s ohledem na jeho celkovou úspěšnost negativně.

Komunikační strategie zahrnuje cíle, cílové skupiny, obsah sdělení a formy neboli komunikační nástroje, aktivity a jejich časový rozvrh. Podstatnou součástí komunikační strategie je rovněž její personální, organizační a finanční zajištění. Tyto výdaje je nutné plánovat při přípravě rozpočtu na zhotovení strategie, stejně tak jako každoročně při jeho realizaci. Kvalitní komunikační strategie obsahují také nástroje monitoringu a vyhodnocování účinnosti. U větších projektů a iniciativ bude dobré mít samostatnou komunikační strategii, která ovšem nebude obsahovat kontraproduktivní sdělení, ale spíše bude podporovat celkovou komunikační strategii Strategie rozvoje SML na 2007 – 2020, Plánu rozvoje a IPRM.

Cíle komunikační strategie

Následující cíle jsou uváděny jako příklady, bude je vhodné ve spolupráci s řídicím týmem a odborem zodpovědným za komunikaci na MML s veřejností doplnit, rozšířit a korigovat tak, aby byly v souladu rovněž s politickými komunikačními prioritami města.

- Zajistit porozumění obyvatel plánu a jeho projektům
- Zajistit podporu veřejnosti realizaci plánu
- Oslovení specifických cílových skupin, pro které jsou projekty plánu připravovány
- Zajištění zpětné vazby, kritiky plánu
- Získání doplňkových zdrojů pro realizaci
- Geneze zájmu o návštěvu Liberce za specifickým účelem (např. kongresy, výstavy, sportovní akce apod.)
- Posilování dobrého dojmu ze života v Liberci.
- Geneze zájmu o podnikání a investování v Liberci
- Atd.

Základní cílové skupiny

Základní cílové skupiny jsou v podstatě dvě: lidé a organizace. V detailnějším členění, které je ovšem stále poměrně základní můžeme cílové skupiny segmentovat například následujícím způsobem:

- Obyvatelé (i potenciální – například studenti) a občanský sektor
- Návštěvníci (soukromé i organizované cesty, služební cesty, kongresy, výstavy; i potenciální návštěvníci)
- Firmy a soukromý sektor (i potenciální – tj. zahraniční firmy ještě nepřítomné v ČR, dosud nevzniklé firmy – budoucí spin-offy a start-upy, podnikatelská veřejnost a podnikatelské organizace apod.),
- instituce (i mezinárodní)
- odborná veřejnost (akademická obec, vědci, experti).

Pro každou tuto skupinu budou existovat sdělení, která bude nutné dobře naplánovat a zajistit jejich komunikaci. Zároveň bude jistě možné skupiny dále segmentovat a jinak komunikovat například se seniory a jinak se studenty.

Nástroje, komunikační kanály a média

Následující seznam obsahuje jak možná média tak konkrétní návrhy aktivit, které lze v komunikační strategii využít:

- Pravidelné tiskové konference a tiskové zprávy
- Řízené PR – pravidelné články o strategickém plánování v tisku, rozhovory v rozhlase, televizi pro různé cílové skupiny
- Internet – velmi důležité a přístupné médium, umožňuje mj. multijazykový komunikační výstup a podávání rozsáhlých a detailních informací v podstatě „za jednotnou cenu“ ve srovnání s jinými komunikačními médii
- Propagační materiály – ke strategickému plánu a jeho projektům
- Placená reklama, inzerce a šoty v médiích (efektivitu je třeba vždy pečlivě zvažovat)
- Speciální propagační akce – konference, soutěže a výstavy (např. „Generel rozvoje Lidových Sadů“), workshopy, informační semináře, tzv. „visibility akce“: sportovní, kulturní a společenské akce podporující realizaci projektů
- V neposlední řadě jde o jednotnou prezentační formu dokumentů strategického plánu, logo a vizuální styl, výstižné krátké texty k jednotlivým prioritám a motto k celkové strategické vizi. Tyto slogany mohou symbolizovat aspirace strategického plánu a spoluvytvářet novou image města, které má ambici v 21. století hrát v Evropě a ve světě mnohem významnější roli než doposud.

Strategie rozvoje SML jako dokument je důležitým nástrojem pro řízení rozvojových aktivit ve městě. Znalost jeho vize, priorit a záměrů mezi podnikateli, obyvateli a institucemi ve městě je jedním z předpokladů jeho úspěšného naplňování. Proto je důležité, aby s jeho výslednou i aktuální podobou byla seznamována široká veřejnost i cílově vybrané instituce. Propagace plánu a spojitosti projektů a aktivit s plánem bude jedním z klíčových úkolů řízení realizace na kterém bude zodpovědný tým úzce spolupracovat s oddělením tiskovým a vnějších vztahů v Kancelář primátora.

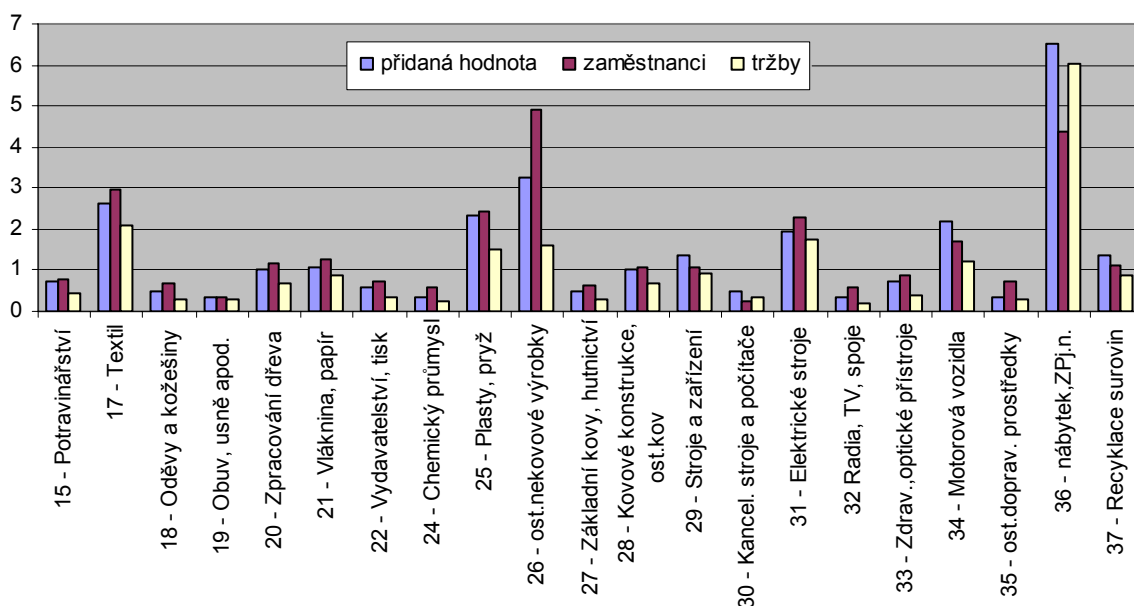
SEZNAM ZKRATEK

ANNOLK	Asociace nevládních a neziskových organizací Libereckého kraje
BAT	the Best Available Technology - nejlepší dostupná technologie
BRS	(Business Related Services) sektor služeb pro podnikatele
BJ	bytové jednotky
CNEM	cizinci, národnostní a etnické menšiny
CO	oxid uhelnatý
CR	cestovní ruch
CVLK	centrum vzdělanosti Libereckého kraje
CZT	centrální zásobování teplem
ČD centrum	centrum Českých drah
ČOV	čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČSSD	Česká sociálně demokratická strana
DPS	Dům s pečovatelskou službou
DPML	Dopravní podnik města Liberce
DSÚ	dotčený správní úřad
DÚSC	dotčené územní samosprávné celky
EIA	Environmental Impact Assessment – posuzování vlivu záměrů na životní prostředí
EO	ekvivalentní obyvatel
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EVVO	ekologická výchova, vzdělávání a osvěta
HDP	hrubý domácí produkt
HIA	Health Impact Assessment - hodnocení (odhad) vlivu na zdraví
CHKO	chráněná krajinná oblast
IPRM	Integrovaný plán rozvoje města
IT	informační technologie
ITC	informační a komunikační technologie
KHK	Krajská hospodářská komora
KNL	Krajská nemocnice Liberec
KPSS	Komunitní plán sociálních služeb
KRNAP	Krkonošský národní park
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
KSSLK	Krajská správa silnic Libereckého kraje
KÚLK	Krajský úřad Libereckého kraje
LIS	Liberecká IS, a.s.
LK	Liberecký kraj
LS	Lisabonská strategie
NPR	Národní přírodní rezervace
MFRB	Městský fond rozvoje bydlení
MHD	Městská hromadná doprava
MIC	Městské informační centrum
MML	Magistrát města Liberec
MSP	Malé a střední podnikání
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
MV	Ministerstvo vnitra
Mze	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NNO	neziskové nevládní organizace
NOX	oxidy dusíku
NPR	národní přírodní rezervace
NRP	Národní rozvojový plán
NSRR	Národní strategický referenční rámec

NUTS	(La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques); Klasifikace územních statistických jednotek
ODS	Občanská demokratická strana
OKEČ	odvětvová klasifikace ekonomických činností
OP	operační programy
ORP	obec s rozšířenou působností
OZP	osoby zdravotně postižené
Phare	předvstupní přeshraniční pomoc EU
POH	Plán odpadového hospodářství
PP	přírodní památka
PPP	(Public-Private Partnership); spolupráce veřejného a soukromého sektoru
PR	přírodní rezervace
PRM	Plán rozvoje města
PUPFL	Pozemky Určené k Plnění Funkce Lesa
PZ JIH	průmyslová zóna JIH
REZZO	Registr emisí zdrojů znečišťování ovzduší
RP	odbor rozvojových projektů SML
RWY	vzletová a přistávací dráha
ŘMV	řídící a monitorovací výbor
SčVK	Severočeské vodovody a kanalizace, a.s.
SEA	Strategie Environmental Assessment – Hodnocení vlivu koncepcí a strategií na ŽP
SHR	Strategie hospodářského rozvoje
SITC	Standardní mezinárodní klasifikace exportu
SNK-ED	Strana nezávislých kandidátů-Evropští demokraté
SML	Statutární město Liberec
SOS	Strana pro otevřenou společnost
SOZS	Strategické obecné zásady společenství
SUR	Strategie udržitelného rozvoje
SWOT	Analýza slabých a silných stránek, hrozeb a příležitostí
SZ	Strana zelených
SVS	Severočeská vodárenská společnost
THFK	Tvorba hrubého fixního kapitálu
TU	Technická univerzita Liberec
ÚP	Úřad práce, Územní plán
ÚSES	územní systém ekologické stability
ÚSZ	Unie pro sport a zdraví
ÚÚR	Ústav územního rozvoje
Va V a I	věda, výzkum a inovace
VKP	Významný krajinný prvek
VP	veřejné projednání
VPP	veřejně prospěšné práce
WISP	webový informační systém pro sledování projektů
ZP	Zdravotní politika Libereckého kraje
ZPF	zemědělský půdní fond
ZZŘ	závěr zjišťovacího řízení
ŽP	životní prostředí

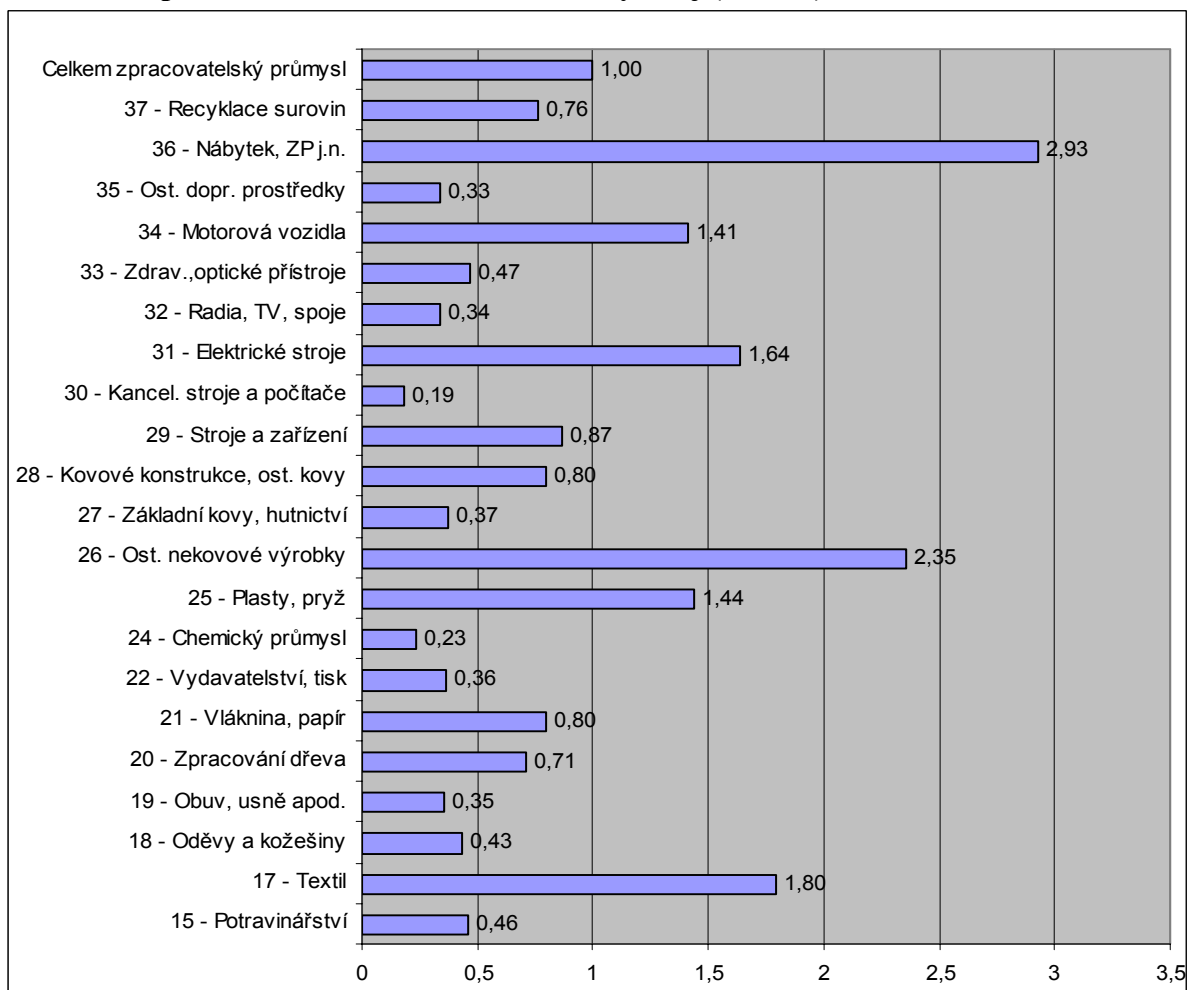
PŘÍLOHY

Tab. 1 LQ koeficient přidané hodnoty, zaměstnanosti a tržeb v Libereckém kraji v roce 2003

Zdroj: ČSÚ, Panorama českého průmyslu, vlastní výpočty

Tab. 2 Kompozitní LQ koeficient za Liberecký kraj (r. 2004)

Zdroj: ČSÚ, Panorama českého průmyslu, vlastní výpočty

Tab. 3 Seznam vybraných největších zaměstnavatelů

Firma	Zaměstnanci	Obor
Krajská nemocnice Liberec	2 048	Zdravotnictví
PEGUFORM BOHEMIA, k.s. - Cadence Innovation	1 795	Plasty pro automobilový průmysl (AP)
Denso Manufacturing Czech s.r.o	1 700	Klimatizace pro AP
LUCAS AUTOBRZDY s.r.o.	1 030	Autobrzdy
Arvin Meritor LVS Liberec a.s.	500 - 999	Komponenty pro AP
PEKM Kabeltechnik	433	Kabelové svazky
Benteler	400	Dodavatel komponentů pro AP.
Laird Technologies s.r.o.	380	Výroba komponentů pro elektrotechnický průmysl
Plastkov	347	Plastové komponenty pro AP
Technická univerzita Liberec	332	Vzdělávání
Jizerské pekárny s.r.o	320	Pečivo
FEREX- ŽSO spol. s r.o.	310	Odlévání kovů, železa
Fehrer Bohemia s.r.o	270 až 500	Interiér aut, sedadla
GEA LVZ a.s.	250 až 499	Vzduchotechnika a klimatizace, výr.pro větrání a vytápění prům.objektů
Interlana s.r.o = Bertero s.r.o.	250 až 499	Textil
Ještědská stavební s.r.o.	200 až 249	Stavební firma
LITES, a.s.	200 až 249	Zařízení na ochranu majetku
Syner s.r.o.	294	Stavební firma
CENTRUM BABYLON, A.S.	270	Obchod, hotel, cestovní ruch
Tarmac CZ a.s.	269	Výroba drceného a těženého kameniva
DGS Druckguss Systeme s.r.o.	237	Tlakové lité odlitky z hliníkových slitin
Airs Manufacturing Czech s.r.o.	200	Výroba komponent pro aut. klimatizaci
Elmarco s.r.o.	100 až 199	Polovodičový a nanovláknový průmysl
Constructform s.r.o	100 až 199	Kovovýroba, výroba pryže
Isoflock Liberec s.r.o.	100 až 199	Výroba ost.plast.výrobků
Schenk Plastic Solutios s.r.o.	100 až 199	Plastové komponenty pro AP
TOP Control s.r.o.	100 až 199	Kontrolní, třídící a opravné služby, manipulace s nákladem
Elitronic s.r.o.	100 - 199	Vývoj a výroba elektroniky, regulační rozvaděče
Hoflana s.r.o.	160	Výroba a prodej rezné syntetické příze jednoduché a skané
Výzkumný ústav textilních strojů	160	Výzkum
Technické služby města Liberec a.s.	156	údržba komunikací, čištění města, zimní údržba, veřejné osvětlení, veřejná zeleň
Severočeské sběrné suroviny a.s.	153	odpady, šrot-velkoobchod
Liplastec s.r.o.	142	klimatizační technika
CZ SKLOPAN Liberec a.s.	134	Vývoj a výroba technologických celků na klíč, výroba forem a nářadí pro sklářský a AP, recyklace skla
Valbek s.r.o	130	Projekční kancelář
L.A.F. a.s.	128	Výrobce náprav-busy, trolejbusy, nákl.auta
Pekárna Liberec a.s.	120	Pečivo
MZ LIBEREC, a.s.	100	Výroba a montáž zdrav.napáj. jednotek, kompletace zdrojů

Zdroj: databáze Albertina, Průzkum podnikatelského prostředí 2006

Tab. 4 Počet zdravotnických zařízení dle jednotlivých typů v Liberci k 31.12.2005

Druh zařízení	Počet zařízení	Lékaři ¹⁾ (přep. počet)	ZPBD (přep. počet)	Lůžka
Nemocnice (lůžková a ambulantní část)	1	255,36	952,70	984
Odborné léčebné ústavy	-	-	-	-
Samostatná ambulantní zařízení	268	226,09	301,65	x
-polikliniky, sdružená ambulantní zařízení	2	5,30	7,45	x
-zdravotnická střediska	4	6,80	11,00	x
-samost. ord. prakt. lékaře pro dospělé	49	48,81	46,10	x
-samost. ord. prakt. lékaře pro děti a dorost	23	22,05	20,00	x
-samost. ord. prakt. zubního lékaře	59	61,84	58,67	x
-samost. ord. prakt. ženského lékaře	12	12,20	12,32	x
-samost. ord. lékaře specialisty	67	65,69	79,11	x
-ostatní ambulantní zařízení	52	3,40	67,00	x
Zvláštní zdravotnická zařízení	9	8,00	122,72	x
-kojenecké ústavy, dětské domovy, stacionáře, centra a další dětská zařízení	3	-	55,50	x
-dopravní a záchranná zdravotnická služba	3	8,00	59,42	x
-ostatní	3	-	7,80	x
Zařízení lékárenské služby	27	-	52,38	x
-lékárny vč. odloučených odd. výdeje léčiv ²⁾	21	-	49,38	x
-výdejny zdravotnických prostředků ²⁾	6	-	3,00	x
Orgány ochrany veřejného zdraví	2	2,63	4,00	x
Zdravotnická zařízení celkem	307	492,08	1 433,45	984
Zdravotnická zařízení celkem na 1000 obyvatel		5,02	14,63	10,05

Poznámka: Přepočtený počet = součet úvazků, ZPBD- zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí (§ 5 až § 21 zákona č. 96/2004 Sb.)- např. zdravotní sestra, zubní technik, ergoterapeut, farmaceutický asistent, dentální hygienistka a další.

Zdroj: Pramen: ÚZIS,

Tab. 5 Zemřelí podle příčin smrti v Liberci, Libereckém kraji a ČR v roce 2005

Třídy příčin úmrtí (podle 10. revize Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů)		Počet zemřelých			Počet zemřelých na 100 000 obyvatel		
		ČR	LK	Liberec	ČR	LK	Liberec
I.	Některé infekční a parazitární nemoci (A00 - B99)	411	20	3	4,0	4,7	3,1
II.	Novotvary (C00 - D48)	28255	1 129	270	276,1	263,6	276,7
	z toho : zhoubné novotvary (C00 - C97)	28033	1 119	266	273,9	261,3	272,6
	z toho: zhoubné novotvary tlustého střeva (C18)	2508	94	20	24,5	21,9	20,5
	zhoubné novotvary konečníku (C20)	1145	44	15	11,2	10,3	15,4
	zhoubné novotvary hrtanu (C32)	293	16	5	2,9	3,7	5,1
	zhoubné novotvary průdušky a plic (C34)	5536	259	66	54,1	60,5	67,6
	zhoubné novotvary prsu (C50)	1939	82	17	18,9	19,1	17,4
	zhoubné novotvary mízní, krvetvorné a přibuzné tkáně (C81 - C96)	1815	63	16	17,7	14,7	16,4
III.	Nemoci krve, krvetvorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity (D50 - D89)	106	6	1	1,0	1,4	1,0
IV.	Nemoci endokrinní, výživy a přem. látek (E00-E90)	1486	64	3	14,5	14,9	3,1
V.	Některé duševní a poruchy chování (F00 - F99)	284	10	3	2,8	2,3	3,1
VI.	Nemoci nervové soustavy (G00 - G99)	2071	88	19	20,2	20,5	19,5
VII.	Nemoci oka a oční anexy (H00 - H59)	-	-	-	0,0	0,0	0,0
VIII.	Nemoci ucha a bradavkového výběžku (H60 - H95)	1	-	-	0,0	0,0	0,0
IX.	Nemoci oběhové soustavy (I00 -I99)	55155	2 105	448	538,9	491,5	459,0
	z toho: infarkt myokardu (I21 - I23)	7354	391	73	71,9	91,3	74,8
	ostat. formy ischemické chor. srdeční (I20,I24,I125)	16013	658	144	156,5	153,6	147,5
	cévní nemoci mozku (I60 - I69)	14588	456	79	142,5	106,5	80,9
X.	Nemoci dýchací soustavy (J00 -J99)	6040	207	54	59,0	48,3	55,3
	z toho: záněty plic (J12 -J18)	2969	92	13	29,0	21,5	13,3
XI.	Nemoci trávicí soustavy (K00 - K93)	4823	199	42	47,1	46,5	43,0
XII.	Nemoci kůže a podkožního vaziva (L00 -L99)	30	-	-	0,3	0,0	0,0
XIII.	Nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně (M00 - M99)	40	2	-	0,4	0,5	0,0
XIV.	Nemoci močové a pohlavní soustavy (N00 - N99)	1613	60	10	15,8	14,0	10,2
XV.	Těhotenství, porod a šestinedělí (O00 - 099)	3	-	-	0,0	0,0	0,0
XVI.	Některé stavy vzniklé v perinatálním ob. (P00-P96)	188	14	2	1,8	3,3	2,0
XVII.	Vrozené vady, deformace a chromozonální abnormality (Q00 - Q99)	116	3	-	1,1	0,7	0,0
XVIII.	Příznaky, znaky a abnormální klinické a laboratorní nálezy nezařazené jinde (R00 - R99)	940	26	8	9,2	6,1	8,2
XX.	Vnější příčiny nemoci a úmrtnosti (S00 - Y98)	6376	294	44	62,3	68,6	45,1
	z toho: sebevraždy (X60 - X84)	1564	64	15	15,3	14,9	15,4
	Celkem	107938	4 227	907	1054,7	987,0	929,3

Zdroj: ČSU

Tab. 6 Seznam poskytovatelů sociálních služeb a institucí k 31.8.2006

Název	Poskytované služby	Kapacita
Azylové domy		
Azylový dům SPERAMUS-zařízení CSSLK, p.o.	dočasné poskytování ubytování bezdomovcům po dobu max. 3 měsíců	25 lůžek, ~116 klientů ročně
Domov pro matky s dětmi - zařízení CZSP, p.o.	azylové domy pro matky s dětmi či osamělé těhotné ženy nacházející se v obtížné situaci – krizová pomoc	7 pokojů pro 7 matek a 10 dětí
Domov pro matky s dětmi v tísni Liberec – Domov sv. Anny		24 lůžek pro 8 matek a 16 dětí, 1 krizová jednotka
Domy s pečovatelskou službou (DPS)		
Dům s pečovatelskou službou Šimáčkova	malometrážní byty zvláštního určení - ubytování, pomoc v sebeobsluze, pomoc při chodu domácnosti, klubová činnost, zlepšení, udržení zdravotní kondice	63 bytů – 64 obyvatel
Dům s pečovatelskou službou Borový vrch		38 bytů – 40 obyvatel
Dům s pečovatelskou službou Česká		19 bytů – 26 obyvatel
Dům s pečovatelskou službou Burianova 1070, 1071 (Zelené údolí)		116 bytů (z toho 24 bezbariérových) – 151 obyvatel
Dům s pečovatelskou službou Burianova 969 (Zelené údolí)		malometrážní byty zvláštního určení a bezbariérové byty- služby stejné, jako u ostatních dps
Domovy důchodců		
Domov důchodců Liberec - Františkov, p.o.	ubytování, stravování, pomoc v sebeobsluze, pomoc při chodu domácnosti, socioterapie, zlepšení a udržení zdravotní kondice, pomoc v prosazování práv a zájmů	200 lůžek
Domov důchodců Vratislavice nad Nisou, p.o.		104 lůžek
Domov pokojného stáří - Domov sv. Vavřince		19 lůžek
Chráněné dílny (CHD)		
Domov pro mentálně postižené v Liberci – Harcově	CHD pro lidi s ment. postižením - zajištění prac.přil.	50 míst – nyní 35 klientů
CHRANO – chráněné pracoviště TZP	CHD, zajištění prac.přil., integrace postižených osob	neuveďeno
Mezinárodní centrum UNIVERSIUM, o. p. s.	provoz CHD- zajištění prac.přil.	35 míst
Sdružení TULIPAN	provoz CHD- zajištění prac.přil., tréninkové středisko PF TU Liberec	11 míst
Podporované zaměstnávání		
Rytmus, občanské sdružení – Agentura podporovaného zaměstnání Liberec	podporované zaměstnávání – pomoc při uplatnění na trhu práce	neuveďeno
Veřejně prospěšné práce Liberec, o. p. s.	obecně prospěšné služby – vytváření časově omezených pracovních příležitostí - poradenství, zprostředkování kontaktů	nestanovena – 15 zaměstnanců
Krizová pomoc		
Poradna pro oběti trestných činů – „D“ – občanské sdružení	podpora a pomoc lidem, kteří se stali obětí trestného činu (přepadení, šikana, znásilnění, vydírání, ...)	nestanovena
Kontaktní centrum pro lidi ohrožené drogou Liberec – zařízení CSSLK, p. o.	kontaktní práce s uživateli drog v zařízení i na ulici za pomoci terénních pracovníků	nestanovena, ročně ~500 klientů a 2000 intervencí
Linka důvěry Liberec – zařízení CSSLK, p. o.	podpora lidem, kteří se ocitli v krizi, či obtížné životní situaci	nestanovena, ročně ~3000 kontaktů
Český červený kříž – Oblastní spolek ČČK Liberec	záchranná a humanitární pomoc, výuka první pomoci a ošetrovatelství, dárcovství krve, rekondiční pobyty pro děti a seniory	nestanovena
Osobní asistence a pečovatelská služba, ošetrovatelská služba		
Centrum pro zdravotně postižené Libereckého kraje	kontaktní centrum pro zdravotně postižené, kompletní sociální poradenství, osobní asistence a respitní péče (odlehčovací služba)	nestanovena
Mezinárodní centrum UNIVERSIUM, o. p. s. – Osobní asistence	osobní asistence pro imobilní občany	~75 klientů
Pečovatelská služba Liberec – CZSP, p. o.	pečovatelská služba v DPS a v terénu	~500 klientů ročně
Diakonie Beránek	pečovatelská služba v domácnostech klientů	~114 klientů
REVA, o. p. s.	pečovatelská služba a osobní asistence v domácnostech klientů	~60 klientů
Agentura J TOP – Ulmannová Jitka	zdravotní a ošetrovatelská péče v terénu na návrh ošetřujícího lékaře	~120 klientů ročně
Diecézní charita Litoměřice – ošetrovatelská služba v rodinách		~50 klientů jednorázová péče, ~25 klientů stálá péče
Krajská nemocnice Liberec, příspěvková organizace – Domácí péče		~500 klientů ročně
GIPSY HANDICAP HELP	osobní asistence v romských rodinách a rodinách cizinců v ČR, ve kterých žijí osoby s handicapem	nestanovena
Sdružení občanů při výchovném a vzdělávacím zařízení Alvalida – Denní centrum sociálních služeb	komplex výchovně vzdělávacích, aktivačních, rehabilitačních a sociálních služeb pro klienty s mentálním a těžkým kombinovaným postižením	20 klientů, 10 osobních asistentů
SCHOOL HANDICAP HELP	asistenční služba handicapovaným dětem při pobytu ve škole i mimo ni pomocí osobních asistentů	neuveďeno
Poradny		
Občanská poradna – „D“ – občanské sdružení	poradenství zaměřené na sociálně právní problematiku	nestanovena

Strategie rozvoje Statutárního města Liberec 2007 - 2020

Poradna pro rodinu a mezilidské vztahy – zařízení CSSLK, p. o.	pomoc lidem, kteří se ocitnou ve složité životní situaci	~1100 klientů a 4000 intervencí ročně
Igor Pavelčák – soukromá poradenská a lektorská činnost	poradenství v oblasti léčby závislosti na drogách, alkoholu a patologického hráčství, rodinné a partnerské poradenství	nestanovena
Pedagogicko-psychologická poradna Liberec, p.o.	školské poradenské zařízení pro děti, jejich rodiče a učitele	nestanovena, ~2300 klientů ročně
ianus, občanské sdružení – Rozvojové centrum ianus Liberec, Centrum pro rozvoj a zaměstnanost žen	poradenství zaměřené na celoživotní vzdělávání a celostní rozvoj jednotlivců i skupin	nestanovena
Akademická poradna a poradna pro zpřístupňování studia lidem se zdravotním postižením na Technické univerzitě v Liberci	studijně-informační poradenství, informace o možnostech studia na TU v Liberci aj. VŠ v ČR	Ø studuje 20-24 studentů s postižením
Raná péče		
Centrum zdravotní a sociální péče Liberec, příspěvková organizace – zařízení denní a ambulantní péče o děti	zdravotní a výchovná péče pro děti zdravotně oslabené (dýchací potíže, oční vady)	denní péče – 75 dětí
Společnost pro ranou péči - Středisko rané péče Liberec	terénní a ambulantní služby rodinám, které vychovávají dítě se zrakovým či kombinovaným postižením	nestanovena, ročně ~55 klientů, 280 konzultací v rodině
Sociální rehabilitace a fyzioterapie		
Socioterapeutické centrum – zařízení CSSLK, p. o.	podpora lidí s psychotickým onemocněním	nestanovena – v péči 85 klientů
D.R.A.K	podpora osob s tělesným postižením a jejich pečujících rodin	nestanovena, ~300 klientů a 500 intervencí ročně
ELVA – HELP	aplikace canisterapie (pomocí cvičených psů) v zařízeních zdravotní a sociální péče a domácnostech s postiženými lidmi	nestanovena, ~800 klientů ročně
FOKUS Liberec	podpora duševně nemocných lidí	chráněné bydlení – 18 míst, chráněné dílny – 12 míst, centrum služeb – 15 míst
Občanské sdružení Svítání	rehabilitace dětí se zdravotním postižením prostřednictvím koní – hiporehabilitace	~95 klientů
ROSKA Liberec, regionální organizace UNIE ROSKA v ČR	pomoc lidem postiženým roztroušenou sklerózou	nestanovena – ~51 členů
Sdružení občanů při výchovném a vzdělávacím zařízení Alvalída	rehabilitační a sociální péče klientům s těžkým kombinovaným postižením	20 míst, poradna 45 klientů
TyfloCentrum Liberec, o. p. s.	integrace těžce zdravotně postižených lidí do společnosti	nestanovena, ~750 klientů ročně, kluby – 250 členů
Tyfloservis Liberec, o. p. s.	ambulantní a terénní služby nevidomým a slabozrakým lidem	nestanovena
Poradenské centrum LORM Liberec	pomoc hluchoslepým osobám a jejich rodinám	15 klientů
HANDICAP HELP LIBEREC	integrace až inkluze potřebných osob prostřednictvím canisterapie	nestanovena, terénní sociorehabilitační činnost – ~150 osob
Terapeutické programy pro uživatele drog		
Advaita, občanské sdružení pro pracovní a sociální rehabilitaci drogově závislých při Terapeutické komunitě pro drogově závislé v Nové Vsi – Centrum ambulantních služeb Advaita	doléčovací program a program ambulantního poradenství pro bývalé uživatele návykových látek	denní program – 25 míst, ambulantní program – 15 míst
Terapeutická komunita pro drogově závislé Nová Ves – zařízení CSSLK, p. o.	pobytové zařízení pro lidi uzdravující se ze závislosti	15 lůžek
Ústavy sociální péče		
Domov pro mentálně postižené v Liberci – Harcově	celoroční péče a denní stacionář pro osoby s mentálním postižením	rezidenční služba- 24 lůžek pro 24 klientů, chráněné bydlení- 10 bytů pro 25 obyv.
Jedličkův ústav pro tělesně postiženou mládež, p.o.	celoroční péče o děti a mládež s tělesným postižením, či v kombinaci ostatních znevýhodnění	225 klientů, z toho 120- denní pobyt, 105- týdenní/celoroční pobyt
Ústav sociální péče Liberec, p.o.	ústavní a výchovná péče mentálně postižených dětí i dospělých	celoroční pobyt – 18 osob, týdenní pobyt – 9 osob
Kojenecký ústav		
Kojenecký ústav a dětský domov Liberec, p.o.	ústavní, léčebná, výchovná péče pro děti od 0 – 3 let	80 lůžek- 30 kojenecký ústav, 50 dětský domov
Setkávací centra a kluby		
Asociace rodičů a přátel postižených dětí v ČR – Klub Liberec	nabídka zájmových činností pro handicapované děti a mládež	200 dětí v 5 zájmových kroužcích
Centrum občanských iniciativ – zařízení CZSP, p. o.	setkávací centrum občanů města, podpora nestátních neziskových organizací (NNO)	využití pro ~40 NNO
Sportovní klub stolního tenisu vozičkářů Liberec	vytváření podmínek imobilním občanům – vozičkářům ke sportovní činnosti	nestanovena
Občanské sdružení S(C)HODY	volnočasové aktivity dětí a mládeže, podpora integrace handicapovaných lidí do společnosti	nestanovena, nyní ~50 klientů
Sdružení vozičkářů region Nisa	klubová činnost pro těžce zdravotně postižené lidi	nestanovena – ~38 členů

Strategie rozvoje Statutárního města Liberec 2007 - 2020

	(vozičkáře)	
Klub seniorů Šimáčkova	klubová činnost a nabídka volnočasových aktivit pro seniory	dochází asi 20 seniorů
Klub seniorů Maršíkova		dochází asi 30 seniorů
Klub seniorů Borový vrch		dochází asi 30 seniorů
Klub seniorů Oblačná		dochází asi 60 seniorů
Klub seniorů Krásná Studánka		dochází asi 20 seniorů
Klub seniorů Radčice		dochází asi 20 seniorů
Klub seniorů Hlávková		dochází asi 150 seniorů
Klub seniorů Burianova		dochází asi 50 seniorů
Klub seniorů Vesec		dochází asi 30 seniorů
Centrum volného času ARABELA	zajišťování volnočasových aktivit pro všechny věkové skupiny	nestanovena
Sdružení generací, o.s.	mateřské centrum, programy rozvoje a vzdělávání, psychologické poradenství, budování kvalitních vztahů napříč generacemi	nestanovena
Centrum Kašpar	posilování nezastupitelné role rodiny	nestanovena
Sociální služby zaměřené na pomoc lidem ohroženým sociálním vyloučením a na prevenci sociálně patologických jevů		
Středisko pro děti a mládež ČÁP – DDÚ a SVP, p.o.	primární prevence sociálně patologických jevů	pobytová část 8 lůžek, ambulantní část: ~200 klientů ročně
„D“ – občanské sdružení	primární prevence sociálně patologických jevů – Program Pět P, vzdělávací a resocializační programy pro skupiny obyvatel ohrožených sociálním vyloučením	nestanovena
MAJÁK, o. p. s.	primární prevence sociálně patologických jevů zaměřená na děti a mládež	nestanovena, ~214 přednášek ročně pro 3900 dětí
Statutární město Liberec – projekt Preventivní streetwork	preventivní sociální streetwork zaměřený na problematickou mládež a prevenci sociálně patologických jevů	nestanovena
Liberecké romské sdružení	podpora a pomoc romským občanům, primární prevence	nestanovena – ročně ~300 klientů a 925 intervencí
Romské komunitní centrum v Liberci – Statutární město Liberec	sociální služby a aktivity směřující k zamezení sociálního vyloučení, setkávací centrum, podpora aktivit směřujících ke vzájemnému pochopení minorit a majority	nestanovena
Regionální dobrovolnické centrum JEŠTĚD, o. s.	dobrovolnické služby ve zdravotní a sociální oblasti (nemocnice, ústavy sociální péče), zajištění přípravy a vzdělávání dobrovolníků	60 dobrovolníků
Statutární město Liberec – projekt Terénní práce v sociálně vyloučených komunitách v Liberci	terénní sociální práce v sociálně vyloučených lokalitách v přirozeném prostředí klientů	nestanovena, ~300 klientů
Člověk v tísni, společnost při ČT, o. p. s. – Terénní programy v sociálně vyloučených lokalitách		60 dlouhodobých klientů
Zájmová sdružení zaměřená na pomoc zdravotně postiženým lidem a seniorům		
ARCUS SOP Liberec – společnost onkologických pacientů, jejich rodinných příslušníků a přátel	pomoc lidem po onkologické léčbě	nestanovena, sdružení má ~110 členů
MOBILITA, o. p. s.	vytváření podmínek pro zpřístupnění Jizerských hor tělesně postiženým lidem (trasy pro vozičkáře, mapy, bezbariérový penzion apod.)	nestanovena
Občanské sdružení OBZOR Liberec	pomoc lidem těžce zdravotně handicapovaným (vozičkářům)	nestanovena, nyní 21 členů
Sdružení CZECH HANDICAP	pomoc lidem těžce zdravotně handicapovaným	nestanovena
Regionální sdružení zdravotně postižených NISA Liberec	pomoc lidem se zdravotním postižením	nestanovena
Regionální organizace zdravotně postižených SEVER Liberec		nestanovena
Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých	pomoc lidem nevidomým a těžce zrakově postiženým	nestanovena
SIZO – Liberec město	pomoc tělesně postiženým lidem s kombinovanými vadami	nestanovena
Svaz tělesně postižených v ČR – okresní výbor Liberec	hájí zájmy a potřeby tělesně postižených občanů	nestanovena
Svaz tělesně postižených v ČR – místní organizace „Na Jeřábu“		nestanovena, ~80 členů
Svaz diabetiků České republiky, územní organizace Liberec	pomoc lidem s onemocněním diabetes	nestanovena
SDČR – Svaz důchodců České republiky, základní organizace Liberec	nácvik sebedpomoci, svépomoc při vyřizování záležitostí	nestanovena
Instituce		
Statutární město Liberec-Magistrát města Liberec, odbor sociální péče	výkon st.správy v oblasti sociálně právní ochrany dětí, dávek sociální potřeby, mimořádných výhod těžce zdravotně postižených, výkon samosprávy v oblastech bytové problematiky a prevence kriminality a sociálně patologických jevů, spolupráce s příspěvkovými	nestanovena

	organizacemi města zaměřenými na zdravotní a sociální péči, garant komunitního plánování	
Liberecký kraj-Krajský úřad Libereckého kraje, odbor sociálních věcí, bezpečnosti a problematiky menšin	mimo jiné řešení bezpečnostní situace v oblasti prevence kriminality, hodnocení projektů žadatelů o granty a dotace v sociální oblasti a v protidrogové problematice aj.	nestanovena
Úřad práce v Liberci, odbor státní sociální podpory	vyřízení žádostí o přídavek na dítě, sociální příplatek, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, dávky péstounské péče, příspěvek na péči o dítě v zařízení, porodné, pohřebné, stanovení životního minima	nestanovena
Krajská správa sociálního zabezpečení pro Liberecký kraj se sídlem v Liberci, Okresní správa sociálního zabezpečení Liberec	agenda důchodového pojištění, nemocenského pojištění a lékařská posudková služba aj.	nestanovena
Probační a mediační služba ČR, Středisko Liberec (působnost pro soudní okres Liberec)	výkon sociální práce v oblasti trestního práva, v oblasti probace a parole a v oblasti mediace	nestanovena

Zdroj: Katalog poskytovatelů sociálních služeb v Liberci k 31.8.2006

Tab. 7 Ubytovací zařízení v Liberci

Typ ubytovacího zařízení	Počet lůžek
Hotel Centrum Babylon a.s.	1011
VŠ koleje-Technická univerzita	800
Hotel Imperial	242
Hotel Liberec	167
Grandhotel Zlatý lev	151
Hotel Syner arena	140
Hotel U Jezírka	82
Unihotel-Technická univerzita	72
Hotel Praha	67
Hotel Eden	64
Hotel Valdštejn	59
Hotel Atrium	58
Hotel Impuls	56
Horský hotel Ještěd	55
Hotel Orion	52

Typ ubytovacího zařízení	Počet lůžek
Hotel Radnice	41
Motel F5	39
Hotel V Klášterní	26
Hotel-restaurant Zelené údolí	21
Horský hotel Ještědka	21
Motel Ponte	21
Ubytovna Syner arena	148
Ubytovna Zámeček	150
Ubytovna Košická	180
Ubytovna Nová Kotelna	80
Turist. chata Pláně p. Ještědem	120
Tyršova chata	40
Chata Rosárka	4
Autokemp Liberec	200
Celkem hotely a motely	3245
Celkem počet lůžek	4167

Zdroj: www.infolbc.cz

Tab. 8 Skibusy do skiareálu Ještěd v zimě 2007

Druh	Výchozí stanice	Jede přes	Počet spojů týdně
Skibus ranní	Praha-Černý Most	-	7
Skibus večerní	Praha-Černý Most	-	3
Skibus ranní	Praha-Háje	-	7
Skibus večerní	Praha-Háje	-	2
Skibus+aquabus	Praha-Háje	-	7
Skibus ranní	Česká Lípa	Nový Bor, Cvikov, Jablonné v Podještědí	1
Skibus večerní	Česká Lípa	Nový Bor, Cvikov, Jablonné v Podještědí	1
Skibus+aquabus	Česká Lípa	Nový Bor, Cvikov, Jablonné v Podještědí	1
Skibus ranní	Děčín	Česká Kamenice, Kamenický Šenov	1
Skibus večerní	Děčín	Česká Kamenice, Kamenický Šenov	1
Skibus+aquabus	Děčín	Česká Kamenice, Kamenický Šenov	1
Skibus ranní	Bautzen	Löbau, Zittau	1
Skibus večerní	Bautzen	Löbau, Zittau	1
Skibus+aquabus	Bautzen	Löbau, Zittau	1
Skibus ranní	Weisswasser	Görlitz, Zittau	1
Skibus večerní	Weisswasser	Görlitz, Zittau	1
Skibus+aquabus	Weisswasser	Görlitz, Zittau	1
Skibus ranní	Zgorzelec	-	1
Skibus večerní	Zgorzelec	-	1

Zdroj: www.snowhill.cz**Tab. 9 Hlavní atraktivita pro cestovní ruch v Liberci**

Atraktivita	Stručný popis
Zoologická zahrada	Byla založena již 1919 jako I.ZOO v ČR. Má rozlohu 13 ha a chová více než 170 druhů zvířat. Asi 300 zvířat je zařazeno do různých evropských záchovných programů. K nejvýznamnějším chovaným druhům patří bílá forma tygra indického a Takin čínský.
Botanická zahrada	Otevřena již 1895. Dnes má 9 skleníkových pavilonů a 9 pěstitelských skleníků, je zde zřízeno tzv. záchranné centrum CITES, které slouží k ochraně nejohroženějších druhů světa před vyhoubením.
Radnice	Radnice byla postavena v novorenesančním stylu v letech 1888-1893 podle návrhu vídeňského architekta F.Neumanna. Věž je vysoká 65 m. Fasáda je bohatě zdobená.
Ještěd	Stavba objektu horského hotelu, která je asi nejznámější v Libereckém kraji a je jeho symbolem, probíhala v letech 1966-1973. V roce 2006 byla prohlášena národní kulturní památkou. Z Ještědu je vynikající kruhový rozhled, v případě ideálního počasí až do vzdálenosti 150 km. Ve svahu hory i na přilehlých svazích je provozován rozsáhlý lyžařský areál vč. skokanských můstků.
Severočeské muzeum	Muzeum bylo založeno v roce 1873, budova byla vystavěna v letech 1897-1898. V muzeu je umístěna knihovna a 3 sbírková oddělení- přírodovědecké, historické a uměleckohistorické. Špičkové jsou kolekce v uměleckých řemeslech (orientální koberce, tapiserie).
Oblastní galerie	Galerie sídlí v novorenesanční budově z let 1871-1872. Jsou zde stálé expozice nizozemského malířství 16.-18.st., francouzské krajinomalby 19.st. a českého malířství 20.st. Rovněž jsou zde pořádány proměnné výstavy.
Liberecký zámek	Zámek byl postaven v letech 1582-1587 a dnešní podobu získal po požáru v roce 1615. Byla zde umístěna výstava našeho sklářství, v současnosti je zámek uzavřen a je nabízen k prodeji společně se sbírkou skla.
TipSPORT aréna	Multifunkční hala s kapacitou až 9000 diváků byla otevřena v září 2005. Hala je využívána pro sportovní (především lední hokej a basketbal) a společenské (koncerty) akce. Hala je nejviditelnější částí rozsáhlého komplexu mnoha sportovišť, hotelu a několika restaurací. Více v kapitole sport a v kapitole kultura.
Centrum Babylon	Centrum vzniklo přestavbou textilní továrny o rozloze 25 000 m ² . Součástí areálu je aquapark, lunapark, herna na bowling, kasino, různé restaurace, bary a kavárny a nákupní městečko s asi 60 obchůdky.
Plavecký bazén	Bazén byl otevřen v roce 1985, postupně byl rozšířen na rekreačně-relaxační areál. K dispozici se nabízí bazén o délce 50 m se skokanskou částí, dva tobogany o délkách 150 m a 107 m a další vodní atrakce, wellness centrum, spinning centrum, sluneční louka, pizzerie či samoobslužná restaurace. Více v kapitole sport.
Lidové sady	Budova kulturního a společenského střediska Lidové sady byla vystavěna v letech 1900-1901. Nabízí bohatý kulturní program (více v kapitole kultura). Součástí je i 35 m vysoká vyhlídková věž, která po opravě opět slouží veřejnosti.
Automuzeum	Nové motoristické muzeum historických vozidel bylo otevřeno v květnu 2004. Sídlí v areálu pivovaru ve Vratislavicích n.N. Často se pořádají jízdy veteránů.
Liberecká výšina	Budova byla postavena v letech 1900-1901 na popud libereckého průmyslníka Heinricha Liebiga. Součástí je i vyhlídková věž, která nabízí krásné výhledy do okolí. V současnosti je objekt uzavřen, ale připravuje se rekonstrukce a navrácení původnímu účelu.
Přehrada Harcov	Přehrada na Harcovském potoce byla vystavěna v letech 1902-1904. Okolí slouží k rekreačním účelům.

Zdroj: www.infolbc.cz

Tab. 10 Nejvýznamnější kulturní památky v Liberci

Památka	Stručný popis
Horský hotel a televizní vysílač Ještěd	Stavba ve tvaru rotačního hyperboloidu byla postavena na místě vyhořelého horského hotelu v letech 1966-1973. Architekt Karel Hubáček získal v roce 1969 za stavbu Perretovu cenu Mezinárodní unie architektů. Od 1.1.2006 je budova zařazena mezi národní kulturní památky.
Liberecký zámek	Zámek byl jako jedna z prvních zděných budov ve městě postaven v letech 1582-1587 v renesančním slohu. Požár z roku 1615 přečkala jen zámecká kaple a věž sloužící jako zvonice. Postupně byl zámek rozšiřován a přestavován nejprve v klasicismu, poté v romantismu. Současná podoba je z let 1852-54. Objekt je nepřístupný.
Valdštejnské domky	Nejstarší dochované domy v Liberci z let 1678-81. Jediné dochované typy klasicistických měšťanských domů ve městě. Sloužily řemeslníkům a soukeníkům. Záchranu provedli studenti a profesori sousední Střední průmyslové školy.
Radnice	Byla postavena v novorenesančním stylu v letech 1888-1893 podle návrhu vídeňského architekta F. Neumanna. Věž je vysoká 65 m. Fasáda je bohatě zdobená. V oknech jsou vzácné vitráže.
Severočeské muzeum	Budova byla postavena v letech 1897-1898 podle návrhu prof. Ohmanna v romanticko-historizujícím stylu. Propojuje typy sakrální a palácové architektury. Komplex doplňují replika renesanční věže liberecké radnice a přístavba tzv. měšťanského domu, připomínajícího původní měšťanskou zástavbu z konce 18. st.
Oblastní galerie	Budova byla postavena v letech 1871-72 v novorenesančním slohu podle plánů libereckého stavitele Gustava Sacherse pro rodinu barona Johanna Liebiga mladšího. Galerie jako samostatná instituce vznikla v roce 1953.
Městské lázně	Neorenesanční budova vznikla v letech 1901-1902 dle projektu vídeňského architekta Branga. Celý objekt je přizpůsoben původnímu poslání městských lázní. Štít je zdoben sochou Poseidona a jeho ženy, plastiky nad okny zase představují vodní hry. Objekt je nepřístupný.
Šolcův dům	Roubený patrový domek kupce plátna Bedřicha Šolce z roku 1771. Dnes zde sídlí Správa CHKO Jizerské hory.
Šaldovo divadlo	Divadlo bylo postaveno podle návrhu vídeňských architektů Fellnera a Helmera v letech 1881-83. Novorenesanční budova má bohatou štukovou výzdobu a zdobí ji řada soch.
Lidové sady	Stavba se znaky romantismu a secese byla vybudována podle projektu norimberského architekta Schmeissnera libereckým stavitelem Adolfem Hornem v letech 1900-1901. Z roku 1901 pochází i 35 m vysoká vyhlídková věž, která po opravě opět slouží veřejnosti.
Liebigova vila	Vila byla postupně stavěna v letech 1897-1904 jako sídlo pro rodinu barona Liebiga ve stylu romantismu a secese. Pozoruhodná je honosná architektura a zapojení do svažitého terénu.
Liberecká výšina	Stavbu nechal v letech 1900-1901 postavit baron Liebig. Starobylý vzhled budovy je způsoben použitím kamenů ze zbořených středověkých domů v Norimberku. Součástí byla rozhledna i restaurace. Objekt je nepřístupný.
Kavárna Pošta	Interiér je v neorokokovém stylu s keramickými obklady, zlacenými štuky a stylovým nábytkem. Byla dokončena roku 1892.
Přehrada Harcov	Byla vybudována v letech 1902-1904 podle návrhu prof. Otto Intze z Cách. Přehrada má první zděnou hráz v Evropě. Hráz je dlouhá 157 m a dosahuje výšky 13 m nad terémem.
Zřícenina hradu Hamrštejn	Hrad byl vystavěn nejpozději ve 14.st. a již v 16.st. je uváděn jako pustý. Zbytky stojí nad meandrem Lužické Nisy nedaleko Machnína.
Kostel sv. Antonína Velikého	Byl postaven na místě původního dřevěného kostelíku v letech 1579-1587 pravděpodobně dle návrhu stavitele M. Spazia a je první zděnou stavbou města. Přestavěn byl v letech 1733-1735, nová 70 m vysoká věž je z roku 1880.
Kostel sv. Kříže	Kostel byl dokončen roku 1696 stavitelem M.A. Canevallem s půdorysem ve tvaru kříže. Rozsáhlá přístavba je z let 1753-1756. Je to nejvýznamnější barokní stavba v Liberci.
Kostel Božího Srdce Páně (Poliklinika-Klášteř)	Byl vystavěn v letech 1894-1896 v novogotickém stylu. V letech 1897-1898 byla k objektu přistavena ještě budova školy a ubytovny řadových sester. Dnes zde sídlí poliklinika.
Kostel Nejsvětější Trojice	Kostel byl postaven v letech 1700-1701 na popud hraběte Gallase stavitelem M.A. Canevallem ve Vratislavicích n.N. Vnitřní vybavení je z let 1900-1901.
Kostel sv. Vincence z Paoli	Byl vystavěn v letech 1884-1887 v neorománském slohu podle návrhů vídeňských architektů R. Jordana a J. Schmalzhofera z červených režných cihel na Perštýně. Záchranu kostela provedla obec adventistů, již kostel patří.
Kostel Máří Magdalény	Novobarokní kostel se secesními prvky byl vystavěn v letech 1908-1911. Objekt není přístupný.
Kostel Navštívení Panny Marie	Pozdně empírový kostel z let 1858-1860 je dominantou Starého Harcova.
Kostel sv. Antonína Paduánského	Kostel dle návrhu architektů Kühna a Fanty byl postaven v letech 1909-1919 je dominantou Ruprechtic.
Kostel sv. Bonifáce	Kostel z let 1915-1919 je významnou stavbou Dolního Hanychova.
Kostel sv. Jana Křtitele	Rochlický kostel byl vystavěn roku 1657, věž je z roku 1678, kaple je z roku 1746.
Kostel sv. Jana Nepomuckého	Kostel v Janově Dole byl vystavěn roku 1716. Oltář je proti zvyklosti orientován na západ. Objekt není přístupný.
Kostel sv. Vojtěcha	Ostašovský kostel z roku 1833.
Kostel U Obrázku	Ruprechtický kostel z roku 1907 dle návrhu architektů Kühna a Fanty. K secesní stavbě vede kaštanová alej s křížovou cestou.

Zdroj: www.infoibc.cz, <http://cs.wikipedia.org>

Tab. 11 Nejvýznamnější kulturní instituce a umělecká tělesa v Liberci

Kulturní instituce	Stručný popis
Divadlo F.X.Šaldy	V divadle působí stálé soubory opery, činohry i baletu. Operní soubor se představuje průběžně i v zahraničí, účast na festivalech byla korunována získáním hlavní ceny na 5. ročníku festivalu hudebního divadla v r. 2001 v Praze. Činoherní soubor získal ocenění v rámci Festivalu českého divadla. K baletním inscenacím jsou zvaní sólisté a choreografové našich předních scén.
Malé divadlo	Druhá scéna divadla F.X.Šaldy. Hraje se zde činohra a někdy balet. Hlediště je mobilní, přizpůsobuje se charakteru hry a požadovanému kontaktu s divákem.
Naivní divadlo	Loutkové divadlo, které existuje již od roku 1949. Divadlo nemá svého stálého režiséra, ale spolupracuje s hostujícími profesionály z jiných loutkových a činoherních divadel. Naivní divadlo hostovalo ve většině evropských zemí, USA, Kanadě, Mexiku, Číně, Indii, Izraeli, Koreji či Pákistánu.
Krátké a úderné divadlo	Repertoár divadla se skládá z množství krátkých úderných skečů, které jsou poskládány v jedno celistvé představení. Divadlo sídlí v jedné z prostor Domu kultury.
Dům kultury	Konají se zde koncerty, plesy, kongresy, výstavy, prezentace, školení, semináře. K dispozici je zde hlavní sál (v divadelní úpravě pro 900, v úpravě pro stání až pro 2000 diváků), přísálí až pro 150 osob, boční přísálí pro 80 osob, zasedací místnost až pro 80 osob a liberecký klub s kapacitou 50-90 osob.
Lidové sady	Kulturní a společenské centrum. V sále se konají plesy, taneční zábavy, koncerty a konference. Experimentální studio je zaměřené na pořádání komorních klubových pořadů. Dále je v centru malá výstavní síň (kmotrem je fotograf Josef Suděk), restaurace Terasa a Formanka. Pořádají se zde i hudební kurzy. Od dubna do října je otevřen známý dětský koutek s vodními fontánami, vláčkem, ruským kolem a různými dětskými atrakcemi.
Kino Lípa	Kino v centru města s 242 místy.
Kino Varšava	Kino ve Frýdlantské ulici s 313 místy.
Krajská vědecká knihovna	Univerzální vědecká a zároveň i veřejná městská knihovna. Celý fond knihovny představuje více než 1 milion jednotek informačních pramenů, volně přístupných je 230 tisíc svazků. Součástí je i fond germanik z Českých zemí-tzv. sudetik a rovněž Knihovna rakouské literatury. Součástí komplexu knihovny je i židovská synagoga.
Tipsport aréna	Multifunkční hala je mimo sportovních účelů využívána i pro významné společenské akce. Konají se zde koncerty významných českých (K.Gott, Olympic, Čechomor, Chinaski) i zahraničních (Deep Purple, Elán, M.Žbirka) interpretů, soutěže miss apod. Hala může být využita i pro výstavy, veletrhy, kongresy, konference, semináře, plesy apod. Kapacita je až 8750 diváků.
Liberecké výstaviště	V areálu výstaviště je umístěno 5 pavilonů a restaurace. Pro výstavní, kongresové a podobné účely lze celoročně využít 4 pavilony (B,D,E,I) s celkovou výstavní plochou 3200 m ² . Pavilony jsou vytápěny. V pavilonu G je celoročně provozován prodej nábytku. Součástí je i restaurace s vinárnou Casino. Pro výstavní a podobné účely lze celoročně využít i exteriér s celkovou zpevněnou plochou (zámková dlažba, asfalt) 4000 m ² .
Zoologická zahrada	Chová více než 170 druhů zvířat. Asi 300 zvířat je zařazeno do různých evropských záchovných programů. K nejvýznamnějším chovaným druhům patří bílá forma tygra indického, takin čínský, osel somálský, orl kamčatský. Je zde největší chovná skupina šimpanzů v ČR. Součástí expozice jsou i dřevěná sochařská díla, instalovaná společností Artefaktum
Botanická zahrada	Má 9 skleníkových pavilonů s celkovou plochou téměř 3000 m ² , kde je prezentováno 13 botanických témat. Dále je zde 9 pěstitelských skleníků. V zahradě je zřízeno tzv. záchranné centrum CITES, které slouží k ochraně nejohroženějších druhů světa před vyhubením. Zahrada se stará o nejpěstřejší soubory exotických rostlin v České republice.
Severočeské muzeum	V muzeu je umístěna knihovna a 3 sbírková oddělení- přírodovědecké, historické a umělecko-historické. Špičkové jsou kolekce v uměleckých řemeslech (orientální koberce, tapiserie). Celkový počet uchovávaných sbírkových předmětů přesahuje 700 tisíc kusů. Ve třech výstavních sálech a venkovním atriu bývá ročně realizováno okolo 20 výstav, mnohé z nich právě ze sbírek uložených v muzeu.
Oblastní galerie	V galerii jsou stále expozice nizozemského malířství 16.-18.st., francouzské krajinomalby 19.st., německého a rakouského malířství 19.st. a českého malířství 20.st. Rovněž jsou zde pořádány různé proměnné výstavy (obrazy a další grafické práce, sochy). Dále se zde konají doprovodné programy pro školy, výtvarné dílny apod.
Automuzeum	Muzeum historických vozidel v areálu vratislavického pivovaru. Součástí expozice je připomínka prvního majitele automobilu v Čechách, barona Liebiga i zdejšího slavného rodáka, automobilového konstruktéra, Ferdinanda Porsche. Výstavní plocha je postupně rozšiřována. V zimním období je muzeum uzavřeno.
Centrum Babylon	V areálu je unikátní aquapark (soustava bazénů, tobogány, umělé jeskyně, gejzíry, masáže apod.), lunapark (virtuální realita, laser game, horolezecká stěna apod.), herna na bowling, kasino, různé restaurace, bary a kavárny a nákupní městečko s asi 60 obchůdky (součástí i muzeum interaktivního poznávání pro děti či solno-jodová jeskyně s léčivými účinky).
Dům dětí a mládeže Větrník	DDM nabízí zájmovou a rekreační činnost pro děti, mládež i dospělé. Každý rok se otevírá asi 90 kroužků sportovních a turistických, výtvarných a keramických, tanečních – disko, historické, country i společenské, počítačových a Internet, šachových a jiných deskových her. Pořádají se i soutěže, přehlídky, výstavy, víkendová setkání a dětský parlament.
Severáček	Dětský pěvecký sbor při ZUŠ Liberec. Existuje od roku 1958 a pravidelně přiváží vítězství z mezinárodních soutěží. Navštívil přes 20 zemí Evropy, USA, Kanadu, Japonsko, Sýrii a Jordánsko a i mezinárodní hudební festivaly. Repertoár je všestranný (od renesance po současnost, úpravy lidových písní z celého světa).

Zdroj: www.infoibc.cz, <http://cs.wikipedia.org>

Tab. 12 Nejvýznamnější pravidelně pořádané akce v Liberci

Kulturní akce	Stručný popis
Mateřinka	Festival profesionálních loutkových divadel, který se jako jediný v České republice a široko daleko v Evropě, zaměřuje výhradně na tvorbu pro nejmenší diváky. Do festivalového programu, který je výběrový, jsou zařazována představení statutárních divadel, nezávislých souborů, privátních skupin i sólistů. Od roku 1991 se pořádá jen v Liberci, a to každým druhým rokem. V roce 2007 se uskuteční 19.ročník. Pořadatelem akce je Naivní divadlo.
Letní setkávání s divadlem	Festival probíhá každoročně v červenci a srpnu na nám.dr.E.Beneše. V roce 2006 sestával ze 7 představení.
Nisa – řeka, která nás spojuje	Festival i s mezinárodním rozměrem. Součástí jsou Poselství měst (plavení po řece s vodou z pramenů Nisy a listinou stvrzující poselství), dále pak Maratón Nisa (vodácko-turistický závod korytem řeky), čištění toku řeky a mnoho dalších akcí ve všech obcích podél Nisy. V roce 2006 proběhl 7.ročník.
Liberecký jarmark	Tradiční akce na nám.dr.E.Beneše. Součástí jsou středověké trhy, vystoupení kejklířů a divadelníků či rytířský turnaj. V roce 2006 proběhl 7.ročník.
Oslavy Ještědu	Víkendové oslavy na Ještědu. Součástí jsou soutěže ve vynášení sudů na vrchol Ještědu, jízdy veteránů a výstupy na vrchol či divadelní a filmová představení. V roce 2006 proběhl 4.ročník.
Dny evropského dědictví (EHD)	EHD jsou významnou celoevropskou kulturně poznávací, společenskou a výchovnou akcí. Otevírá se při nich množství architektonických, archeologických a sakrálních památek, muzeí, galerií a knihoven, technických památek a militarií, budov, objektů a i dalších prostor, v nichž všech je uchováváno neuvěřitelně rozsáhlé množství sbírkových fondů a movitého kulturního dědictví. V ČR probíhají od roku 1991. Hlavním garantem je Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska. Liberec se zúčastňuje pravidelně.
Veletrh dětské knihy	Od roku 2003 probíhá každoročně po 3 březnové dny na výstavišti. Pro děti jsou pořádány literární dílny, besedy s autory, divadelní představení na motivy knih, soutěže. Pro knihovníky, pedagogy, studenty pedagogických fakult a další odborníky je připraven tematicky zaměřený odborný program, jehož součástí je řada přednášek a seminářů. Do programu Veletrhu dětské knihy v Liberci jsou zapojeny další významné kulturní instituce města Liberce i Libereckého kraje. Akci pořádá Sdružení pro veletrhy dětské knihy.
Nisa schola	Veletrh vzdělávání, kvalifikace a učebních pomůcek se koná v listopadu v Domě kultury. Akci pořádá ve spolupráci s Domem kultury Liberecký kraj. V roce 2006 proběhl 12.ročník a zúčastnilo se 85 vystavovatelů, především středních škol.Součástí je i doprovodný program, např. módní přehlídky či taneční vystoupení.
Dům a zahrada	V květnu 2007 se na výstavišti uskuteční 3.ročník prodejní a kontrakční výstavy zaměřené na úpravu a zařízení exteriérových částí našich obydlí, zahradní mechanizaci a potřeby pro zahrádkáře.
Dům a bydlení	V říjnu 2007 se na výstavišti uskuteční 3.ročník prodejní a kontrakční výstavy zaměřené na úpravu a zařízení interiérových a exteriérových částí našich obydlí, kuchyně, koupelny, bytové doplňky, nábytek.
Velikonoční trhy	Tradiční akce na nám.dr.E.Beneše. Součástí trhů jsou ukázky dobových femesel.
Vánoční trhy	Tradiční a jedna z nejoblíbenějších akcí na výstavišti.
Advent	Součástí jsou vánoční trhy na nám.dr.E.Beneše, dále se konají adventní koncerty, koncerty pěveckých sborů, výstavy vánočních výtvarných prací dětí či slavnostní rozsvícení vánočního stromu a zapálení 1.adventní svíce primátorem města.
Vackův Liberec	Tradiční přehlídka dechových hudeb. V září 2006 proběhl 23.ročník, který se konal v Lidových sadech.
Podještědská výstava psů	Krajská výstava všech plemen psů mimo loveckých. V září 2006 proběhl 23.ročník, který se konal v areálu Lidových sadů.
Mezinárodní výstava koček	Koná se na přelomu září a října v Lidových sadech.

Zdroj: www.infoibc.cz, <http://cs.wikipedia.org>

Tab. 13 Nejvýznamnější pravidelně sportovní akce v Liberci

Akce	Stručný popis
FIS světový pohár	Závod světového poháru ve skocích na lyžích se konají ve skokanském areálu na Ještědu. Již se zde konaly i závody v severské kombinaci. Běžecská část proběhla v budovaném areálu ve Vesci.
Jizerská padesátka	Tradiční lyžařský závod pořádaný od roku 1971 jako Memoriál Expedice Peru 70 v Jizerských horách. Patří mezi 10 nejvýznamnějších dálkových závodů v Evropě a je zařazen do nejvyšší kategorie Worldloppet. Závodů se v současné době účastní asi 2500 závodníků. V roce 2006 se konal 39.ročník.
Jizerská padesátka na kolech	Letní obdoba lyžařského závodu se jede v podobné trase. Jde o závod horských kol. Tratě mají délku 100 a 50 km. V roce 2006 byla délka tratí sjednocena na 60 km a závod se jel jako 3. závod seriálu Kolo Pro život
Nova Author Cup	Podzimní maratón závod horských kol v Jizerských horách.
Fotbalová 1. Gambrinus liga	Fotbalový klub FC Slovan Liberec hraje extraligu a je dvojnásobným českým mistrem. Svě zápasy hraje na stadionu U Nisy.
Extraliga ledního hokeje	Hokejový klub Bílí tygři Liberec postoupil v roce 2002 do extraligy. V sezoně 2004/5 skončil na 3.místě. Svě zápasy hraje v Tipsport aréně.
Volejbalová extraliga	Volejbalový klub Dukla Liberec je dlouholetým účastníkem nejvyšší soutěže. Je šestnáctinásobným mistrem ligy, čtyřnásobným vítězem Českého poháru a v roce 1975 zvítězil v Poháru mistrů evropských zemí.
Basketbalová extraliga	Klub BK Kondoři Liberec je účastníkem extraligy od podzimu 2005. Svě zápasy hraje v Tipsport aréně.

Zdroj: www.infoibc.cz, <http://cs.wikipedia.org>

Tab. 14 Lanovky, vleky a sjezdové tratě ve ski areálu Ještěd

Lanovky a vleky				
č.	název	typ	kapacita (os/hod.)	délka (m)
1	Kabina	kabinová lan.	1050	1180
2	Černý vrch	4 sedačka	2005	810
3	Skalka	4 sedačka	2400	1470
4	Nové Pláně	2 sedačka	1200	450
5	Pod lany	dvoukotva	1200	385
6	Bucharka	jednomístný	840	170
7	Na hřeben	dvoukotva	1200	450
8	Staré Pláně	dvoukotva	1200	290
9	Dětský vlek			

Zdroj: www.snowhill.cz

Sjezdové tratě				
č.	název	obtížnost	převýšení (m)	délka (m)
1	Pod lany	střední	330	1450
2	Slalomák	těžká	300	920
3	Liberecká	střední	300	1450
4	Skalka	střední	360	1730
5	Turistická	lehká	360	2600
6	Nové Pláně	střední	170	700
7	Nové Pláně	střední	170	1100
8	Višňovka	střední	150	700
9	Staré Pláně	střední	60	290
10	Bucharka	lehká	30	170
11	Lyžař. škola	lehká		

